

**A Kúria
Nemzetközi, Tudományos és Dokumentációs Főosztályának
Hírlevele**

**2021. május 31.
XII. évfolyam 5. szám**

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK.....	3
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	3
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	4
Általános közigazgatási jogterület.....	4
Pénzügyi jogterület.....	13
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	16
POLGÁRI ÜGYSZAK	17
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	20
ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK.....	22
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	22
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	22
Általános közigazgatási jogterület.....	22
Pénzügyi jogterület.....	24
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	27
POLGÁRI ÜGYSZAK	30
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	31
EGYÉB, MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÜGYEK AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT	31
A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI	33
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	33
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	35
Általános közigazgatási jogterület.....	35
Pénzügyi jogterület.....	42
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	53
POLGÁRI ÜGYSZAK	53
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	57

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 66

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI	66
AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI	68
A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI	79
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	79
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	86
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	92
POLGÁRI ÜGYSZAK	92
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	95

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

9. A Rechtbank Amsterdam (Hollandia) által 2020. december 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-665/20. PPU. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 2002/584/IB kerethatározat 4. cikkének 5. pontját, hogy amennyiben a tagállam úgy határoz, hogy átülteti e rendelkezést a belső jogába, a végrehajtó igazságügyi hatóságnak bizonyos mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie azon kérdést illetően, hogy meg kell-e tagadni az európai elfogatóparancs végrehajtását, vagy sem?
- 2) Ugyanúgy kell-e értelmezni az „ugyanazon cselekmény” fogalmát a 2002/584/IB kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában, mint e kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában, és ha nem, hogyan kell értelmezni e fogalmat az előbbi rendelkezésben?
- 3) Úgy kell-e értelmezni azt a 2002/584/IB kerethatározat 4. cikkének 5. pontja szerinti feltételt, hogy „a büntetést már végrehajtották, [...] vagy az ítélkező állam joga szerint az már nem hajtható végre”, hogy az magában foglalja az olyan helyzetet, amelyben a keresett személyt ugyanazon cselekmény miatt jogerősen szabadságvesztés-büntetésre ítélték, amelyet a keresett személy részben letöltött az ítélkező államban, és amelynek hátralevő részét ezen állam egyik, nem igazságügyi hatóságnak minősülő hatósága elengedte olyan közkegyelmi intézkedés keretében, amely olyan elítéltekre is vonatkozik, akik a keresett személyhez hasonlóan súlyos bűncselekményeket követtek el, és amely nem észszerű büntetőpolitikai megfontolásokon alapul?

10. A Sofiyski gradski sad (Bulgária) által 2021. február 4-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-71/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Az Európai Unió, valamint az Izlandi Köztársaság és a Norvég Királyság között létrejött, az Európai Unió tagállamai, valamint Izland és Norvégia közötti átadási eljárásról szóló megállapodás 1. cikke (2) és (3) bekezdésének rendelkezései lehetővé teszik-e, hogy ugyanabban az ügyben büntetőeljárás lefolytatása céljából újabb elfogatóparancsot bocsássanak ki olyan személlyel szemben, akinek az Európai Unió valamely tagállama általi átadását a megállapodásnak – az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkével és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 8. cikkével összefüggésben értelmezett – 1. cikkének (3) bekezdése alapján megtagadták?
- 2) Az Európai Unió, valamint az Izlandi Köztársaság és a Norvég Királyság között létrejött, az Európai Unió tagállamai, valamint Izland és Norvégia közötti átadási eljárásról szóló megállapodás 1. cikkének (3) bekezdésében, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 21. cikkének (1) bekezdésében és 67. cikkének (1) bekezdésében, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 6. cikkében és 45. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezések lehetővé teszik-e, hogy az a tagállam, amelyhez elfogatóparancsot nyújtottak be, abban az ügyben, amelyben egy másik tagállam megtagadta ugyanazon személy, ugyanazon tényállás miatti büntetőeljárás lefolytatása céljából történő átadását, ismételten határozatot hozzon azt követően, hogy a keresett személy élt a szabad mozgáshoz való jogával, és abból az államból, amelyben az átadást megtagadták, abba az államba költözött, amelyhez az újabb elfogatóparancsot benyújtották?

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

71. A Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Hollandia) által 2020. november 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-579/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Csak olyan kivételes helyzetben biztosít-e védelmet az elismerési irányelv 15. cikkének c) pontja, amelyben a nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetet jellemző, megkülönböztetés nélküli erőszak olyan nagy fokú, hogy megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy az érintett országba vagy adott esetben az érintett régióba visszaküldött polgári személy pusztán az annak területén való tartózkodása miatt az említett szabályozás értelmében vett fenyegetettség tényleges veszélyének lenne kitéve? Az ilyen kivételes helyzetet pedig az N. A. kontra Egyesült Királyság ítélet értelmében vett „most extreme case of general violence”-ként kell-e értelmezni?

Az első kérdés első részére adott nemleges válasz esetén:

2) Úgy kell-e értelmezni az elismerési irányelv 15. cikkének c) pontját, hogy a fent említett kivételes helyzet keretében fennállónál kisebb mértékű, megkülönböztetés nélküli erőszak a kérelmező esetében adott személyes és egyéni körülményekkel összefüggésben azt eredményezheti, hogy megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy az érintett országba vagy adott esetben az érintett régióba visszaküldött kérelmező az említett szabályozás értelmében vett fenyegetettség veszélyének lenne kitéve?

A második kérdésre adott igenlő válasz esetén:

3) Olyan mozgó skálát kell-e ennek keretében alkalmazni, amely a megkülönböztetés nélküli erőszak mértéke és az egyéni körülmények kapcsolódó mértéke alapján tesz különbséget? Továbbá melyek azok a személyes és egyéni körülmények, amelyek szerepet játszhatnak a menekültügyi hatóság és a nemzeti bíróság értékelésében?

Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

4) Összeegyeztethető-e az elismerési irányelv 15. cikkével, hogy azon kérelmező számára, aki olyan helyzetben van, amelyben a fent említett kivételes helyzet keretében fennállónál kisebb mértékű, megkülönböztetés nélküli erőszak áll fenn, és aki bizonyítani tudja (többek között) a konkrétan a személyes helyzetére jellemző tényezők miatti érintettségét, kiegészítő védelem kizárólag ezen irányelv 15. cikkének a) vagy b) pontja alapján biztosítható?

72. A Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (Hollandia) által 2020. november 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-624/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A tagállamok hatáskörébe tartozik-e annak meghatározása, hogy az EUMSZ 20. cikk alapuló tartózkodási jog maga ideiglenes vagy nem ideiglenes jellegű-e, vagy azt az uniós jognak kell-e meghatároznia?

2) Amennyiben az uniós jogi értelmezés alkalmazandó: különbséget kell-e tenni a 2003/109/EK irányelv alkalmazásában a harmadik országok állampolgárait az uniós jog alapján megillető, feltételhez kötött különböző tartózkodási jogok, köztük az uniós polgár családtagja számára a tartózkodási irányelv alapján biztosított, feltételhez kötött tartózkodási jog és az EUMSZ 20. cikk alapuló tartózkodási jog között?

3) Ideiglenes jellegű-e az EUMSZ 20. cikk alapuló, jellegénél fogva a harmadik ország állampolgára

és az uniós polgár közötti függőségi viszony fennállásától függő, és így végleges tartózkodási jog?

4) Amennyiben az EUMSZ 20. cikkben alapuló tartózkodási jog ideiglenes jellegű: úgy kell-e értelmezni [ebben az esetben] az irányelv 3. cikke (2) bekezdésének e) pontját, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag a nemzeti jogban előírt tartózkodásra jogosító engedélyeket kizárja az irányelv értelmében vett huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállás megszerzéséből?

73. A Tribunal Superior de Justicia de Aragón (Spanyolország) által 2020. december 11-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-676/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Összeegyeztethető-e az uniós joggal – az EUMSZ 49. cikkel, valamint a 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (74. cikkével és XIV. mellékletével összefüggésben értelmezett) 76. és 77. cikkével – az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi az ajánlatkérő szervek számára, hogy bármilyen típusú szociális szolgáltatások személyek részére, költségtérítés ellenében történő nyújtása céljából anélkül kössenek megállapodásokat nonprofit magánjogi – nem csak önkéntes – szervezetekkel, hogy a [2014/24/EU] irányelvben előírt eljárásokat alkalmazzák, a becsült értéktől függetlenül; egyszerűen úgy, hogy az említett megállapodásokat előzetesen szerződésen kívülinek minősítik?

2) Összeegyeztethető-e az uniós joggal – az EUMSZ 49. cikkel, valamint a 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (74. cikkével és XIV. mellékletével összefüggésben értelmezett) 76. és 77. cikkével – az olyan nemzeti szabályozás, amely az általános érdekű egészségügyi vagy szociális szolgáltatásnyújtás tekintetében lehetővé teszi a közbeszerzési szabályozás kijátszását a köz- vagy a magánszférával kötött megállapodások technikájának alkalmazása segítségével, a közvetlen irányítás kiegészítéseként vagy helyettesítéseként, és nem azon okokból, mert e technika alkalmasabb a megfelelő szolgáltatásnyújtásra, hanem olyan meghatározott szociálpolitikai célkitűzések elérése érdekében, amelyek hatással vannak a szolgáltatásnyújtás módjára, vagy amelyeket annak érdekében követelnek meg a szolgáltatás nyújtójától, hogy azzal őt bízzák meg, még akkor is, ha továbbra is érvényesül a nyilvánosság, a verseny és az átláthatóság elve?

3) Igenlő válasz esetén, összeegyeztethető-e az uniós joggal – a már többször említett rendelkezéseken túl a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK irányelv 15. cikke (2) bekezdésének b) pontjával is – e beavatkozási technikának csak és kizárólag a nonprofit – és nem csupán az önkéntes szervezetek – számára történő fenntartása, még akkor is, ha tiszteletben tartják az átláthatóság és a nyilvánosság elvét?

4) A [2006/123/EK] szolgáltatási irányelv 15. cikke (2) bekezdésének b) pontjára figyelemmel, tekinthető-e úgy, hogy az ajánlatkérő szervek azon mérlegelési jogkörrel való felruházása, hogy a köz- vagy a magánszférával kötött megállapodásokat alkalmazhassanak abból a célból, hogy nonprofit szervezeteket bízzanak meg szociális és egészségügyi jellegű szolgáltatások nyújtásával, egyenértékű azzal, hogy az e szolgáltatásokhoz való hozzáférést a jogi formától teszik függővé? Amennyiben e kérdésre igenlő választ kell adni, érvényes-e a szolgáltatási irányelv 15. cikkének (7) bekezdése értelmében az kérdés tárgyát alkotó nemzeti szabályozáshoz hasonló szabályozás, amelynek tekintetében az állam nem értesítette a Bizottságot a jogi formára vonatkozó követelmény beillesztéséről?

5) Az előző kérdésekre adandó igenlő válasz esetén, úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 49. cikket és az EUMSZ 56. cikket, valamint a [2014/24/EU] közbeszerzési irányelv 76. és 77. cikkét (74. cikkével és XIV. mellékletével összefüggésben), illetve a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikkének (2) bekezdését, hogy azok lehetővé teszik az ajánlatkérő szervek számára, hogy a kiválasztás tekintetében azon nonprofit szervezetekkel (nem csak önkéntes szervezetekkel) szemben, amelyekkel – az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdésének j) pontjában foglalt szolgáltatásokon túl – bármilyen típusú szociális szolgáltatások

személyek számára történő nyújtása céljából megállapodást kötnek, a kiválasztási szempontok között előírják a szolgáltatásnyújtás helye szerinti településen vagy földrajzi területen történő letelepedést?

74. A Raad van State (Hollandia) által 2020. december 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-704/20. PPU. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Az uniós jog, különösen a visszatérési irányelv (2008/115/EK irányelv) 15. cikkének (2) bekezdése és a befogadási irányelv (2013/33/EU irányelv) 9. cikke az Európai Unió Alapjogi Chartájának (HL 2007. C 303., 1. o.) 6. cikkével összefüggésben megkövetel-e hivatalból történő felülvizsgálatot abban az értelemben, hogy a bíróság köteles hivatalból (*ex officio*) vizsgálni, hogy teljesül-e az őrizet valamennyi feltétele, beleértve azon feltételeket, amelyeknek fennállását a külföldi személy nem vitatta, jöllehet erre lehetősége volt?

75. A High Court (Írország) által 2021. január 4-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-3/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Az „igény” 883/2004 rendelet 81. cikkében szereplő fogalma a támogatás összegének minden egyes kifizetése esetén – még az eredeti kérelmet és az előző tagállam támogatás nyújtására vonatkozó eredeti határozatát követően is – magában foglalja-e az első tagállamtól valamely rendszeres támogatásban való részesülést (amennyiben a támogatást szabályszerűen a második tagállamnak kell megfizetnie)?

2. Amennyiben az első kérdésre igenlő választ kell adni, abban az esetben, ha a szociális biztonság iránti igényt helytelenül nyújtották be a származási tagállamhoz, holott azt egy másik tagállamhoz kellett volna benyújtani, úgy kell-e értelmezni a másik tagállam 883/2004 rendelet 81. cikke szerinti kötelezettségét (konkrétan azt a kötelezettséget, hogy a származási tagállamhoz benyújtott igényt a másik tagállamban elfogadhatóként kell kezelni), hogy az teljes egészében független a felperes arra vonatkozó kötelezettségétől, hogy a 883/2004 rendelet 76. cikkének (4) bekezdése alapján a lakóhelyéről helytálló tájékoztatást adjon a lakóhelyéről, így az eredeti tagállamhoz helytelenül benyújtott igényt a 81. cikk alkalmazásában a másik tagállamnak annak ellenére el kell fogadnia, hogy a felperes a másik tagállam joga által az igények benyújtására előírt határidőn belül nem nyújtott a lakóhelyéről a 76. cikk (4) bekezdésének megfelelő helytálló tájékoztatást?

3. Az következik-e a tényleges érvényesülés általános uniós jogelvéből, hogy az uniós jogon alapuló jogok nem gyakorolhatók olyan körülmények között, mint a jelen eljárás körülményei (különösen olyan körülmények között, amikor az uniós polgár a szabad mozgáshoz való jogát a 76. cikk (4) bekezdése szerinti, arra vonatkozó kötelezettségének megszegésével gyakorolja, hogy a lakóhelye szerinti ország megváltozásáról értesítenie kell a származási tagállam szociális hatóságait) a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának helye szerinti tagállam nemzeti jogának azon előírása miatt, hogy az uniós polgároknak a családi támogatás iránti visszamenőleges igény érvényesítése érdekében a szóban forgó támogatást a másik tagállamban az ez utóbbi tagállam nemzeti joga által előírt tizenkét hónapos időszakon belül kell kérelmezniük?

76. A Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Hollandia) által 2021. január 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-19/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a dublini rendelet 27. cikkét, adott esetben a Charta 47. cikkével összefüggésben, hogy a megkeresett tagállam köteles arra, hogy a kérelmező részére, aki a megkereső

tagállamban tartózkodik és a dublini rendelet 8. cikke (vagy 9. vagy 10. cikke) alapján átadást kér, vagy e kérelmezőnek a dublini rendelet 8., 9. vagy 10. cikke értelmében vett családtagja részére az átadás iránti megkeresés elutasításával szemben bíróság előtti hatékony jogorvoslatot biztosítson?

2) Arra az esetre, ha az első kérdésre nemleges válasz adandó és a dublini rendelet 27. cikke nem biztosít alapot a hatékony jogorvoslatához, úgy kell-e értelmezni a Charta 47. cikkét, (a dublini rendelet 8–10. cikkében, valamint (19) preambulumbekzdésében rögzített) család egységéhez való joggal és a gyermek érdekével összefüggésben, hogy a megkeresett tagállam köteles arra, hogy a kérelmező részére, aki a megkereső tagállamban tartózkodik és a dublini rendelet 8–10. cikke alapján átadást kér, vagy a dublini rendelet 8–10. cikke értelmében vett családtagja részére az átadás iránti megkeresés elutasításával szemben bíróság előtti hatékony jogorvoslatot biztosítson?

3) Arra az esetre, ha az első kérdésre vagy a második kérdésre (második részére) igenlő válasz adandó: milyen módon és mely tagállamnak kell közölnie a kérelmezővel vagy családtagjával a megkeresett tagállam elutasításról szóló határozatát?

77. A Gericht Erster Instanz Eupen (Belgium) által 2021. január 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-23/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e a vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel, különösen az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 49. cikkével (letelepedés szabadsága) és 56. cikkével (szolgáltatásnyújtás szabadsága) a Wallonische Region által alkalmazott olyan nemzeti szabályozás, amely alapján a Belgiumtól eltérő uniós tagállamban letelepedett (jogi személyiséggel rendelkező vagy jogi személyiséggel nem rendelkező) vállalkozás által a Belgiumban lakóhellyel rendelkező ügyvezető (vagy szabadfoglalkozású személy) rendelkezésére bocsátott külföldi társasági gépjárműnek új nyilvántartásba vételre vonatkozó kötelezettség nélküli használatát ahhoz a feltételhez köti, hogy ezen ügyvezetőnek (vagy szabadfoglalkozású személynek) a gépjárműben kell tartania a (jogi személyiséggel rendelkező vagy jogi személyiséggel nem rendelkező) vállalkozás tanúsítványát vagy egy meghatalmazásról szóló igazolást (vagyis a 2001. július 20-i királyi rendelet 3. cikke 2. §-a 2. pontja értelmében vett tanúsítványt)?

2) Összeegyeztethető-e a vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel, különösen az EUMSZ 49. cikkel (letelepedés szabadsága) és az EUMSZ 56. cikkel (szolgáltatásnyújtás szabadsága) a Belgiumban lakóhellyel rendelkező ügyvezető tag rendelkezésére bocsátott, külföldön nyilvántartásba vett gépjármű azzal a feltétellel történő használata, hogy annak a vállalkozástól fizetésben vagy jövedelemben kell részesülnie?

3) A Wallonische Region által leírt és végrehajtott nemzeti szabályozás igazolható-e közbiztonsági követelményekkel vagy egyéb védelmi intézkedésekkel, és azon nemzeti szabályozás betartása, amelyet úgy kell értelmezni, hogy megköveteli mind a meghatalmazás igazolásának, mind pedig a jármű rendelkezésre bocsátása tanúsítványának a gépjárműben való tartását, szükséges-e a kitűzött cél eléréséhez, vagy azt máskülönben kevésbé szigorú és kevésbé formalista eszközökkel is el lehetett volna érni?

78. A Supreme Court (Írország) által 2021. január 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-22/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Meghatározható-e az uniós polgárral egy háztartásban élő személynek a 2004/38/EK irányelv 3. cikkében szereplő fogalma e fogalomnak az Unió egészében történő egységes alkalmazása érdekében, és ha igen, mi annak fogalommeghatározása?

2) Amennyiben e fogalom nem határozható meg, a nemzeti bíróságoknak milyen állandó tényezőkhöz alapuló kritériumokat kell bizonyítékként figyelembe venniük az arról történő határozathozataluk során, hogy a szabad mozgás céljából ki minősül az uniós polgárral egy háztartásban élő személynek és ki nem minősül annak?

79. A College van Beroep voor het bedrijfsleven (Hollandia) által 2021. január 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-36/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az uniós joggal az, hogy a nemzeti jogban alkalmazandó bizalomvédelem elve alapján ítélik meg, hogy egy nemzeti közigazgatási hatóság az uniós jog valamely rendelkezésének figyelmen kívül hagyásával bizalmat keltett-e, és így a nemzeti jog szerint jogellenesen járt-e el azért, hogy nem térítette meg az érintett személy ebből eredő kárát, ha e személy nem hivatkozhat eredményesen a bizalomvédelem uniós jogi elvére, mert egyértelmű uniós jogi rendelkezésről van szó?

80. A Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Hollandia) által 2021. január 26-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-39/21. PPU. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 6. cikkével és 53. cikkével összefüggésben értelmezett 47. cikkére, valamint a visszatérési irányelv 15. cikke (2) bekezdésének b) pontjára, a befogadási irányelv 9. cikkének (3) bekezdésére, valamint a dublini rendelet 28. cikkének (4) bekezdésére tekintettel jogosultak-e a tagállamok a hatóságok által kitoloncolás céljából elrendelt őrizet megtámadásával kapcsolatos bírósági eljárást úgy szabályozni, hogy a bíróságok hivatalból nem vizsgálhatják és nem értékelhetik az őrizet jogszerűségének valamennyi szempontját, és az őrizet jogellenességének hivatalból történő megállapítása esetén nem szüntethetik meg közvetlenül a jogellenes őrizetet, és nem rendelhetik el közvetlenül a külföldi személy szabadon bocsátását? Ha az Európai Unió Bírósága úgy ítéli meg, hogy az ilyen nemzeti szabályozás nem egyeztethető össze az uniós joggal, ez azt is jelenti-e, hogy amennyiben a külföldi személy a bíróságtól a szabadon bocsátását kéri, e bíróság minden esetben köteles az őrizet jogszerűségére vonatkozó valamennyi releváns tényt és szempontot tevékenyen és alaposan megvizsgálni és értékelni?

2) A Chartának a visszatérési irányelv 3. cikkének 9. pontjával, a befogadási irányelv 21. cikkével és a dublini rendelet 6. cikkével összefüggésben értelmezett 24. cikkének (2) bekezdésére tekintettel eltérő választ kell-e adni az első kérdésre akkor, ha a hatóságok által őrizetbe vett külföldi személy kiskorú?

3) Következik-e a Charta 47. cikkében biztosított, a Charta 6. cikkével és 53. cikkével összefüggésben értelmezett hatékony jogorvoslathoz való jogból, figyelemmel a visszatérési irányelv 15. cikke (2) bekezdésének b) pontjára, a befogadási irányelv 9. cikkének (3) bekezdésére és a dublini rendelet 28. cikkének (4) bekezdésére, hogy a bármely fokon eljáró bíróságnak, ha a külföldi személy a kitoloncolás céljából történő őrizet megszüntetését és a szabadon bocsátását kéri e bíróságtól, az e kérelemre vonatkozó minden határozatát megfelelő érdemi indokolással kell ellátnia, ha a jogorvoslati kérelmet egyébként az e tagállamban előírtak szerint nyújtották be? Ha a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az a nemzeti joggyakorlat, amely szerint a bíróság másod- és egyben végső fokon arra szorítkozhat, hogy érdemi indokolás nélkül hozzon határozatot, arra a módra tekintettel, ahogy e jogorvoslatot e tagállamban egyébként szabályozzák, nem egyeztethető össze az uniós joggal, ez azt jelenti-e, hogy – a külföldi személy sérülékeny helyzetére, az idegenrendészeti eljárásokban fennálló kiemelt jelentőségre, valamint azon megállapításra tekintettel, hogy ezen eljárások a jogvédelem tekintetében minden más közigazgatási eljárástól eltérően ugyanolyan csekély eljárási garanciákat írnak elő a külföldi személy számára, mint az őrizet elrendelésével kapcsolatos eljárás – a menekültügyekben és az általános idegenrendészeti ügyekben másod- és egyben végső fokon eljáró bíróság számára biztosított ilyen hatáskört is az uniós joggal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni? A Charta 24. cikkének (2)

bekezdésére tekintettel eltérő választ kell-e adni e kérdésekre, ha a hatóságok idegenrendészeti határozatát vitató külföldi személy kiskorú?

81. Az Ustavno sodišče Republike Slovenije (Szlovénia) által 2021. január 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-45/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: szlovén

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

a) Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 123. cikkét és a (4.) jegyzőkönyv 21. cikkét, hogy azok megtiltják, hogy a Központi Bankok Európai Rendszerében tag nemzeti központi bank saját forrásaival vállaljon kártérítési felelősséget a megszüntetett pénzügyi eszközök korábbi tulajdonosaival szemben, amely eszközök megszüntetéséről e bank a törvény által ráruházott arra vonatkozó hatáskörében eljárva határozott, hogy a pénzügyi rendszer stabilitását fenyegető veszélyek megelőzése érdekében közérdekből rendkívüli intézkedéseket fogadjon el, abban az esetben, ha a jövőbeni bírósági eljárásokban megállapításra kerül, hogy a pénzügyi eszközök ilyen megszüntetése során nem tartották tiszteletben azt az elvet, amely szerint a rendkívüli intézkedés miatt a pénzügyi eszközök egyetlen tulajdonosa sem kerülhet rosszabb helyzetbe annál, mint amelyben akkor lenne, ha ezen intézkedést nem fogadták volna el, amennyiben ebben az összefüggésben a nemzeti központi bank felelős:

1) azokért a károkért, amelyek a központi bank határozatának meghozatalakor felmerülő azon tények és körülmények alapján előre láthatók voltak, amelyekről a központi bank tudomással bírt vagy tudomással kellett volna bírnia,

2) azokért a károkért, amelyek azon személyek magatartásának következményei, akik a központi bank e hatáskörének gyakorlása során a központi bank nevében jártak el, és akik azonban ebben az összefüggésben, figyelembe véve azokat a tényeket és körülményeket, amelyekről tudomással bírtak, vagy amelyekről tudomással kellett volna bírniuk a kapott hatásköröknek megfelelően, nem egy szakértő és körültekintő személy gondosságával jártak el?

b) Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 123. cikkét és a (4.) jegyzőkönyv 21. cikkét, hogy azok megtiltják, hogy a Központi Bankok Európai Rendszerében tag nemzeti központi bank saját forrásaiból bizonyos pénzbeli ellentételezést fizessen a megszüntetett pénzügyi eszközök korábbi tulajdonosainak egy része számára (a vagyoni helyzet szempontja alapján) az eszközök azon megszüntetése miatt, amelyekről e bank a törvény által ráruházott azon hatáskörében eljárva határozott, hogy a pénzügyi rendszer stabilitását fenyegető veszélyek megelőzése érdekében közérdekből rendkívüli intézkedéseket fogadjon el, amennyiben ebben az összefüggésben az ellentételezésre való jogosultság igazolásához elegendő az, hogy a pénzügyi eszközt megszüntették, függetlenül attól, hogy megsértették-e azt az elvet, amely szerint a rendkívüli intézkedés miatt a pénzügyi eszközök egyetlen tulajdonosa sem kerülhet rosszabb helyzetbe annál, mint amelyben akkor lenne, ha ezen intézkedést nem fogadták volna el?

c) Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkét, valamint a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányáról szóló (4.) jegyzőkönyv 7. cikkét, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti központi bankot a törvény által ráruházott hatáskörei gyakorlásának következtében felmerülő olyan mértékű károk megtérítésének megfizetésére kötelezik, amely azzal a veszéllyel járhat, hogy e bank nem tudja hatékonyan ellátni feladatait? E tekintetben annak megállapításához, hogy megsértették a nemzeti központi bank pénzügyi függetlenségének elvét, relevánsak-e a fent említett felelősség fennállásának törvényi feltételei?

d) Úgy kell-e értelmezni a 2013/36/EU irányelv (1) 53–62. cikkét, illetve a 2006/48/EK irányelv (2) 44–52. cikkét, amelyek a bankok prudenciális felügyelete keretében megszerzett vagy keletkezett bizalmas információk bizalmas kezelésének védelmére vonatkoznak, hogy e két irányelv azon információk bizalmas kezelését is védelemben részesíti, amelyeket a bankoknak a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítása céljából történő megmentésére irányuló intézkedések végrehajtása keretében szereztek meg, vagy amelyek ennek során keletkeztek, amennyiben a bankok fizetőképességét és likviditását érintő

kockázatok a rendes prudenciális felügyeleti intézkedésekkel nem szüntethetők meg, de ezeket az intézkedéseket a hitelintézetek reorganizációjáról és felszámolásáról szóló, 2001. április 4-i 2001/24/EK európai parlamenti és tanácsi [irányelv] (3) értelmében vett reorganizációs intézkedésnek tekintették?

e) A d) pontban említett kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2013/36/EU irányelv 53–62. cikkét, illetve a 2006/48/EK irányelv 44–52. cikkét a prudenciális felügyelet keretében megszerzett vagy keletkezett bizalmas információk védelmét illetően, hogy az általuk nyújtott védelem szempontjából a később elfogadott 2013/36/EU irányelv bír jelentőséggel, még akkor is, ha a 2006/48/EK irányelv alkalmazásának időszakában megszerzett vagy keletkezett bizalmas információkról van szó, amennyiben ezen információkat a 2013/36/EU irányelv alkalmazásának időszakában tették hozzáférhetővé?

f) A d) pontban említett kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2013/36/EU irányelv 53. cikke (1) bekezdésének első albekezdését (és az előző kérdésre adott válasz függvényében a 2006/48/EK irányelv 44. cikke (1) bekezdésének első albekezdését), hogy a nemzeti központi bank mint felügyeleti szerv rendelkezésére álló és a keletkezésüket követően egy meghatározott időpontban nyilvánossá váló információk, vagyis azok az információk, amelyek szakmai titoknak minősülhetnének, de öt vagy annál több évre nyúlnak vissza, és amelyek ezért főszabályként úgy tekinthetők, hogy az idő múlása miatt múltbeli információkat képeznek, és ezáltal elvesztették bizalmas jellegüket, már nem minősülnek olyan bizalmas információknak, amelyekre a szakmai titoktartási kötelezettség vonatkozik? Az öt vagy több éves múltra visszanyúló információk esetében a bizalmas jelleg jelentő státusz fenntartása attól függ, hogy a bizalmas jelleg igazolható-e a felügyelet hatálya alá tartozó bankok vagy más vállalkozások kereskedelmi helyzetén kívüli egyéb okok?

g) A d) pontban említett kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2013/36/EU irányelv 53. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdését (és az e) pontban említett kérdésre adott válasz függvényében a 2006/48/EK irányelv 44. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdését), hogy az engedélyezi, hogy a hitelintézet megmentését megkísérlő harmadik feleken kívüli személyekre vonatkozó azon bizalmas iratokat, amelyek jogilag relevánsak a prudenciális felügyeletet ellátó illetékes szervvel szemben indított polgári kártérítési eljárás keretében hozott bírósági határozat szempontjából, még a bírósági eljárás megindítását megelőzően automatikusan hozzáférhetővé tegyék a bírósági eljárásban esetlegesen részt vevő valamennyi fél és azok képviselői számára, anélkül, hogy külön eljárásokat indítanának az egyes iratok minden egyes jogosult személy számára történő hozzáférhetővé tételének jogszerűségéről való döntéshozatal érdekében, és anélkül, hogy minden egyes esetben összemérték volna a szóban forgó érdekeket, és ez még az olyan hitelintézetekre vonatkozó információk esetében is fennáll, amelyek nemcsak hogy nem állnak fizetéseképtelenségi vagy kényszerfelszámolási eljárás hatálya alatt, de még az állam támogatásában is részesültek azon eljárásban, amelyben a hitelintézetek részvényeseinek és elsőbbségi joggal nem rendelkező hitelezőinek pénzügyi eszközeit megszüntették?

h) A d) pontban említett kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2013/36/EU irányelv 53. cikke (1) bekezdésének második albekezdését (és az e) pontban említett kérdésre adott válasz függvényében a 2006/48/EK irányelv 44. cikke (1) bekezdésének második albekezdését), hogy az lehetővé teszi valamennyi olyan bizalmas irat vagy azok összefoglalóinak interneten hozzáférhető módon történő közzétételét, amelyek nem a hitelintézet megmentését megkísérlő harmadik felekre vonatkoznak, és jogilag relevánsak a prudenciális felügyeletet ellátó illetékes szervvel szemben indított polgári kártérítési eljárás keretében hozott bírósági határozat szempontjából, amennyiben olyan hitelintézetekre vonatkozó információkról van szó, amelyek nemcsak, hogy nem állnak fizetéseképtelenségi vagy kényszerfelszámolási eljárás hatálya alatt, de még az állam támogatásában is részesültek azon eljárásban, amelyben a hitelintézetek részvényeseinek és elsőbbségi joggal nem rendelkező hitelezőinek pénzügyi eszközeit megszüntették, miközben azonban az interneten történő szóban forgó közzététel keretében minden bizalmas információt ki kell takarni?

82. A Tallinna Halduskohus (Észtország) által 2021. január 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-51/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: észt

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2073/2005 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében és az I. mellékletének 1. fejezetében szereplő táblázat 1.2. pontjában feltüntetett „25 g-ban nincs jelen” második mikrobiológiai kritériumot, figyelembe véve e rendeletet és a közegészség védelmét, valamint a 178/2002 rendelet és a 882/2004 rendelet célkitűzéseit, hogy amennyiben az élelmiszeripari vállalkozó nem tudta megfelelően bizonyítani az illetékes hatóságnak, hogy az *L. monocytogenes* szaporodását elősegítő fogyasztásra kész élelmiszerek – a csecsemőknek szánt, fogyasztásra kész élelmiszerek és a speciális gyógyászati célra szánt, fogyasztásra kész élelmiszerek kivételével – az eltarthatósági idő alatt a 100 cfu/g határérték alatt maradnak, az eltarthatósági idejük alatt a forgalomba hozott termékekre is minden esetben a „25 g-ban nincs jelen” mikrobiológiai kritérium alkalmazandó?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni a 2073/2005 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében és az I. mellékletének 1. fejezetében szereplő táblázat 1.2. pontjában feltüntetett „25 g-ban nincs jelen” második mikrobiológiai kritériumot, figyelembe véve e rendeletet és a közegészség védelmét, valamint a 178/2002 rendelet és a 882/2004 rendelet célkitűzéseit, hogy függetlenül attól a kérdéstől, hogy az élelmiszeripari vállalkozó bizonyítani tudja-e az illetékes hatóságnak, hogy az élelmiszer az eltarthatósági ideje alatt a 100 cfu/g határérték alatt marad, ezen élelmiszere két vagylagos mikrobiológiai kritérium alkalmazandó, nevezetesen 1. mindaddig, amíg az élelmiszer az élelmiszeripari vállalkozó ellenőrzése alatt áll, a „25 g-ban nincs jelen” kritérium, és 2. miután az élelmiszer kikerült az élelmiszeripari vállalkozó ellenőrzése alól, a „100 cfu/g” kritérium?

83. Az Administratīvā apgabaltiesa (Lettország) által 2021. február 1-jén benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-78/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 63. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tőkemozgásnak minősíthetők-e az [EK]-Szerződés 67. cikkének végrehajtásáról szóló, 1988. június 24-i 88/361/EGK irányelv I. mellékletében említett, a pénzügyi kölcsönök és hitelek, valamint a pénzügyi intézményeknél (a bankokat is beleértve) vezetett folyószámlákkal és betéti számlákkal végzett műveletek is?

2) Egy tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága által egy meghatározott hitelintézettel szemben előírt azon (nem közvetlenül a tagállam szabályozásából eredő) korlátozás, amely megtiltja ezen intézet számára, hogy üzleti kapcsolatokat létesítsen olyan személyekkel, akik nem a Lett Köztársaság állampolgárai, illetve arra kötelezi ezen intézetet, hogy szüntesse meg az ilyen személyekkel létesített üzleti kapcsolatokat, az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 63. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tagállami intézkedésnek minősül-e, és mint ilyen, a tagállamok közötti szabad tőkemozgásnak az említett rendelkezésben elismert elve korlátozását feltételezi?

3) Igazolja-e a tőkének az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 63. cikkének (1) bekezdésében biztosított szabad mozgása korlátozását a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkében kimondott azon célkitűzés, miszerint meg kell előzni az uniós pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus-finanszírozás céljára való felhasználását?

4) A tagállam által kiválasztott eszköz – azon kötelezettség előírása egy meghatározott hitelintézettel szemben, hogy nem hozhat létre új üzleti kapcsolatokat és meg kell szüntetnie azokat a már létező üzleti kapcsolatokat, amelyek nem egy konkrét tagállam (a Lett Köztársaság) állampolgáraival alakított ki –

alkalmas-e pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkében rögzített célkitűzés elérésére, és ezért az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 65. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett kivételnek minősül-e?

84. A cour administrative d'appel de Versailles (Franciaország) által 2021. február 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-61/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az európai uniós jognak a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv 13. cikkének (1) bekezdéséből és 23. cikkének (1) bekezdéséből eredő szabályait, hogy azok a belőlük eredő kötelezettségeknek az Európai Unió valamely tagállama általi kellően súlyos megsértése esetén megnyitják a jogot a magánszemélyek számára a levegőminőség romlásával közvetlen és konkrét okozati összefüggésben az egészségüket érő károk szóban forgó tagállam általi megtérítésére?

2) Amennyiben a fent említett rendelkezések ténylegesen alkalmasak arra, hogy az egészségkárosodás miatti kártérítés iránti jogot keletkeztessenek, melyek e jog megnyílásának feltételei, különös tekintettel arra az időpontra, amikor az adott tagállamnak felróható kötelezettségszegés fennállását értékelni kell?

85. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2021. február 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-68/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Összeegyeztethető-e az uniós joggal – különösen pedig a 2007/46/EK irányelv (e közösségi irányelv 10., 19. és 28. cikkében szereplő) rendelkezéseivel, illetve az egyenlő bánásmód, a pártatlanság, a teljes körű verseny és a közigazgatási eljárás során való gondos ügyintézés elvével – az, hogy az ajánlatkérő számára lehetséges, hogy különös tekintettel a közszolgáltatási célokra szánt autóbuszok cserealkatrészeinek közbeszerzési szerződés keretében történő beszerzésére, egy meghatározott járműhöz szánt olyan alkatrészeket fogadjon el, amelyeket a jármű gyártójától eltérő gyártó állított elő, tehát amelyek nem a járművel együtt részesültek típusjövahagyásban, a fent említett irányelv IV. mellékletében („A járművek EK-típusjövahagyásához szükséges követelmények jegyzéke”) található műszaki szabályokban előírt alkatrész-tipológiába tartoznak, és amelyeket a közbeszerzési eljárásban a típusbizonyítvány csatolása és a tényleges típusjövahagyásra történő bármely hivatkozás nélkül szerepelnek az ajánlatban, ráadásul azon feltevés alapján, hogy nincs szükség típusjövahagyásra, mivel a típusjövahagyással rendelkező eredeti alkatrészekkel való egyenértékűségére vonatkozó, az ajánlattevő által tett nyilatkozat is elegendő?

2) Összeegyeztethető-e az uniós joggal – különösen pedig a 2007/46/EK irányelv 3. cikkének 27. pontjával – az, hogy a közszolgáltatási célokra szánt autóbuszok cserealkatrészeinek közbeszerzési szerződés keretében történő szállításával kapcsolatban megengedett az ajánlattevő számára, hogy egy meghatározott jármű valamely meghatározott, nem eredeti alkatrésze „gyártójának” minősítse önmagát, különösen, ha a szóban forgó nem eredeti alkatrész a 2007/46 irányelv IV. mellékletében („A járművek EK-típusjövahagyásához szükséges követelmények jegyzéke”) található műszaki szabályokban előírt alkatrész-tipológiába tartozik, vagy épp ellenkezőleg, a szóban forgó ajánlattevőnek az ajánlatában szereplő alkatrészek mindegyike vonatkozásában, azoknak a közbeszerzés műszaki leírásával való egyenértékűsége tanúsítása céljából bizonyítania kell, hogy a típusjövahagyó hatósággal szemben személyesen felel a típusjövahagyási eljárás valamennyi szempontja tekintetében, a gyártás és a vonatkozó minőségi színvonal megfelelőségéért, illetve azért, hogy a típusjövahagyás tárgyát képező alkatrész legalább néhány gyártási szakaszát közvetlenül maga végzi, és amennyiben ez így van, azt is

tisztázni kell, hogy a szóban forgó bizonyítás milyen eszközökkel végezhető el?

86. A Landesverwaltungsgericht Steiermark (Ausztria) által 2021. február 11-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-85/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 21. cikket, hogy az állampolgárságnak a nemzeti jogban előírt *ex lege* elvesztése és következőképpen az uniós polgár jogállás elvesztése esetén a konkrét ügyben elvégzendő arányossági vizsgálat során – az Európai Unió Bíróságának a Tjebbes és társai ügyben hozott ítéletében kifejtett elvekkel összhangban – figyelembe kell venni e cikket, és az állampolgárság elvesztésének akadályát képezheti, ha az állampolgár a korábbi állampolgárságát visszaállításra irányuló nyilatkozattal újból megszerezte, és az uniós polgár jogállás fenyegető elvesztése jelentős hatást gyakorol ezen állampolgár családi és szakmai életére?

87. A tribunal du travail de Liège (Belgium) által 2021. február 15-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-92/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Azon jogorvoslat, amelyet a belső jog a nemzetközi védelem iránti kérelmének másik tagállamban történő megvizsgálatására felhívott menedékkérő számára biztosít, és amelynek nincs halasztó hatálya, csupán abban az esetben, ha a menedékkérőt azonnali átadása érdekében szabadságelvonással sújtják, a „Dublin III” rendelet 27. cikke értelmében hatékony jogorvoslatnak minősül-e?

A „Dublin III” rendelet 27. cikkében előírt hatékony jogorvoslatot úgy kell-e értelmezni, mint amellyel kizárólag az ellentétes, ha az említett átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat vizsgálata alatt kényszerátadási intézkedést hajtanak végre, vagy úgy, mint amely tiltja a kiutasítást előkészítő bármely intézkedés megtételét, így az olyan központba történő áthelyezést is, amely megindítja a visszatérési folyamatot a menedékjog iránti kérelmének másik tagállamban történő megvizsgálatására felhívott menedékkérővel szemben?

Pénzügyi jogterület

39. A Cour constitutionnelle (Belgium) által 2020. december 10-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-674/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikke (5) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az a nemzeti jogszabály, amely az olyan közvetítő szolgáltatás nyújtóit, amelynek a célja, hogy egy elektronikus platformon keresztül díjazás ellenében összekapcsolja a potenciális bérlőket a rövid távú elszállásolást kínáló hivatásos és magánszemély bérbeadókkal, arra kötelezi, hogy az adóhatóság írásbeli felhívására és közigazgatási bírság terhe mellett, a valamely idegenforgalmi szálláshelyeket terhelő regionális adó fizetésére kötelezett személyek azonosítása és az utóbbiak adóköteles jövedelmének megállapítása céljából közöljék „az üzemeltető adatait és az idegenforgalmi szálláshely kapcsolattartási adatait”, valamint „a vendégéjszakák és az előző év során üzemeltetett szálláshelyegységek számát”, az „adózás területére” tartozik, és következőképpen az irányelv hatálya alól kizártnak kell tekinteni?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (2) 1–3. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy ezen irányelvet alkalmazni kell az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésben leírthoz hasonló

nemzeti jogszabályra? Adott esetben az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. cikkét úgy kell-e értelmezni, mint amelyet alkalmazni kell egy ilyen jogszabályra?

3) A 2000/31 irányelv 15. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azt alkalmazni kell az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésben leírt, hasonló nemzeti jogszabályra, és mint amely lehetővé tesz egy ilyen jogszabályt?

40. A Grondwettelijk Hof (Belgium) által 2020. december 21-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-694/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított, tisztességes eljáráshoz való joggal és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikkében biztosított, a magánélet tiszteletben tartásához való joggal a 2011/16/EU irányelvnek az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó, határokon átnyúló konstrukciókkal kapcsolatosan az adózás területére vonatkozó kötelező automatikus információcsere tekintetében történő módosításáról szóló, 2018. május 25-i (EU) 2018/822 tanácsi irányelv 1. cikkének 2. pontja, amennyiben az adózás területén történő közigazgatási együttműködésről és a 77/799/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. február 15-i 2011/16/EU tanácsi irányelvbe beillesztett új 8ab. cikk (5) bekezdése előírja, hogy amennyiben egy tagállam olyan intézkedéseket hoz, amelyekkel felmentést adnak az adótervezésben közreműködőknek az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó, határokon átnyúló konstrukciókra vonatkozó információk bejelentésére vonatkozó kötelezettség alól, ha az adatszolgáltatási kötelezettség az érintett tagállam nemzeti joga szerint a jogszabályban rögzített titoktartási kötelezettség megsértését eredményezné, e tagállam köteles előírni, hogy az adótervezésben közreműködők késedelem nélkül értesítsék a többi adótervezésben közreműködőt, illetve – amennyiben ilyenek nincsenek – az érintett adózót az adatszolgáltatási kötelezettségeikről, amennyiben e kötelezettség azt eredményezi, hogy az adótervezésben közreműködőként eljáró ügyvéd köteles azon információkat, amelyekről lényeges szakmai tevékenysége gyakorlása – nevezetesen az ügyfél bíróság előtti védelme vagy képviselése és a jogi tanácsadás – keretében akár jogvitán kívül tudomást szerez, egy másik olyan adótervezésben közreműködővel közölni, aki nem az ügyfele?

41. A cour d'appel de Liège (Belgium) által 2021. január 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-52/21. és C-53/21. sz. ügyek)¹

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. cikkét, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek értelmében az egyik tagállamban letelepedett társaságok, amelyek egy másik tagállamban letelepedett társaságok szolgáltatásait veszik igénybe, az ez utóbbi társaságok által kiszámlázott összegek 100 %-ának vagy 50 %-ának megfelelő társasági adó megfizetése alóli mentesülés érdekében e kiadásokról kötelesek egyedi és összefoglaló bizonylatokat kiállítani és azokat az adóhatóságnak benyújtani, míg ha belföldi illetőségű társaságok szolgáltatásait veszik igénybe, az említett adófizetési kötelezettség megállapításának elkerülése érdekében nem terheli őket ilyen kötelezettség?

42. A Varhoven administrativen sad (Bulgária) által 2021. január 28-án benyújtott előzetes

¹ A megjelölt ügyekben feltett kérdések megegyeznek.

döntéshozatal iránti kérelem (C-55/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 2008. december 16-i 2008/118/EK tanácsi irányelv 11. cikkét, valamint a 2011. június 21-i 2011/64/EU tanácsi irányelv 17. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy ezek arra kötelezik a tagállamokat, hogy a jövedéki adó, többek között a szabad forgalomba bocsátott és vámfelügyelet alatt megsemmisített dohánygyártmányokat terhelő jövedéki adó visszatérítésére vonatkozó szabályokat fogadjanak el?
- 2) Amennyiben az első kérdésre igenlő válasz adandó, hivatkozhatnak-e az érintett személyek az irányelvek rendelkezéseinek és az uniós jog alapelveinek közvetlen hatályára, amennyiben egy tagállam nem tett eleget az ilyen szabályok elfogadására vonatkozó kötelezettségének?
- 3) Amennyiben az első két kérdésre igenlő válasz adandó, a jelen ügyben megállapított tényállás alapulvételével – csupán a kérelem alapján, további alaki követelmények nélkül – a megfizetett jövedéki adó visszatérítésére való jogosultságot biztosít-e a megjelölt rendelkezések közvetlen hatálya?

43. A Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos vyriausybės (Litvánia) által 2021. január 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-56/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: litván

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Összeegyeztethető-e az irányelv 135. és 137. cikkének értelmezésével, valamint a semlegesség és a tényleges érvényesülés elvével az a nemzeti szabályozás, amely szerint a héaalanyt a héamentes ingatlan tekintetében csak akkor illeti meg a héafelszámítás választásának joga, ha a tulajdont olyan adóalanyra ruházzák át, akit az ügylet megkötésének időpontjában héaalanyként nyilvántartásba vettek?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: összeegyeztethető-e az irányelv eladó héalevonási jogát és a levonás korrigálását szabályozó rendelkezéseivel, valamint a héasemlegesség és hatékony érvényesülés elvével a nemzeti jog rendelkezéseinek olyan értelmezése, amely szerint az ingatlan értékesítőjének korrigálnia kell az átruházott ingatlan megszerzését terhelő héa levonását, ha azt választotta, hogy az ingatlan értékesítése tekintetében héát számít fel, és e választás a nemzeti követelmények alapján egyetlen feltétel miatt lehetetlen, vagyis azért, mert a vevő nem minősül nyilvántartott héaalanyknak?
- 3) Összeegyeztethető-e az irányelv eladó héalevonási jogát és a levonás korrigálását szabályozó rendelkezéseivel, valamint a héasemlegesség elvével az a közigazgatási gyakorlat, amely szerint az alapeljáráshoz hasonló körülmények között az ingatlan vevője köteles [eredeti 6. o.] az ingatlan megszerzése/építése után előzetesen felszámított adó levonását korrigálni, mivel e tulajdon értékesítésére irányuló ügylet a héafelszámításra vonatkozó választási lehetőség hiánya miatt (a vevő az ügylet megkötésének időpontjában nem rendelkezett héa-azonosítószámmal) ingatlan héamentes értékesítésének minősül, bár az ingatlan vevője az ügylet megkötésének időpontjában kérte a héaalanyként való nyilvántartásba vételt, és az ügylet megkötését követő egy hónappal héaalanyként nyilvántartásba vették? Ilyen esetben fontos-e meghatározni azt, hogy az ingatlan vevője, akit az ügyletet követően héaalanyként nyilvántartásba vettek, a megszerzett tulajdont valóban héaköteles tevékenységek során használta-e fel, és nincs-e csalásra vagy visszaélésre utaló bizonyíték?

44. Az Augstākā tiesa (Senāts) (Lettország) által 2021. február 4-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-72/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 2011. szeptember 27-i 1006/2011/EU bizottsági rendelettel módosított, a vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i

2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletében szereplő Kombinált Nomenklatúrát, hogy a Kombinált Nomenklatúra 4418 20 vámtarifaalszáma magában foglalhat különálló áruként ajtókeretet és küszöböt?

2) A vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló, 2011. szeptember 27-i 1006/2011/EU bizottsági rendelet I. melléklete első része I. szakaszának A. részében foglalt, a Kombinált Nomenklatúra értelmezésére vonatkozó általános szabályok 2. a) szabályának első mondatára tekintettel a Kombinált Nomenklatúra 4418 20 vámtarifaalszáma magában foglalhat-e befejezetlen ajtókeretet, ajtószárnyat és küszöböt is, feltéve hogy az a teljesen kész és befejezett ajtókeret és küszöb lényeges jellemzőivel rendelkezik?

3) Az alapügyben szóban forgó, fából készült paneleket és legömbölyített léceket, amelyek olyan profillal és dekoratív bevonattal rendelkeznek, amely objektíve bizonyítja, hogy azokat előreláthatóan ajtók, ajtókeretek és küszöbök gyártására használják, de amelyeket az ajtó összeszerelését megelőzően a hosszuk kiigazítása érdekében le kell vágni, és amelyekben ki kell képezni a rögzítés helyét, és amelyekben szükség esetén ki kell alakítani a sarokvas és a zár helyét, a Kombinált Nomenklatúra 4418 20 vámtarifaalszáma alá, vagy a konkrét panel, illetve legömbölyített léce jellemzőinek megfelelően a 4411 és a 4412 vámtarifaszám alá kell besorolni?

Munkaügyi ügyszak

20. A Centrale Raad van Beroep (Hollandia) által 2020. december 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-713/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 883/2004/EK rendelet 11. cikke (3) bekezdésének a) pontját, hogy azon, valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező munkavállaló, aki munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzésre irányuló szerződés alapján egy másik tagállam területén végez munkát, amely szerződés értelmében a kikölcsönzés megszűnésével a munkaviszony megszűnik, és ezt követően újra kezdődik, a köztes időszakokban továbbra is ez utóbbi tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik mindaddig, amíg e munkavégzést nem szünetelteti?

2) Mely tényezők bírnak jelentőséggel ilyen típusú helyzetekben annak megállapítása során, hogy a tevékenység ideiglenes szüneteltetéséről van e szó?

3) Milyen időtartam elteltével tekinthető úgy, hogy a szerződéses munkaviszonyban már nem álló munkavállaló a foglalkoztatás helye szerinti államban – figyelemmel az ennek ellenkezőjére utaló konkrét körülményekre – tevékenységét szünetelteti?

21. A Judecătoria Miercurea Ciuc (Románia) által 2021. január 4-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-13/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a „100 km sugarú körnek” az 561/2006 rendelet 13. cikke (1) bekezdése b) pontjában szereplő fogalmát, hogy a térképen a vállalkozás székhelye és az úticél között húzott egyenes vonalnak kell 100 km-nél rövidebbnek lennie, vagy úgy, hogy a jármű által ténylegesen megtett távolságnak kell 100 km-nél rövidebbnek lennie?

2) Úgy kell-e értelmezni az 561/2006/EK rendelet 13. cikke (1) bekezdése b) pontjának rendelkezéseit, hogy olyan fuvarok lebonyolítása, amelyek közé az említett rendelkezésben szereplők is tartoznak, amelyek közül egyesek a vállalkozás székhelyétől számított 100 km sugarú körön belül, mások pedig azon kívül történnek, egy hónapos időszakon belül, a 561/2006 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti helyzetnek a szóban forgó rendelet alkalmazása alóli, nemzeti rendelkezés általi mentességének viszonylatában azt feltételezi, hogy a szóban forgó összes fuvar mentesül a rendelet alkalmazása alól, csak azok, amelyeket a 100 km-es sugarú kör túllépése [nélkül] teljesítettek, vagy ezek közül egyik sem?

22. A Nejvyšší správní soud (Cseh Köztársaság) által 2021. február 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-101/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: cseh

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Ellentétes-e a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikkének a) és c) pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikkével a nemzeti bíróságok azon ítélkezési gyakorlata, amely szerint a gazdasági társaság igazgatója kizárólag azért nem minősül „munkavállalónak” a 2008/94/EK irányelv értelmében vett díjazással kapcsolatos díjazási igények teljesítése szempontjából, mert az igazgató, mint munkavállaló, e gazdasági társaság alapszabály szerinti szervének is tagja?

Polgári ügyszak

33. Az Oberster Gerichtshof (Ausztria) által 2021. január 12-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-18/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 20. és 26. cikkét, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az e rendelet 16. cikkének (2) bekezdésében az európai fizetési meghagyással szembeni ellentmondás benyújtására előírt 30 napos határidőnek az osztrák Bundesgesetz betreffend Begleitmaßnahmen zu COVID-19 in der Justiz (a Covid19-járvánnyal kapcsolatos, igazságszolgáltatást érintő intézkedésekről szóló szövetségi törvény) 1. § -ának (1) bekezdése révén történő megszakadása, amely rendelkezés szerint a polgári ügyekben folyó eljárások esetében valamennyi olyan eljárásjogi határidő, amelynek megkezdésére okot adó esemény 2020. március 21-ét követően következett be, vagy amely ezen időpontig nem járt le, 2020. április 30-ával megszakad, és 2020. május 1-jével újratekődik?

34. Az Amtsgericht Lennestadt (Németország) által 2021. január 19-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-30/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012/EU rendelet 1. cikkének (1) bekezdését, hogy aszerint e rendelet hatálya alá esik az olyan bírósági eljárás, amelyet egy állami társaság indít egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező természetes személlyel szemben egy díjköteles út jogosulatlan használata miatt kiszabott, büntető jellegű díj behajtása érdekében?

35. A Landgericht Ravensburg (Németország) által 2021. január 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-38/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (a polgári törvénykönyv bevezetéséről szóló törvény, a továbbiakban: EGBGB) 247. cikke 6. §-a (2) bekezdésének harmadik mondata és 12. §-a (1) bekezdésének harmadik mondata szerinti törvényességi fikciót illetően:

a) Összeegyeztethetetlen-e a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének p) pontjával és 14. cikkének (1) bekezdésével az EGBGB 247. cikke 6. §-a (2) bekezdésének harmadik mondata és 247. cikke 12. §-a (1) bekezdésének harmadik mondata annyiban, amennyiben e rendelkezések az EGBGB

247. cikke 6. §-a (2) bekezdésének első és második mondata szerinti követelményeknek és az EGBGB 247. cikke 12. §-a (1) bekezdése második mondata 2. pontjának b) alpontjában támasztott követelményeknek megfelelőnek nyilvánítják a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének p) pontja szerinti követelményekkel ellentétes szerződési feltételeket?

Amennyiben igen:

b) Az következik-e az uniós jogból, különösen a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének p) pontjából és 14. cikkének (1) bekezdéséből, hogy az EGBGB 247. cikke 6. §-a (2) bekezdésének harmadik mondata és 247. cikke 12. §-a (1) bekezdésének harmadik mondata nem alkalmazható annyiban, amennyiben e rendelkezések az EGBGB 247. cikke 6. §-a (2) bekezdésének első és második mondata szerinti követelményeknek és az EGBGB 247. cikke 12. §-a (1) bekezdése második mondata 2. pontjának b) alpontjában támasztott követelményeknek megfelelőnek nyilvánítják a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének p) pontja szerinti követelményekkel ellentétes szerződési feltételeket?

Ha az 1) b) kérdésre nemleges választ kell adni:

2) A 2008/48/EK irányelv 10. cikkének (2) bekezdése szerinti, kötelezően feltüntetendő információkat illetően:

a) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének p) pontját, hogy a hitelmegállapodásban feltüntetendő napi kamatösszeget a hitelmegállapodásban feltüntetett szerződéses hitelkamatláb alapján kell kiszámítani?

b) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének l) pontját, hogy abszolút számként kell közölni a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában alkalmazandó késedelmi kamatlábat, legalább azonban abszolút számként kell feltüntetni az alkalmazandó referencia-kamatlábat (jelen esetben a Bürgerliches Gesetzbuch [polgári törvénykönyv, a továbbiakban: BGB] 247. §-a szerinti alapkamatlábat), amelyből hozzáadással (jelen esetben a BGB 288. §-a (1) bekezdése második mondatának megfelelően öt százalékpont hozzáadásával) számítható ki az alkalmazandó késedelmi kamatláb, és a fogyasztót tájékoztatni kell a referencia-kamatlábról (alapkamatlábról) és annak változékonyságáról?

c) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének t) pontját, hogy a hitelmegállapodás szövegében közölni kell a peren kívüli panasz- és jogorvoslati eljárás igénybevételének lényeges alaki feltételeit?

Ha a fenti 2) a)–c) kérdések közül legalább egyre igenlő választ kell adni:

d) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdése második mondatának b) pontját, hogy az elállásra nyitva álló időszak csak akkor kezdődik meg, ha a 2008/48/EK irányelv 10. cikkének (2) bekezdése szerinti tájékoztatásra teljeskörűen és pontosan sor került?

Amennyiben nem:

e) Melyek azok az irányadó szempontok, amelyek alapján az elállásra nyitva álló időszak a hiányos vagy pontatlan információk ellenére megkezdődik?

Ha a fenti 1) a) kérdésre és/vagy a 2) a)–c) kérdések közül legalább egyre igenlő választ kell adni:

3) A 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdésének első mondata szerinti elállási joggal kapcsolatos jogvesztést illetően:

a) Megszűnhet-e a 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdésének első mondata szerinti elállási jog?

Amennyiben igen:

b) Az elállási jognak a parlament által elfogadott törvényben szabályozandó időbeli korlátozásáról van-e szó a jogvesztés esetében?

Amennyiben nem:

c) Szubjektív szempontból azt feltételezi-e a jogvesztés, hogy a fogyasztónak tudomása volt elállási

jogának fennmaradásáról, vagy legalábbis hogy tudomásának hiánya súlyos gondatlanság miatt betudható neki?

Amennyiben nem:

d) Ellentétes-e a jogvesztésre vonatkozó szabályok jóhiszemű alkalmazásával a hitelező azon lehetősége, hogy a hitelfeltevőt utólag tájékoztathatja a 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdése második mondatának b) pontja alapján, és ezáltal kezdődik meg az elállásra nyitva álló időszak?

Amennyiben nem:

e) Összeegyeztethető-e ez a nemzetközi jog azon állandó elveivel, amelyekhez a német bíróság kötve van a Grundgesetz (alaptörvény) alapján?

Amennyiben igen:

f) Hogyan kell feloldania a német jogalkalmazónak a kötelező nemzetközi jogi rendelkezések és a Bíróság által megfogalmazott követelmények közötti összeütközést?

4) A fogyasztót a 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdésének első mondata alapján megillető elállási jog visszaélésszerű gyakorlását feltételezve:

a) Lehet-e a 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdésének első mondata szerinti elállási jog gyakorlása visszaélésszerű?

Amennyiben igen:

b) Az elállási jog visszaélésszerű gyakorlásának vélelmezése esetén fennáll-e az elállási jog olyan korlátozása, amelyet parlament által elfogadott törvényben kell szabályozni?

Amennyiben nem:

c) Szubjektív szempontból azt feltételezi-e az elállási jog visszaélésszerű gyakorlásának vélelme, hogy a fogyasztónak tudomása volt elállási jogának fennmaradásáról, vagy legalábbis hogy tudomásának hiánya súlyos gondatlanság miatt betudható neki?

Amennyiben nem:

d) Ellentétes-e az elállási jog visszaélésszerű gyakorlásának jóhiszemű vélelmezésével a hitelező azon lehetősége, hogy a hitelfeltevőt utólag tájékoztathatja a 2008/48/EK irányelv 14. cikke (1) bekezdése második mondatának b) pontja alapján, és ezáltal kezdődik meg az elállásra nyitva álló időszak?

Amennyiben nem:

e) Összeegyeztethető-e ez a nemzetközi jog azon állandó elveivel, amelyekhez a német bíróság kötve van a német alaptörvény alapján?

Amennyiben igen:

f) Hogyan kell feloldania a német jogalkalmazónak a kötelező nemzetközi jogi rendelkezések és a Bíróság által megfogalmazott követelmények közötti összeütközést?

36. Az Amtsgericht Bremen (Németország) által 2021. február 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-96/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a 2011/83/EU irányelv 16. cikkének 1) pontját, hogy a fogyasztó elállási jogának kizárásához elegendő, ha az eladó vagy szolgáltató nem közvetlenül nyújt szabadidős tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatást a fogyasztó számára, hanem ilyen szolgáltatáshoz való hozzáférési jogot értékesít a fogyasztó részére?

34. A Nederlandstalige ondernemingsrechtbank Brussel (Belgium) által 2020. október 26-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-561/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

A Bíróság általi értelmezésnek megfelelően úgy kell-e értelmezni a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját és 7. cikkét, hogy kártalanításhoz való jog illeti meg az utast a nem közösségi légitársasággal szemben, ha egy harmadik ország területén indulási hellyel és célállomással rendelkező és valamely tagállam területén történő közbelső leszállást magában nem foglaló utolsó repülési szakaszon bekövetkező késés miatt több mint három órával később érkezik meg a végső célállomására, és e repülési szakasz egy átszállást magában foglaló olyan járat részét képezi, amelynek első indulási helye egy tagállam területén található repülőtér, amelyet teljes egészében e légitársaság üzemeltet, és amelyet az utas egyetlen egységes foglalás keretében olyan közösségi légitársaságnál foglalt, amely e járat egyetlen repülési szakaszát sem üzemeltette?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: amennyiben a 261/2004 rendeletet az első kérdésnek megfelelően kell értelmezni, e rendelet ellentétes-e a nemzetközi joggal, különösen azon elvvel, hogy minden állam teljes és kizárólagos szuverenitással rendelkezik saját területe és légtere felett, mivel ezen értelmezés szerint az uniós jogot egy harmadik ország területén bekövetkező tényállásra kell alkalmazni?

35. A Landgericht Köln (Németország) által 2020. december 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-712/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

A légitársaság saját munkavállalóinak szakszervezeti felhíváson alapuló sztrájkja esetében a 261/2004/EK rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében vett rendkívüli körülményről van-e szó?

36. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2020. december 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-723/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni [a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet] 3. cikkének (1) bekezdését, hogy a valamely tagállamban létesítő okirat szerinti székhellyel rendelkező adós társaság fő érdekeltségeinek központja nem a központi ügyintézési helye szerinti második tagállamban található, ahogyan azt objektív és harmadik személyek részéről megállapítható körülmények alátámasztják, ha az alapügyben szereplőhöz hasonló körülmények között az adós társaság a központi ügyintézési helyét harmadik tagállamból a második tagállamba helyezte át, miközben a harmadik tagállamban vagyona tekintetében fizetésképtelenségi főeljárás megindítására irányuló olyan kérelmet nyújtottak be, amelyet még nem bíráltak el?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2015/848 rendelet 3. cikkének (1) bekezdését,

a) hogy azon tagállam bíróságai, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelem benyújtásakor az adós fő érdekeltségeinek központja található, ezen eljárás megindítása tekintetében továbbra is joghatósággal rendelkeznek, ha az adós fő érdekeltségeinek központját a

kérelem benyújtását követően, azonban a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról szóló határozat meghozatala előtt egy másik tagállam területére helyezi át, és

- b) hogy valamely tagállam bíróságainak ezen fenntartott joghatósága kizárja egy másik tagállam bíróságainak a fizetéseképtelenségi főeljárás megindítása iránti olyan további kérelmek elbírálására vonatkozó joghatóságát, amelyek az adós fő érdekeltsegei központjának más tagállamba való áthelyezését követően e másik tagállam bíróságához érkeztek?

37. A Nejvyšší soud České republiky (Cseh Köztársaság) által 2021. február 1-jén benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-57/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: cseh

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Összeegyeztethető-e a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 5. cikke (1) bekezdésének értelmezésével az az eljárás, amely szerint a bíróság a bizonyítékok feltárását annak ellenére elrendeli, hogy a Bizottság előtt ezzel egyidejűleg folyamatban van a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: rendelet) III. fejezete alapján hozott határozat elfogadására irányuló eljárás, és ebből következően a bíróság a Bizottság előtti eljárás miatt felfüggeszti a versenyjogi rendelkezések megsértésével okozott kár megtérítésére irányuló eljárást?

2) Ellentétes-e az irányelv 6. cikke (5) bekezdése a) pontjának és 6. cikke (9) bekezdésének értelmezésével az olyan nemzeti szabályozás, amely korlátozza valamely eljárás keretében a versenyhatóság felszólítására benyújtott valamennyi információ feltárását, mégpedig akkor is, ha olyan információkról van szó, amelyeket az eljárásban részt vevő félnek – a versenyjog megsértése miatt eljárástól függetlenül – más jogszabályi rendelkezések alapján létre kell hoznia és tárolnia kell (vagy hoz létre és tárol)?

3) Az eljárásnak az irányelv 6. cikke (5) bekezdésének értelmében vett, egyéb módon történő lezárásának minősül-e az a helyzet is, amelyben a nemzeti versenyhatóság felfüggesztette eljárását, amint a Bizottság megindította a rendelet III. fejezete alapján hozott határozat elfogadására irányuló eljárást?

4) Az irányelv szerepére és céljaira tekintettel összeegyeztethető-e az irányelv 6. cikke (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 5. cikkének (1) bekezdésével a nemzeti bíróság azon eljárása, hogy az irányelv 6. cikkének (7) bekezdését átültető nemzeti szabályozást analógia útján az irányelv 6. cikkének (5) bekezdésében említett információkhoz hasonló információkategóriákra alkalmazza, tehát a bizonyítékok feltárásáról határoz, feltéve, hogy a bíróság azzal a kérdéssel, hogy a bizonyítási eszközök közé tartoznak-e (az irányelv 6. cikke (5) bekezdésének [a] pontja) értelmében) valamely természetes vagy jogi személy által kifejezetten valamely versenyhatóság eljárása céljára létrehozott információk, csak e bizonyítékok vele való közlését követően fog foglalkozni?

5) Az előző kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni az irányelv 5. cikkének (4) bekezdését, hogy a bizalmas információk védelmét szolgáló, a bíróság által alkalmazott hatékony intézkedések azt eredményezhetik, hogy azt megelőzően zárják ki a felperes vagy az eljárásban részt vevő más felek és képviselőiknek hozzáférését a feltárt bizonyítékokhoz, hogy a bíróság jogerősen elbírálná azt a kérdést, hogy a feltárt bizonyítékok vagy azok egy része az irányelv 6. cikke (5) bekezdésének a) pontja szerinti bizonyítékok kategóriájába tartozik-e?

Előzetes döntéshozatal tárgyában közzétett határozatok

Büntető ügyszak

11. A Bíróság (tizedik tanács) 2021. január 14-i végzése – (a Spetsializiran nakazatelen sad [Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – UC és TD elleni büntetőeljárás (C-769/19. sz. ügy)²

A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikkének (1), (3) és (4) bekezdését, az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második bekezdését, valamint az uniós jog elsőbbségének elvét és az emberi méltóság tiszteletben tartásához való jogot úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kellékhányos – tartalmában pontatlan, hiányos vagy ellentmondásos – vádirat esetében semmiképpen sem biztosít lehetőséget arra, hogy azon az előkészítő bírósági ülésen, amelyen a hiányosságokat megállapítják, a hiányosságokat az ügyész általi pótlással orvosolják, és ehelyett a bíróság mindig köteles az eljárást megszüntetni és az ügyet új vádirat készítése céljából az ügyészség elé visszautalni.

12. A Bíróság (nagytanács) 2021. március 2-i ítélete (a Riigikohus [Észtország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – H. K. elleni büntetőeljárás (C-746/18. sz. ügy)³

1) A 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról [helyesen: a személyes adatok kezeléséről] és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv) 15. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a bűncselekmények megelőzése, kivizsgálása, felderítése és üldözése céljából lehetővé teszi, hogy a hatóságok olyan forgalmi vagy helymeghatározó adatok összességéhez férjenek hozzá, amelyek információkat szolgáltathatnak az elektronikus hírközlő eszköz felhasználója által lebonyolított közlésekről vagy az általa használt végberendezések helyétől, és lehetővé tehetik az e felhasználó magánéletére vonatkozó pontos következtetések levonását, anélkül hogy e hozzáférés a súlyos bűncselekmények elleni küzdelmet érintő eljárásokra és a közbiztonságot érintő súlyos fenyegetések megelőzésére korlátozódna, függetlenül azon időszak hosszától, amelyre vonatkozóan az említett adatokhoz való hozzáférést kérik, valamint függetlenül az említett időszakra vonatkozóan rendelkezésre álló adatok mennyiségétől és jellegétől.

2) A 2009/136 irányelvvel módosított 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését a Charta 7., 8. és 11. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ügyészséget, amelynek az a feladata, hogy büntetőügyekben irányítsa a nyomozási eljárást, valamint adott esetben egy későbbi eljárásban vádat emeljen és képviselje a közvádat, arra vonatkozó hatáskörrel ruházza fel, hogy büntetőügyben folytatott nyomozás céljából engedélyezze valamely hatóság részére a forgalmi és helymeghatározó adatokhoz való hozzáférést.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

53. A Bíróság elnökének 2020. november 27-i végzése (a Tribunal Superior de Justicia de

² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 2. szám, Büntető ügyszak, 3. sz. alatt.

³ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 3. szám, Büntető ügyszak, 11. sz. alatt.

Andalucía, Ceuta y Melilla [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-38/20. sz. ügy)⁴

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

54. A Bíróság elnökének 2021. január 22-i végzése (a Tribunal du travail du Brabant wallon [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-335/20. sz. ügy)⁵

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

55. A Bíróság elnökének 2021. január 25-i végzése (az Oberlandesgericht Wien [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-407/20. sz. ügy)⁶

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

56. A Bíróság (hatodik tanács) 2021. február 11-i ítélete (a Court of Appeal [Írország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – a K. M. elleni büntetőeljárás (C-77/20. sz. ügy)⁷

A közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról, a 847/96/EK, a 2371/2002/EK, a 811/2004/EK, a 768/2005/EK, a 2115/2005/EK, a 2166/2005/EK, a 388/2006/EK, az 509/2007/EK, a 676/2007/EK, az 1098/2007/EK, az 1300/2008/EK és az 1342/2008/EK rendelet módosításáról, valamint a 2847/93/EGK, az 1627/94/EK és az 1966/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 20-i 1224/2009/EK tanácsi rendeletnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikkének (3) bekezdésében foglalt arányosság elvével összefüggésben értelmezett 89. és 90. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a 2013. március 13-i 227/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a halászati erőforrásoknak a fiatal tengeri élőlények védelmét biztosító technikai intézkedések révén történő megóvásáról szóló, 1998. március 30-i 850/98/EK tanácsi rendelet 32. cikke megsértése miatti szankcióként nem csupán pénzbírság kiszabását írja elő, hanem az érintett hajó fedélzetén található tiltott vagy a szabályoknak nem megfelelő halászsákmány és halászeszközök kötelező elkobzását is.

57. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. február 24-i ítélete (a Raad van State [Hollandia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – M, A, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid kontra Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, T (C-673/19. sz. ügy)⁸

A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3., 4., 6. és 15. cikkét akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, hogy valamely tagállam egy területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt idegenrendészeti őrizetbe vesz ezen állampolgárnak egy másik tagállam felé, kényszer alkalmazásával történő átadása céljából, amely tagállamban ezen állampolgár menekült jogállással rendelkezik, amennyiben ugyanezen állampolgár megtagadta, hogy eleget tegyen annak, a

⁴ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 5. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 53. sz. alatt.

⁵ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 10. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 120. sz. alatt.

⁶ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 55. sz. alatt.

⁷ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 5. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 120. sz. alatt.

⁸ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 1. szám, Polgári ügyszak, 1. sz. alatt.

vele szemben hozott utasításnak, hogy e másik tagállamba távozzon, és nem hozható kiutasítási határozat vele szemben.

58. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Najvyšší súd Slovenskej republiky [Szlovákia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Slovak Telekom a.s. kontra Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (C-857/19. sz. ügy)⁹

1) [Az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatát akként kell értelmezni, hogy a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos hatásköre, amikor a Bizottság az e rendelkezések megsértését megállapító határozat elfogadása érdekében eljárást kezdeményez, amennyiben ezen alakszerű aktus az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk ugyanazon feltételezett megsértéseire vonatkozik, amelyeket ugyanazon vállalkozás vagy vállalkozások ugyanazon termékpiacon vagy piacokon és ugyanazon földrajzi piacon vagy piacokon, ugyanazon időszakban vagy időszakokban követtek el, mint amelyek az e hatóságok által korábban megindított eljárás vagy eljárások tárgyát képezik.

2) A ne bis in idemnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 50. cikkében szabályozott elvét akként kell értelmezni, hogy az alkalmazandó az erőfölénnyel való, az EUMSZ 102. cikk szerinti visszaéléshez hasonló versenyjogi jogsértésekre, és tiltja, hogy valamely vállalkozást olyan versenyellenes magatartás miatt marasztaljanak el vagy vonjanak újból eljárás alá, amely miatt vele szemben egy már meg nem támadható korábbi határozatban szankciót szabtak ki, vagy amellyel kapcsolatban egy ilyen határozatban megállapították a felelősségének hiányát. Ezzel szemben ez az elv nem alkalmazható, ha valamely vállalkozást egy tagállami versenyhatóság és az Európai Bizottság külön-külön és egymástól függetlenül von eljárás alá és szankcionál az EUMSZ 102. cikk olyan megsértése miatt, amelyek eltérő termékpiacokra vagy földrajzi piacokra vonatkoznak, vagy ha valamely tagállami versenyhatóságnak az 1/2003. rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata alapján megszűnik a hatásköre.

59. A Bíróság (első tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Conseil d'État [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Les Chirugiens-Dentistes de France és társai kontra Ministre des Solidarités et de la Santé, Ministre de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation, Premier ministre (C-940/19. sz. ügy)¹⁰

A 2013. november 20-i 2013/55/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4f. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan szabályozás, amely a szakmai képesítések ezen módosított irányelv III. címe III. fejezetében szereplő rendelkezések által előírt feltétel nélküli elismerésének mechanizmusa alá tartozó szakmák valamelyike esetében elismeri a részleges hozzáférés lehetőségét.

Pénzügyi jogterület

32. A Bíróság (tizedik tanács) 2021. január 14-i végzése (a Curtea de Apel București [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Krakvet sp. z o.o. sp.k. kontra Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, Administrația Fiscală pentru Contribuabili Nerezidenți (C-108/19. sz. ügy)¹¹

A közös hozzádottértékadó-rendszerrel szóló 2006. november 28-i európai parlamenti és tanácsi irányelv 33. cikkét az egyik tagállamban letelepedett eladó által egy internetes oldalon keresztül egy

⁹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 3. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 24. sz. alatt.

¹⁰ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Munkaügyi ügyszak, 21. sz. alatt.

¹¹ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Közigazgatási ügyszak, 109. sz. alatt.

másik tagállamban letelepedett vevő számára értékesített árukat illetően úgy kell értelmezni, hogy ha e termékek feladása érdekében e vevők az ezen az oldalon az ezen eladó által javasolt szállítási lehetőségek közül azt a vállalkozást választják, amelyet ezen oldal javasol, és amellyel egy olyan szerződést kötnek, amely eltér attól a szerződéstől, amely az említett termékek vásárlása tekintetében a szóban forgó eladóhoz köti őket, e termékeket úgy kell tekinteni, hogy azok az „eladó által vagy megbízásából” fuvarozott termékek e 33. cikk értelmében véve, amennyiben ugyanezen eladó szerepe elsődleges az ugyanezen termékek alapvető szállítási szakaszainak kezdeményezése és szervezése tekintetében, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata az alaptügy valamennyi releváns körülményének figyelembevételével.

33. A Bíróság (hatodik tanács) 2021. január 21-i végzése (a Tribunal du travail de Nivelles [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – UF kontra Partena, Assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL, Institut national d’assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti), Union Nationale des Mutualités Libres (Partenamut) (UNMLibres) (C-105/20. sz. ügy)¹²

A Tribunal du travail de Nivelles (Belgium) által a 2020. február 3-i határozattal előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem nyilvánvalóan elfogadhatatlan.

34. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. február 24-i ítélete (a Corte suprema di cassazione [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Agenzia delle Dogane kontra Silcompa SpA (C-95/19. sz. ügy)¹³

A 2001. június 15-i 2001/44/EK tanácsi irányelvvel módosított, az egyes lefölözésekből, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló, 1976. március 15-i 76/308/EGK tanácsi irányelv 12. cikkének az 1992. december 14-i 92/108/EGK tanácsi irányelvvel módosított, a jövedékiadó-köteles termékekre vonatkozó általános rendelkezésekről és e termékek tartásáról, szállításáról és ellenőrzéséről szóló, 1992. február 25-i 92/12/EGK tanácsi irányelv 20. cikkével összefüggésben értelmezett (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállamban hozott végrehajtási intézkedések vitatására irányuló eljárás keretében e tagállam illetékes szerve megtagadhatja a jövedéki adó behajtására irányuló olyan kérelem teljesítését, amelyet egy másik tagállam illetékes hatóságai a 92/108 irányelvvel módosított 92/12 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében az adófelfüggesztési eljárásból szabálytalanul kilépett termékekre vonatkozóan nyújtottak be, amennyiben e kérelem ugyanazon kiviteli ügyletekkel kapcsolatos tényeken alapul, mint amelyek a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállamban már jövedéki adó behajtásának a tárgyát képezik.

35. A Bíróság (második tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Conseil d’État [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Société Générale SA kontra Ministre de l’Action et des Comptes publics (C-403/19. sz. ügy)¹⁴

Az EUMSZ 63. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az e társaság letelepedése szerinti tagállamban társaságiadó kötelezettség alá eső társaság által kapott és más tagállamban már adózott osztalékok kettős adóztatásának ellentételezésére irányuló rendszer keretében olyan összeg erejéig biztosít adójóváírást az ilyen társaság számára, amelyet ezen első tagállam akkor kapna, ha kizárólag ezen osztalékok lennének társaságiadó kötelesek, anélkül hogy az e másik tagállamban teljesített befizetéseket teljesen ellentételeznék.

¹² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 6. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 44. sz. alatt.

¹³ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Közigazgatási ügyszak, 104. sz. alatt.

¹⁴ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 9. szám, Közigazgatási ügyszak, 186. sz. alatt.

36. A Bíróság (első tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Gmina Wrocław kontra Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej (C-604/19. sz. ügy)¹⁵

1) A közös hozzáadottértékadó rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 14. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az ingatlanon fennálló tartós földhasználati jognak a nemzeti szabályozás alapján való, átalakítási díj megfizetése ellenében történő teljes tulajdonjoggá alakítása az e rendelkezés értelmében vett „termékértékesítésnek” minősül.

2) A 2006/112 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az ingatlanon fennálló tartós földhasználati jognak a nemzeti szabályozásban előírt teljes tulajdonjoggá alakítása során – amelyre olyan átalakítási díj ellenében kerül sor, amelyet az ingatlan tulajdonosának minősülő önkormányzat részére kell megfizetni, és amely lehetővé teszi ezen önkormányzat számára, hogy abból tartós bevételre tegyen szert – az említett önkormányzat az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében vett adóalanyként, nem pedig az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése értelmében vett hatóságként jár el, fenntartva, hogy e kérdést a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia.

37. A Bíróság (hetedik tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Tribunal Supremo [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Novo Banco SA kontra Junta de Andalucía (C-712/19. sz. ügy)¹⁶

1) A letelepedés EUMSZ 49. cikkben rögzített szabadságát a valamely tagállam régiójának területén található székhellyel vagy bankfiókokkal rendelkező hitelintézetek ügyfelei által elhelyezett betéteket terhelő adó bruttó összegére vonatkozó általános levonásokat illetően úgy kell értelmezni, hogy

— azzal ellentétes az ezen adó bruttó összegére az e régió területén székhellyel rendelkező hitelintézetek javára alkalmazott 200 000 eurót kitevő levonás;

— azzal nem ellentétes az említett adó bruttó összegére, az említett régió területén letelepedett bankfiókokként alkalmazott 5 000 eurót kitevő levonások, amely összeg minden 2 000 főnél kisebb településen található bankfiók esetében 7 500 euró, kivéve, ha e levonások ténylegesen az érintett hitelintézetek székhelyén alapuló, nem igazolt hátrányos megkülönböztetést eredményeznek, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

Az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni a valamely tagállam régiójának területén található székhellyel vagy bankfiókokkal rendelkező hitelintézetek ügyfelei által elhelyezett betéteket terhelő adót illetően, hogy azzal ellentétes az ezen adó bruttó összegének az e régióban megvalósított projektekre szánt kölcsönökkel, hitelekkel és beruházásokkal történő csökkentése, amennyiben e levonás tisztán gazdasági jellegű célra irányul.

2) A közös hozzáadottértékadó rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 401. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a hitelintézetek által az ügyfelek által elhelyezett betétek tartása okán fizetendő adót vezet be, amelynek adóalapja e betétek negyedéves egyenlege számtani átlagának felel meg, és amely adót az adóalany nem háríthatja át harmadik személyekre.

38. A Bíróság (kilencedik tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Verwaltungsgerichtshof [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Bartosch Airport Supply Services GmbH kontra Zollamt Wien (C-772/19. sz. ügy)¹⁷

A vám és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i 2658/87/EGK tanácsi rendeletnek a 2016. október 6-i (EU) 2016/1821 bizottsági végrehajtási rendeletből eredő változata I. mellékletében szereplő Kombinált Nomenklatúrát úgy kell értelmezni,

¹⁵ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak 259. sz. alatt.

¹⁶ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Pénzügyi jogterület, 5/A. sz. alatt.

¹⁷ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 2. szám, Közigazgatási ügyszak, Adó- és vámügyek, 15. sz. alatt.

hogy hogy nem tartoznak e nomenklatura 8705 vámtarifaszáma alá azok a „repülőgép vontatónak” nevezett járművek, amelyeket repülőgépek vontatására és hátrátolására terveztek, mivel azok az említett nomenklatura 8701 vámtarifaszáma alá tartoznak.

Munkaügyi ügyszak

9. A Bíróság (hetedik tanács) 2021. február 11-i ítélete (a Monomeles Protodikeio Lasithiou [Görögország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – M. V. és társai kontra Organismos Topikis Aftodioikisis (O. T. A.) „Dimos Agiou Nikolaou” (C-760/18. sz. ügy)¹⁸

1) Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 1. szakaszát és 5. szakaszának 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az abban szereplő „egymást követő, határozott ideig tartó munkaszerződések” kifejezés magában foglalja a területi önkormányzatok által a köztisztasági ágazatban foglalkoztatott munkavállalók határozott idejű munkaszerződéseinek a kifejezett nemzeti rendelkezések alapján történő automatikus meghosszabbítását is, függetlenül attól, hogy az írásbeli formát, amely főszabály szerint az egymást követő szerződések megkötésének követelménye, nem tartották tiszteletben.

2) A határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 5. szakaszának 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy amennyiben az egymást követő, határozott idejű munkaszerződések e rendelkezés értelmében vett visszaélészerű alkalmazására került sor, a kérdést előterjesztő bíróság azon kötelezettsége, hogy valamennyi releváns belső jogi rendelkezést a lehető legnagyobb mértékben oly módon értelmezzen és alkalmazzon, amely alkalmas e visszaélés kellő szankcionálására, és az uniós jog megsértése következményeinek a megszüntetésére, magában foglalja annak értékelését, hogy a korábbi nemzeti szabályozás még mindig hatályos rendelkezései, amelyek lehetővé teszik a határozott idejű szerződések sorozatának a határozatlan idejű szerződéssé alakítását, adott esetben alkalmazhatóak e az említett, uniós joggal összhangban álló értelmezéshez, noha alkotmányos jellegű nemzeti rendelkezések a közszférában abszolút módon tiltják az ilyen átalakítást.

10. A Bíróság (negyedik tanács) 2021. február 11-i ítélete (a Raad van State, Grondwettelijk Hof [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – Katoen Natie Bulk Terminals NV, General Services Antwerp NV (C-407/19. sz. ügy), Middlegate Europe NV (C-471/19. sz. ügy) és Belgische Staat C-407/19. sz. ügy), Ministerraad (C-471/19. sz. ügy)¹⁹

1) Az EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a valamely kikötői területen kikötői tevékenységeket – többek között a hajók szűk értelemben vett be és kirakodásával össze nem függő tevékenységeket – végezni szándékozó személyeket vagy vállalkozásokat, hogy kizárólag az e szabályozás alapján meghatározott feltételeknek és részletes szabályoknak megfelelően elismert kikötői munkásokat vegyenek igénybe, amennyiben egyrészt az említett feltételek és részletes szabályok objektív, megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert olyan szempontokon alapulnak, amelyek lehetővé teszik a más tagállamokbeli kikötői munkások számára annak bizonyítását, hogy származási államukban megfelelnek a belföldi kikötői munkásokra alkalmazandókkal egyenértékű követelményeknek, és amennyiben másrészt e feltételek és részletes szabályok nem az elismerhető munkások zárt keretét hozzák létre.

2) Az EUMSZ 45., EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely értelmében:

— a kikötői munkások elismerése egy, a munkáltatói szervezetek és a munkavállalói szervezetek által kijelölt tagokból álló, vegyes összetételű igazgatási bizottság hatáskörébe tartozik;

¹⁸ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 4. szám, Munkaügyi ügyszak, 16. sz. alatt.

¹⁹ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 9. szám, Munkaügyi ügyszak, 49. sz. alatt; Hírlevél X. évfolyam 11. szám, Munkaügyi ügyszak, 57. sz. alatt.

— ez a bizottság dönt a munkaerőigény alapján arról is, hogy az elismert munkásokat a kikötői munkavállalók keretébe kell-e sorolni, vagy sem, azzal, hogy az e keretbe nem besorolt kikötői munkások esetében az elismerésük időtartama a munkaszerződésük időtartamára korlátozódik, ily módon pedig az általuk megkötött minden egyes új szerződés vonatkozásában új elismerési eljárást kell indítani, és

— nincs előírva az a maximális határidő, amelyen belül az említett bizottságnak határozatot kell hoznia..

3) Az EUMSZ 45., EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely értelmében a következő feltételeknek kell teljesülniük ahhoz, hogy a munkavállalót kikötői munkásként lehessen elismerni, kivéve ha a munkavállaló bizonyítani tudja, hogy egy másik tagállamban teljesíti az alábbiakkal egyenértékű feltételeket:

— a kikötői munkára alkalmasnak nyilvánította őt az a munkahelyi prevenció és egészségvédelmi külső szolgálat, amelynek tagja az a szervezet, amelybe az érintett kikötői területen tevékenykedő valamennyi munkáltatónak kötelezően be kell lépnie;

— megfelelt az e munkáltatói szervezet által e célból kijelölt szerv által elvégzett pszichometriai vizsgálatokon;

— részt vett a munkabiztonsággal kapcsolatos és a szakképzés megszerzését szolgáló háromhetes előkészítő tanfolyamon, és

— sikeresen teljesítette a záróvizsgát,

feltéve, hogy az ilyen vizsgálatok vagy tesztek elvégzésével megbízott szervek kijelölésével kapcsolatban a munkáltatói szervezetre és – adott esetben az elismert kikötői munkások szakszervezeteire bízott feladat nem kérdőjelezi meg e vizsgálatok vagy tesztek átlátható, objektív és pártatlan jellegét.

4) Az EUMSZ 45., EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely értelmében az e szabályozás hatálybalépése előtt rájuk alkalmazandó jogi rendszernek megfelelően elismert kikötői munkások e szabályozás alapján megőrzik elismert kikötői munkás minőségüket, és őket a kikötői munkásoknak az említett szabályozásban előírt keretébe sorolják.

5) Az EUMSZ 45., EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy egy kikötői munkásnak az elismerésének helye szerintitől eltérő kikötői terület munkavállalóinak keretébe való átsorolása kollektív szerződésben rögzített feltételektől és részletes szabályoktól függ, amennyiben ezen utóbbiak a minden egyes kikötői területen a biztonság biztosítására irányuló célkitűzéshez szükségesnek és azzal arányosnak bizonyulnak, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

6) Az EUMSZ 45., EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a logisztikai munkavállalóknak a személyazonosító igazolványuk és munkaszerződésük bemutatása után kibocsátott személyi „biztonsági tanúsítvánnyal” kell rendelkezniük, amely kibocsátásának részletes szabályait és amelynek a megszerzésére irányuló eljárást kollektív szerződés rögzíti, amennyiben e tanúsítvány kiállításának feltételei szükségesek a kikötői területeken a biztonság garantálására irányuló célkitűzéshez, és arányosak azzal, továbbá amennyiben a tanúsítvány megszerzésére vonatkozóan előírt eljárás nem jár észszerűtlen és aránytalan adminisztratív terhekkel.

11. A Bíróság (első tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Landesgericht Salzburg [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – BU kontra Markt24 GmbH (C-804/19. sz. ügy)²⁰

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet II. fejezetének „Joghatóság egyedi munkaszerződéseknél” című 5. szakaszában szereplő rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy azok alkalmazandók az egyik tagállamban lakóhellyel rendelkező munkavállaló által egy másik tagállamban székhellyel rendelkező munkáltatóval szemben indított

²⁰ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 3. szám, Munkaügyi ügyszak, 9. sz. alatt.

keresetre abban az esetben, ha a munkaszerződést a munkavállaló lakóhelye szerinti tagállamban tárgyalták meg és kötötték meg, és az a munkavégzés helyét a munkáltató tagállamában jelölte ki, ám munkavégzésre e munkáltatónak felróható okból nem került sor.

2) Az 1215/2012 rendelet II. fejezetének 5. szakaszában szereplő rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes a nemzeti joghatósági szabályoknak a jelen ítélet rendelkező részének 1. pontjában említetthez hasonló keresetre történő alkalmazása, függetlenül attól, hogy e szabályok a munkavállaló számára kedvezőbbnek bizonyulnak e.

3) Az 1215/2012 rendelet 21. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontját akként kell értelmezni, hogy a jelen ítélet rendelkező részének 1. pontjában említetthez hasonló keresetet e rendelet 7. cikke 5. pontjának sérelme nélkül azon hely bírósága előtt lehet megindítani, ahol vagy ahonnan a munkavállalónak a munkaszerződésnek megfelelően teljesítenie kellett a munkáltatójával szembeni kötelezettségeinek lényegét.

12. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. február 25-i ítélete (a Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg [Luxemburg] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – XI kontra Caisse pour l'avenir des enfants (C-129/20. sz. ügy)²¹

A *BUSINESSEUROPE*, az *UEAPME*, a *CEEP* és az *ESZSZ* által a szülői szabadságról kötött, felülvizsgált keretmegállapodás végrehajtásáról és a 96/34/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. március 8-i 2010/18/EU tanácsi irányelv mellékletét képező, a szülői szabadságról szóló 2009. június 18-i (felülvizsgált) keretmegállapodás 1. szakaszának 1. pontját, 1. szakaszának 2. pontját, 2. szakaszának 1. pontját és 3. szakasza 1. pontjának b) alpontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szülői szabadsághoz való jog biztosítását ahhoz a feltételhez köti, hogy az érintett szülőt munkahelyen foglalkoztassák közvetlenül a szülői szabadság kezdete előtt legalább tizenkét hónapig megszakítás nélkül. E szakaszokkal azonban ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szülői szabadsághoz való jog biztosítását ahhoz a feltételhez köti, hogy a szülő munkavállaló legyen a gyermeke születésének vagy örökbefogadásának időpontjában.

13. A Bíróság (nagytanács) 2021. március 2-i ítélete (a Naczelny Sąd Administracyjny [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – A. B., C. D., E. F., G. H., I. J. kontra Krajowa Rada Sądownictwa (C-824/18. sz. ügy)²²

1) A nemzeti jogrend olyan módosítása esetén, amely először is egy nemzeti bíróságot megfoszt azon hatáskörétől, amelynek keretében első és végső fokon határozhat azokról a jogorvoslati kérelmekről, amelyeket a Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) hasonló bíróság bírói álláshelyeire pályázók terjesztenek elő a Krajowa Rada Sądownictwához (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország) hasonló szerv azon határozataival szemben, amelyek nem javasolják a pályázatukat a Lengyel Köztársaság elnökének az említett álláshelyekre való kinevezés céljából, hanem mások pályázatát javasolják, amely módosítás másodszor az ilyen jogorvoslati kérelmeket, amennyiben azok elbírálása még folyamatban van, automatikusan okafogyottnak nyilvánítja, kizárva, hogy azokat tovább vizsgálhassák vagy újból benyújthassák, és amely módosítás harmadszor ezáltal az ilyen nemzeti bíróságot megfosztja annak lehetőségétől, hogy az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdéseire választ kaphasson:

— az EUMSZ 267. cikket és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ilyen módosítások ellentétesek e rendelkezésekkel abban az esetben, ha úgy tűnik, hogy e módosítások azzal a konkrét hatással jártak, hogy a Bíróságot megakadályozták abban, hogy határozzon olyan kérdésekről, mint amelyeket az említett bíróság előzetes döntéshozatal céljából elé terjesztett, és kizárták annak mindenfajta lehetőségét, hogy nemzeti bíróság a jövőben azokhoz hasonló kérdéseket

²¹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Munkaügyi ügyszak, 32. sz. alatt.

²² A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Munkaügyi ügyszak, 31. sz. alatt.

terjesszen elő, aminek fennállását a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie a releváns tényezők összessége alapján;

- az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ilyen módosítások ellentétesek e rendelkezéssel abban az esetben, ha e módosítások a jogalanyokban jogos kétségeket ébreszthetnek a Lengyel Köztársaság elnöke által a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) említett határozatai alapján kinevezett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, és különösen a jogalkotó és a végrehajtó hatalom közvetlen vagy közvetett befolyásától való mentességét, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően, és így e bírák függetlensége vagy pártatlansága látszatának olyan hiányához vezethetnek, amely sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban és egy jogállamban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban keltenie kell, aminek fennállását a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie a releváns tényezők összessége alapján.

Az említett cikkek megsértésének megállapítása esetén az uniós jog elsőbbségének elvét úgy kell értelmezni, hogy az arra kötelezi a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy mellőzze a szóban forgó – akár jogalkotási, akár alkotmányos eredetű – módosítások alkalmazását, és következőképpen továbbra is járjon el abban a hatáskörben, amely az elé terjesztett jogvita elbírálására vonatkozóan az említett módosítások bevezetését megelőzően megillette.

2) Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétesek a hatályos nemzeti jogban fennálló helyzetet módosító rendelkezések, amelyek értelmében:

- egyrészt annak ellenére, hogy a Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) hasonló bíróság bírói álláshelyére pályázó személy jogorvoslati kérelmet terjesztett elő a Krajowa Rada Sądownictvához (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) hasonló szerv határozatával szemben, amelynek értelmében a pályázatát nem fogadják el, hanem mások pályázatát javasolják a Lengyel Köztársaság elnöke számára, e határozat jogerőre emelkedik az említett más pályázókat javasoló részében, és így e jogorvoslati kérelem nem képezi akadályát annak, hogy ezen utóbbiakat a Lengyel Köztársaság elnöke kinevezze, és az említett határozatnak az azon részében való esetleges hatályon kívül helyezése, amelyben a fellebbezőt nem javasolták kinevezésre, nem vezethet ezen utóbbi személy helyzetének az érintett álláshely esetleges odaítélése céljából történő új értékeléséhez, valamint
- másrészt az ilyen jogorvoslati kérelem nem alapítható olyan jogalapra, amelynek keretében a kinevezési javaslat előterjesztését érintő határozat meghozatalakor figyelembe vett kritériumoknak a pályázók általi tiszteletben tartását érintő értékelés nem megfelelő jellegére hivatkoznak,

amennyiben úgy tűnik, hogy e rendelkezések olyan jellegűek, hogy a jogalanyokban jogos kétségeket ébreszthetnek a köztársasági elnök által a Krajowa Rada Sądownictvához (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) hasonló szerv határozatai alapján ily módon kinevezett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, és különösen a jogalkotó és a végrehajtó hatalom közvetlen vagy közvetett befolyásától való mentességét, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően, és így e bírák függetlensége vagy pártatlansága látszatának olyan hiányához vezethetnek, amely sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban és egy jogállamban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban keltenie kell, aminek fennállását a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie a releváns tényezők összessége alapján.

Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdése megsértésének megállapítása esetén az uniós jog elsőbbségének elvét úgy kell értelmezni, hogy az a kérdést előterjesztő bíróságot arra kötelezi, hogy mellőzze az említett rendelkezések alkalmazását, és azok helyett azon nemzeti rendelkezéseket alkalmazza, amelyek korábban hatályban voltak, valamint maga gyakorolja az ezen utóbbi rendelkezésekben előírt bírósági felülvizsgálatot.

Polgári ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú határozatot.

Gazdasági ügyszak

28. A Bíróság hatodik tanácsa elnökének 2020. november 30-i végzése (a Tribunal d'instance de Rennes [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-865/19. sz. ügy)²³

A hatodik tanács elnöke elrendelte az ügy törlését.

29. A Bíróság elnökének 2021. január 22-i végzése (a Rechtbank Noord-Holland – [Hollandia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-512/20. sz. ügy)²⁴

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

Egyéb, magyar vonatkozású ügyek az Európai Bíróság előtt

XI. A Bíróság ötödik tanácsa elnökének 2021. január 11-i végzése – Európai Bizottság kontra Magyarország (C-761/19. sz. ügy)²⁵

Az ötödik tanács elnöke elrendelte az ügy törlését.

XII. 2021. március 7-én benyújtott kereset (T-142/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Kérelmek:

A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

- semmisítse meg az alperes által az SA.57026 (2020/N) – Románia Covid19: Támogatás a Blue Air számára – állami támogatás ügyben 2020. augusztus 20-án hozott (EU) határozatot; és
- az alperest kötelezze a költségek megfizetésére.

Jogalapok és fontosabb érvek:

Keresete alátámasztása érdekében a felperes hat jogalapra hivatkozik.

1. Az első jogalap azon alapul, hogy az alperes tévesen alkalmazta az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontját, és nyilvánvaló értékelési hibát követett el a támogatásnak a Covid19-válság által okozott károkhoz viszonyított arányosságának vizsgálata során.
2. A második jogalap azon alapul, hogy a megmentési támogatás jogosultsági és összeegyeztethetőségi feltételeinek alperes által végzett vizsgálata hiányos.
3. A harmadik jogalap azon alapul, hogy az alperes megsértette az EUMSZ különös rendelkezéseit és az uniós jognak a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, a szolgáltatásnyújtás szabadságára és a letelepedés szabadságára vonatkozó általános elveit, amelyek az 1980-as évek végétől megalapozták az EU-n belüli légi közlekedés liberalizációját.
4. A negyedik jogalap azon alapul, hogy az alperes nem létező vagy nem megfelelő bizonyítékokra támaszkodott.
5. Az ötödik jogalap azon alapul, hogy az alperes a komoly nehézségek ellenére nem indított hivatalos vizsgálati eljárást és megsértette a felperes eljárási jogait.

²³ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 3. szám, Gazdasági ügyszak, 13. sz. alatt.

²⁴ A kérdést l.: Hírlevél XII. évfolyam 1. szám, Gazdasági ügyszak, 11. sz. alatt.

²⁵ A keresetet l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Egyéb, magyar vonatkozású ügyek az Európai Bíróság előtt, XII. sz. alatt.

6. A hatodik jogalap azon alapul, hogy az alperes megsértette az indokolási kötelezettségét.

XIII. 2021. március 11-én benyújtott kereset – Magyarország kontra Európai Parlament, Európai Unió Tanácsa (C-156/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Kereseti kérelmek:

A felperes azt kéri, hogy a Bíróság

— semmisítse meg az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendeletet,

másodlagosan

— semmisítse meg a 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendelet

— 4. cikkének (1) bekezdését,

— 4. cikke (2) bekezdésének h) pontját,

— 5. cikkének (2) bekezdését,

— 5. cikke (3) bekezdésének utolsó előtti mondatát,

— 5. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatát,

— 6. cikkének (3) és (8) bekezdését, valamint

— kötelezze az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsát az eljárás költségeinek viselésére.

Jogalapok és fontosabb érvek:

1. Első jogi érv – A rendelet jogalapjának nem megfelelő volta, a megfelelő jogalap hiánya

A megtámadott rendelet jogalapként megjelölt, az EUMSZ 322. cikke (1) bekezdésének a) pontja az uniós költségvetés végrehajtására vonatkozó költségvetési szabályok elfogadására hatalmazza fel az uniós jogalkotót, a rendelet azonban nem ilyen rendelkezéseket tartalmaz. Ebből adódóan a rendelet jogalapja nem megfelelő, a rendeletnek hiányzik a megfelelő jogalapja.

2. Második jogi érv – Az EUSZ 7. cikk, valamint azzal összefüggésben az EUSZ 4. cikk (1) bekezdés, az EUSZ 5. cikk (2) bekezdés, az EUSZ 13. cikk (2) bekezdés és az EUMSZ 269. cikk megsértése

A megtámadott rendelet által létrehozott eljárás az EUSZ 7. cikke szerinti eljárást konkretizálja egy speciális esetkörben, amire az EUSZ 7. cikk nem ad lehetőséget. A megtámadott rendelet egy párhuzamos eljárás létrehozásával önmagában is sérti és megkerüli az EUSZ 7. cikket, egyúttal a rendelet által létrehozott eljárás sérti az EUSZ 4. cikk (1) bekezdésében meghatározott hatáskör-megosztás, az EUSZ 5. cikk (2) bekezdésében meghatározott hatáskör-átruházás és az EUSZ 13. cikkének (2) bekezdésében meghatározott intézményi egyensúly elvét, valamint a Bíróság számára biztosított hatáskör révén az EUMSZ 269. cikket.

3. Harmadik jogi érv – Az uniós jog általános elveként elismert jogbiztonság és normavilágosság elvének megsértése

A megtámadott rendelet által használt alapvető fogalmak részben nem definiáltak, részben nem is lehetséges egységes definiálásuk, ezért nem alkalmasak arra, hogy megalapozzák a rendelet alapján elfogadható megállapításokat és intézkedéseket, illetve arra, hogy a tagállamok a jogrendszerükre és a hatóságaik működésére vonatkozó elvárásokat a rendelet alapján kellő bizonyossággal beazonosíthassák. Emellett a rendelet több konkrét rendelkezése külön-külön és összességükben is olyan mértékű jogbizonytalanságot jelent a rendelet alkalmazását illetően, ami sérti az uniós jog általános elveként elismert jogbiztonság és normavilágosság elvét.

4. Negyedik jogi érv – A rendelet 4. cikke (1) bekezdésének megsemmisítése

A megtámadott rendelet 4. cikkének (1) bekezdése az uniós költségvetés vagy az Unió pénzügyi érdekei

érintettsége kockázatának fennállása esetén is lehetővé teszi intézkedések elfogadását; konkrét érintettség vagy konkrét hatás hiányában a rendelet által előírható intézkedések alkalmazása aránytalannak tekinthető, emellett e rendelkezés sérti a jogbiztonság elvét.

5. Ötödik jogi érv – A rendelet 4. cikke (2) bekezdése h) pontjának megsemmisítése

A megtámadott rendelet 4. cikke (2) bekezdésének h) pontja a tagállami hatóságoknál tapasztalt egyéb, az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodás vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme szempontjából releváns helyzetek vagy magatartások esetén is lehetővé teszi a jogállamiság elvei megsértésének megállapítását és intézkedések elfogadását, ami a szankcionálható magatartások és helyzetek pontos meghatározásának hiányában sérti a jogbiztonság elvét.

6. Hatodik jogi érv – A rendelet 5. cikke (2) bekezdésének megsemmisítése

A megtámadott rendelet 5. cikkének (2) bekezdése értelmében amennyiben egy tagállam tekintetében intézkedéseket fogadnak el, azaz az uniós költségvetésből származó forrásokat vonnak el tőle, az nem mentesíti az adott tagország kormányát azon kötelezettsége alól, hogy folytassa a programok végfelhasználóinak a korábban megállapodottak szerinti finanszírozását. Ez egyrészt ellentmond a rendelet jogalapjának, mivel a tagállami költségvetésekre vonatkozó kötelezettséget ír elő, másrészt sérti a költségvetési hiányra vonatkozó uniós rendelkezéseket és a tagállamok egyenlőségének elvét.

7. Hetedik jogi érv – A rendelet 5. cikke (3) bekezdése harmadik mondatának megsemmisítése

A megtámadott rendelet 5. cikke (3) bekezdésének harmadik mondata értelmében az elfogadandó intézkedéseknek figyelembe kell venniük a jogállamiság elvei megsértésének jellegét, időtartamát, súlyosságát és hatókörét, ami megkérdőjelezi a megállapított jogállamiság elvei megsértése és az uniós költségvetés vagy az Unió pénzügyi érdekeire gyakorolt konkrét hatás közötti kapcsolatot, és így összeegyeztethetetlen a rendelet jogalapjával illetve az EUSZ 7. cikkel, emellett az intézkedések kellően pontos meghatározásának elmaradása sérti a jogbiztonság elvét.

8. Nyolcadik jogi érv – A rendelet 5. cikke (3) bekezdése utolsó mondatának megsemmisítése

A megtámadott rendelet 5. cikke (3) bekezdésének utolsó mondata értelmében az elfogadandó intézkedéseknek lehetőség szerint a jogállamiság elvei megsértése által érintett uniós fellépéseket kell célozniuk, ami nem biztosítja a konkrétan megállapított jogállamiság elve megsértése és az elfogadandó intézkedések közötti közvetlen kapcsolat fennállását és így az arányosság elvének sérelmét jelenti, valamint a konkrétan megállapított jogállamiság elve megsértése és az elfogadandó intézkedések közötti kapcsolat nem megfelelő meghatározása révén sérti a jogbiztonság elvét.

9. Kilencedik jogi érv – A rendelet 6. cikke (3) és (8) bekezdésének megsemmisítése

A megtámadott rendelet 6. cikkének (3) és (8) bekezdése értelmében a Bizottság értékelése során figyelembe veszi a rendelkezésre álló forrásokból származó releváns információkat, ideértve az uniós intézmények, egyéb releváns nemzetközi szervezetek és egyéb elismert intézmények határozatait, következtetéseit és ajánlásait is, illetve az elrendelendő intézkedések arányosságának értékelésekor a Bizottság figyelembe veszi ugyanezen információkat és iránymutatásokat, ami a felhasznált információk tekintetében nem jelent kellően pontos meghatározást. A Bizottság által alkalmazott referenciák és források nem megfelelő meghatározása sérti a jogbiztonság elvét.

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Bfv.I.1.254/2020/7.

A járásbíróság a távollévő terheltet nem idézte a tárgyalásra a Be. 135. § (1) bekezdése szerint hirdetményi úton. A nem szabályszerű idézés nem csupán az általános szabályok alapján folyó, hanem a Be. CI. Fejezete szerinti külön eljárásban is akadályát képezi a tárgyalás megtartásának. A

tárgyalásnak a nem szabályszerűen idézett távollétében történő megtartásával a bíróság feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést követett el.

A hirdetményi úton történő idézés – a bíróság és az önkormányzat hirdetőtábláján, illetve elektronikus tájékoztatására szolgáló honlapon történő hirdetmény útján – lehetőséget ad a vádlottnak arra, hogy az idézést átvegye, így a vádlott jelenléti jogának biztosítását szolgálja. E tájékoztatási kötelezettséget írja elő az Európa Parlament és a Tanács 2016.343. számú irányelve is, amelynek 33-39. pontja szerint a vádlottnak a tárgyaláson való jelenlétre vonatkozó joga a tisztességes eljáráshoz való jogon alapul, s azt az egész Unióban biztosítani kell; a tárgyalás megtartására, amelyen a vádlott bűnösségét vagy ártatlanságát megállapító ítélet születhet, akkor kerülhet sor, ha e személyt tájékoztatták a tárgyalásról és az állam részére védőt rendelt ki, aki képviseli a tárgyaláson. E tájékoztatási kötelezettség teljesítésének hiánya esetén nincsenek meg a tárgyalás megtartásának törvényi feltételei.

A terhelt megjelenése a tárgyaláson nem csupán kötelezettség, hanem a terhelt elvitathatatlan joga is. Ezzel a jogával azonban nem áll módjában élni, ha az idézése – akár hirdetményi úton – nem történik meg. Ezért a bíróságnak a tárgyalásra a vádlottat a távollétében folyó eljárásban is idéznie kell, a nem szabályos idézés nem csupán az általános szabályok alapján folyó, hanem a Be. CI. Fejezete szerinti külön eljárásban is akadályt képez a tárgyalás megtartásának. A tárgyalásnak a nem szabályszerűen idézett távollétében történő megtartásával a bíróság feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést követ el [BH 2018.108. I. pont, [19] bekezdés, BH 2016.275.I., BH2018.108.I.].

Bfv.I.1/2021/6.

A járásbíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével törvénysértően nem alkalmazott foglalkozástól eltiltást a terhelttel szemben a Btk. 52. § (3) bekezdése alapján, ezért a Kúria az ítéletet megváltoztatta, a terheltet végleges hatállyal eltiltotta bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

A jogerős ügydöntő határozatban a bíróság a terhelttel szemben a Btk. 205. § (3) bekezdés szerint minősülő és az (1) bekezdés szerint büntetendő szeméremszétség vétsége miatt szabott ki büntetést. E bűncselekményt a jogalkotó a Btk. XIX. Fejezetében a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények között szabályozza.

A Btk. 52. § (3) bekezdése szerint a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetőjét, ha a bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követte el, végleges hatállyal el kell tiltani bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll.

E törvényi szabályozást a 2017. évi CXLIX. törvény az egyes törvényeknek a gyermekek fokozottabb védelme érdekében szükséges módosításáról állapította meg, és 2017. december 31. napján lépett hatályba. Így mind az eljárás tárgyát képező bűncselekmények elkövetésekor, mind az elbírálásakor hatályos. A Btk. 52. § (3) bekezdésének hatályos szövege az Európai Parlament és Tanács 2011/92/EU. irányelvén alapul. A 2017. évi CXLIX. törvény Miniszteri indokolása értelmében „A foglalkozástól való végleges eltiltás erősíti az elrettentésre vonatkozó szándékot, valamint a kiszolgáltatott, illetve védekezésre képtelen gyermekek védelmét is. A törvény kizárja annak a lehetőségét is, hogy azok az elkövetők, akik ilyen súlyú bűncselekményt követnek el kiskorúak sérelmére, később a foglalkozásukból kifolyólag ismételen közvetlen kapcsolatba kerülhessenek gyermekekkel. Ezeknél a különösen visszataszító, gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekményeknél mind az elrettentés, mind pedig a fokozott védelem a társadalom egészének egyetértésével találkozhat.”.

A Btk. 205. § (3) bekezdése szerint minősülő szeméremszétség vétségét az követi el, aki mással szemben olyan szeméremszétség magatartást tanúsít, amely a sértett emberi méltóságát sérti. Így a bűncselekménynek van sértettje.

Mindezek tükrében a Kúria megállapította, hogy a Ceglédi Járásbíróság 8.Bpk.210/2020/3. számú

határozata törvénytörő, mert a terhelttel szemben a szeméremsértés vétsége megalapozza a Btk. 52. § (3) bekezdésében meghatározott foglalkozástól eltiltás büntetés kiszabását is. E szankció alkalmazásának nem előfeltétele, hogy a terhelt szakképzettséget igénylő foglalkozása szabályainak megszegésével vagy foglalkozásának felhasználásával kövesse el a szándékos bűncselekményt. A Btk. 52. § (3) bekezdése kógens, eltérést nem tűrő szabályként írja elő a foglalkozástól eltiltás kiszabását.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

Kfv.II.37.001/2021/6.

A hatóság határozata akkor törvényes, ha annak rendelkező része és indokolása tartalmazza a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó törvényben előírt valamennyi tartalmi követelményt. Amennyiben az alperes határozata egyáltalán nem tartalmazza a döntése alapját képező jogszabályi rendelkezést, a döntése érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan, és e rendelkezés megsemmisítése indokolt.

A 2016/679/EK rendelete (Általános adatvédelmi rendelet, a továbbiakban: GDPR) 58. cikk (2) bekezdés d) pontja nem teremt jogalapot a hatóságnak az adatkezelő személyes adatok törlésére kötelezésére, ugyanis e rendelkezés a törlés intézkedés lehetőségét nem nevesíti. Az alperes felülvizsgálati érvelésével szemben a GDPR 4. cikk 2. pontjában meghatározott adatkezelés fogalmából sem következik a fenti pont alapján a törlésre vonatkozó döntés lehetősége, mert egyrészt a d) pont a törlésre utasítás jogát az adatkezelési műveletek GDPR rendelkezéseivel való összhangjának megteremtése érdekében teszi lehetővé, másrészt a személyes adatok törlését az 58 cikk (2) bekezdés g) pontja kifejezetten és külön nevesíti.

A személyes adatok helyesbítésének vagy törlésének elrendelésére, illetőleg az adatkezelés korlátozására a GDPR 58. cikk (2) bekezdés g) pontja alapján kerülhet sor, az ott írt feltételek teljesülése esetén. A személyes adatok törlésének elrendelése szempontjából a 17. cikknek van relevanciája. A GDPR 17. cikk formál logikai értelmezését elvégezve az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a személyes adatok törlését e rendelkezés az érintett kérelme esetén teszi lehetővé. Következik ez a cikk címéből is, mely a törléshez („elfeledtetéshez”) való jogról rendelkezik, amely nyilvánvalóan a személyes adatok kezelésével érintett személyt, és nem az adatkezelőt vagy a hatóságot illeti meg. Emiatt az 58. cikk (2) bekezdés g) pontjának ítéleti értelmezése és nem alperesi értelmezése a helyes.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen érvelt azzal, hogy a 17 cikk (1) bekezdés első mondatának második fordulata, mely az adatkezelő kötelezettségét rögzíti a személyes adatok indokolatlan késedelem nélküli törlésére vonatkozóan, jogalapot teremt a hatóság törlésre vonatkozó kötelezésére. A nyelvtani elemzés alapján a 17. cikk (1) bekezdés két tagmondata összefügg, a második tagmondatban leírt kötelezettség az első tagmondatban leírt jogosultság gyakorlásakor áll fenn. A jogszabály együttes formállogikai és nyelvtani értelmezéséből egyaránt az következik, hogy az adatkezelő kötelezettsége az érintett kérelmére áll fenn a GDPR 58. cikk (2) bekezdés g) pontja alapján. Emiatt az elsőfokú bíróság indokoltan állapította meg határozat 3. pontjába foglalt intézkedés tekintetében az alperesi hatáskör hiányát.

Kfv.IV.37.080/2021/6.

A mérlegelési jogkörben megvalósított közigazgatási cselekmény jogszerűsége körében a közigazgatási szerv mérlegelése szempontjainak és azok döntés érdeméhez képest való okszerűségének a közigazgatási határozatból megállapíthatónak kell lenniük. Versenyügyben kivételesen a hatóság előírhatja, hogy az iratbetekintés csak az ügyfelet képviselő ügyvéd vagy az ügyfél által megbízott szakértő személy útján gyakorolható. A korlátozás mibenléte azonban tételesen, a korlátozás tartalmi elemei okszerűségére is kiterjedő módon indokolandó.

A Kúriának abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a törvényszék ítélete jogszerű-e abban a tekintetben, hogy az alperes a törvényes rendelkezéseknek megfelelően engedélyezte-e kizárólag a

felperes jogi képviselője részére a harmadik fél üzleti titkát tartalmazó iratba történő iratbetekintést.

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az iratbetekintési jog a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa, mely a közigazgatási szerv jogszerű működésének egyik törvényi garanciája és emellett az ügyfelek hatósági eljárásban való hatékony részvételének lehetőségét alapozza meg [3223/2008. (VII.2.) AB határozat [37] bekezdés]. A 3311/2018. (X. 16.) AB határozat [27] bekezdése pedig általánosságban rögzíti, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt az iratokat megismerje, és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják. Az iratbetekintési joghoz kapcsolódóan az egyes hatósági eljárásokban ütközik egymással a jogorvoslathoz/védekezéshez való jog (jellemzően az ellenérdekű ügyfél minél teljesebb körű iratmegismerési jogához kapcsolódóan), másrészt a magán-, illetve üzleti titok védelméhez való jog (Kúria Kfv.II.37.731/2019/12. Kfv.II.37.751/2019/12. számú ügyek). A Kúria Kfv.III.37.720/2019/10. számú döntésében rögzítette, hogy az üzleti titokhoz való jog védelme csak valamely más védendő érdek érvényesülése érdekében korlátozható a szükséges és arányos mértékben, amiről a hatóságnak a döntés indokolásában számot kell

Az Európai Unió Bíróságának versenyfelügyeleti eljárásokra vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlata szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartása minden olyan eljárásban, amely szankció, különösen bírság kiszabásához vezethet, az uniós jog alapelvét képezi, amelyet ezen eljárások során biztosítani kell [85/76. sz. Hoffmann-La Roche ügyben 1979. február 13-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:1979:36) 9. pont; C-176/99. P. sz. ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2003:524) 19. pont]. Az iratbetekintés ennél fogva a védelemhez való jog biztosítására vonatkozó eljárási garanciák közé tartozik [T-212/98–T-214/98. sz. Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (ECLI:EU:T:2003:245) 334. pont; T-357/06. sz. Koninklijke kontra Bizottság ügyben 2012. szeptember 27-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:2012:488) 158. pont] és magában foglalja az érintett vállalkozás lehetőségét a vizsgálati iratok között található valamennyi olyan dokumentum vizsgálatára, amely hasznos lehet a védelme szempontjából [C-199/99. P. sz. Corus UK kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2003:531) 125. pont; T-30/91. sz. Solvay kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:1995:115) 81. pont]. Analógiaként felhívható továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata is, ami megerősíti, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás elve alapján csak olyan a védekezéshez való jogot korlátozó intézkedések megengedettek, amelyek feltétlenül szükségesek egy másik (természetes vagy jogi) személy alapvető jogainak védelme vagy fontos közérdek védelme érdekében [Jasper kontra Egyesült Királyság (27052/95) ügyben 2000. február 16-án hozott ítélet (ECLI:CE:ECHR:2000:0216JUD002705295), 51. pont; Van Wesenbeeck kontra Belgium (67496/10 és 52936/12) ügyben 2017. május 23-án hozott ítélet (ECLI:CE:ECHR:2017:0523JUD006749610) 68. pont]. E követelmény adott esetben való érvényesülése nyilvánvalóan a hatósági döntés indokolása megalapozottságának függvénye.

Kfv.I.37.127/2021/10.

A minősített adat megismerésére és a minősített adat felhasználására vonatkozó kérelmek nem vonhatók össze, saját eljárási rezsimben bírálандók el. A minősített adat megismerése iránti kérelmet elutasító közigazgatási határozat esetében a hatékony bírói jogvédelem csak a minősített adat védelméről szóló törvény keretei között érvényesülhet, azokat a hatályos uniós szabályok nem írják felül. A szükségesség/arányosság teszt elvégzése nem eredményez mérlegelési jogkörben hozott közigazgatási határozatot.

Az alperesi határozat bírósági jogorvoslata során az elsőfokú bíróság helytállóan választotta szét a határozat meghozatalának alapjául szolgáló felperesi kérelmet a 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 11.§ és 14.§ szabályaihoz igazodó módon. A Mavtv. a minősített adat megismerésének és felhasználásának szabályait egymástól elkülönülten szabályozza, a két kérelmet az elsőfokú bíróság helytállóan tekintette önálló közigazgatási döntések tárgyának. Az eljárásjogi akadály következtében az elsőfokú bíróság a minősített adat felhasználásának érdeméről semmilyen módon nem

foglalt állást, döntése ténylegesen a felhasználási kérelemnek a Mavtv. 11.§-ához kapcsolódó megismerésre vonatkozó határozatban jogszerűtlenül való szerepeltetésének korrekciója. Erre csak úgy kerülhetett sor, hogy a megismételt eljárásban az alperes mindkét kérdésben újabb, immár önálló határozatot hoz. A kötelezésnek alperes a felperes által a felülvizsgálati eljárásban csatolt határozataival eleget is tett.

Alperes felülvizsgálati kérelme szerint a minősített adat felhasználásának tárgyában keletkezett döntés ellen nincs helye bírósági jogorvoslatnak. A megismételt eljárásban hozott AH/14007-1/2021-2. számú határozat jogorvoslati záradéka azonban azt a tájékoztatást tartalmazza, hogy a határozat ellen helye van kereset benyújtásának. Tekintettel arra, hogy a felperes által esetlegesen benyújtandó kereset alapján induló bírósági jogorvoslati eljárásban vizsgálendő lesz, van-e a bíróságnak hatásköre, a Kúria a jelen felülvizsgálati eljárásban – különös tekintettel arra is, hogy az elsőfokú bíróság a jelen perben nem vizsgálta a Mavtv. 14.§ alkalmazásának jogszerűségét - mellőzte a határozathozatalt.

A felperes megismerési engedélyt érintő felülvizsgálati kérelme kapcsán a Kúria az elsőfokú bírósággal egyezően hangsúlyozza, hogy a bírósági jogorvoslati eljárás tárgya nem a felperes menekültkénti elismerés iránti kérelmét elbíráló idegenrendészei eljárás szakhatósági állásfoglalás beszerzésére vonatkozó közigazgatási cselekménye, hanem az alperesnek a Mavtv. hatálya alatt hozott AH/40814-1/2020-1. számú határozata. A két eljárás elkülönülése felperes előtt is ismert, a két határozatot önálló keresetekkel támadta a Budapest Környéki Törvényszék, illetve a jelen elsőfokú bíróság előtt. A közigazgatási eljárások, és ennek következtében a hozzájuk rendelendő bírósági jogorvoslatok között nincs közvetlen átjárás, az alkalmazandó jogszabályi anyag is elkülönül, az idegenrendészeti eljárás szabályai alapján nem ítélt meg az alperesi határozat jogszerűsége. Ez eredményezi azt, hogy a Mavtv. szerinti minősített adat megismerése során nem alkalmazhatók felperes által hivatkozott Európai Unió Bírósága és EJEB 2013/32/EU irányelvhez (a továbbiakban: Eljárási irányelv) kapcsolódó eseti döntések, kauzalitás hiányában előzetes döntéshozatali eljárás sem kezdeményezhető. Az elsőfokú bíróságnak a kereseti kérelmet a Mavtv. és az 1995. évi CXXV. törvényben (a továbbiakban: Nbtv.) keretei között kellett elbírálni.

Az elsőfokú bíróság az idegenrendészeti és jelen közigazgatási eljárások elkülönültsége kapcsán emelte ki, a Kúria Kfv.I.37.381/2017/6. számú ítéletére hivatkozva, hogy a „megismerési engedély alapvetően az egyént megillető önrendelkezési jog érvényesülésének eszköze”. A Kúria ezen ítélete a [20] pontban tartalmazta azt is, hogy a megismerési engedély biztosítja az egyént megillető önrendelkezés alapjogának érvényesülését még abban az esetben is, ha az egyén adatai a minősített adatok körébe tartoznak. Minősített adatok esetében az információs önrendelkezési jog a Mavtv. 11.§ (2) bekezdésének keretei között azonban korlátozott. A Kúria ezen megállapításokkal továbbra is egyetért, attól eltérni nem kíván. A felperes felülvizsgálati kérelme nyomán ezt azzal egészíti ki, hogy a korlátozás – a Mavtv. által meghatározott személyi kört meghaladóan - abszolút, és semmiféle kapcsolata nincs azzal, hogy a felperes az adatokat megismerve azokat nem hozná nyilvánosságra, vagy hogy a megismerés megszüntetné az adat minősített jellegét. A felperes mindazon hivatkozásai, amelyeket egyéni körülményeire alapítva a megismerhetőség kapcsán előadott, a szükségesség/arányosság teszt körében értékelhetők.

A Mavtv. szerinti minősített adatok esetében a szükségesség/arányosság teszt elvégzése nem eredményez diszkrecionális jogkörben meghozott közigazgatási határozatot. A Kúria a közigazgatási jog más területén is megállapította, hogy a bizonyítékok értékelése nem eredményez a Kp. szerint felülvizsgálható közigazgatási döntést. A Kúria a 2/2015. (XI.23.) KMK vélemény alapján az a közigazgatási határozat nem minősül mérlegelési jogkörben hozott határozatnak, amelyben a határozathozatalhoz szükséges bizonyítékok értékelése alapján döntési lehetőségeket nem biztosító jogszabály alkalmazásával dönt a hatóság. A KMK vélemény indokolása leszögezi azt is, hogy a bizonyítás értékelése a hatóság részéről egyfajta mérlegelés, azonban ez a típusú „mérlegelés” a bírósági felülvizsgálat szempontjából nem jelent mérlegelési jogkört, ha a jogszabály az adott ügyben döntési lehetőségeket vagy kereteket nem tartalmaz (Kfv.I.35.250/2017/6. ítélet [16] pont).

A jelen közigazgatási per tárgyát képező alperesi határozat alapvetően más közigazgatási szabályok között keletkezett, mint az idegenrendészeti eljárás. Az idegenrendészeti eljárás kapcsán ugyan kimondta a Kúria, hogy pl. a nemzeti letelepedési engedély kérelem elbírálása során a hatóság a

jogszabály keretei között mérlegelési jogkörben dönt (Kfv.III.37.633/2018/5. ítélet [35] pont). A Mavtv. 11.§ szerinti minősített adatok esetében azonban, amennyiben az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezetne, a hatóságnak nincs lehetősége mérlegelésre, meg kell tagadnia a megismerési engedély kiadását.

A szükségesség/arányosság teszt elvégzésére csak a Mavtv. által meghatározott személyeknek van lehetősége. A korlátozás tényéből nem következik a hatékony bírói jogvédelem követelményének sérelme. A minősített adatot tartalmazó iratokat a bíróság megismerheti, azokat összevetheti az alperesi határozatban foglaltakkal, a felperesi hivatkozásokkal, és a jogorvoslati rendből következően az elsőfokú bíróság ezen értékelésének jogszerűségét a Kúria vizsgálhatja. Nemzetbiztonsági minősített adatok esetén az uniós szabályozásból sem vezethető le más elvárás a hatékony bírói jogvédelemre nézve.

A Kúria megállapította: az elsőfokú bíróság valamennyi releváns felperesi előadást megvizsgálta, azokra reagált, indokolási kötelezettségének eleget tett. A minősített adatokat megismerve a Kúria megalapozottnak értékelte az elsőfokú bíróság érdemi következtetését. A felülvizsgálati kérelemnek azon hivatkozása, miszerint az elsőfokú bíróság nem foglalkozott azon kereseti előadással, hogy az alperes a Mavtv. 11.§ (2) bekezdés által megkívánt „közérdek sérelmére vezet” fordulat helyett „csak” a „közérdek veszélyeztetését” állapította meg, nem hozható okozati összefüggésbe a jogerős ítélet megalapozottságával. Kétségtelen, hogy alperesi határozat mind a „sérelmére vezet”, mind a „Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit veszélyeztetné” fordulatot tartalmazza, de azt, hogy ez akkor, amikor a határozat szerint a felperessel kapcsolatban keletkezett adatok Magyarország nemzetbiztonsági tevékenysége, mint minősítéssel védhető közérdek körébe tartoznak, miként hatna ki az alperesi határozat jogszerűségére, felperes nem mutatta be; ennek hiányában az, hogy a kérdéssel az elsőfokú bíróság nem foglalkozott részleteibe menően, nem eredményezheti a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

Kfv.IV.37.129/2021/13.

A felperessel szemben fennálló nemzetbiztonsági kockázat alátámasztásául szolgáló adatokat az eljáró bíróság a fél erre történő hivatkozása esetén köteles megismerni és vizsgálni, hogy azok alapján az eljáró szakhatóság okszerűen jutott-e a szakhatósági állásfoglalásában rögzített megállapításra.

Az 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Szmvtv.) 94. § (2) bekezdés c) pontja értelmében nemzeti letelepedési engedély iránti kérelem nem teljesíthető, amennyiben a 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 33. § (1) bekezdés c) pontjában és (2) bekezdésében foglalt kizáró okok állnak fenn. A (3) bekezdés szerint a szakhatósági vélemény kérése céljából a Harmtv. letelepedési engedély kiadására vonatkozó szabályai szerint meg kell keresni a kijelölt szakhatóságokat.

A Harmtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja értelmében nem kaphat ideiglenes letelepedési engedélyt, nemzeti letelepedési engedélyt vagy EK letelepedési engedélyt az a harmadik országbeli állampolgár, akinek a letelepedési veszélyeztetési Magyarország közbiztonságát vagy nemzetbiztonságát.

A kifejtettekre tekintettel a hatóságnak a Harmtv. 87/A. § (1) bekezdése, továbbá a Harmtv. végrehajtására kiadott 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet 97. § (1) bekezdése szerinti szakhatóságot az eljárásban meg kellett keresni. A Harmtv. 87/B. § (4) bekezdése pedig kimondja, hogy a szakhatóság állásfoglalása a szakkérdés tekintetében kötelező az eljáró idegenrendészeti hatóságra nézve. A közigazgatási hatóságnak ezért a nemzetbiztonsági kockázatot megállapító szakhatósági állásfoglalás esetén, annak felülmérlegelésére nincs lehetősége. Jogszerűen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy figyelemmel a hatósági eljárásban beszerzett szakhatósági állásfoglalás tartalmára, az ügy érdeme szempontjából a felperes további hivatkozásai Magyarországhoz való kötődésének értékelése relevanciával nem bírt.

A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy a szakhatósági állásfoglalás alapjául szolgáló tényeket nem ismerhette meg, azzal kapcsolatosan érdemi védekezést nem terjeszthetett elő, továbbá kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy az ügyében eltérő tartalmú szakhatósági állásfoglalások keletkeztek.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. A XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben jogait és kötelezettségeit, törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy „a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás »méltánytalan« vagy »igazságtalan«, avagy »nem tisztességes«” {3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [41]}. A lefolytatandó vizsgálat során értékelni kell az alkalmazandó jogszabályi környezetet, a felülvizsgált határozatot, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását {lásd ebben az értelemben 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [25]}.

A kifejtettekre tekintettel a tisztességes eljáráshoz való jog kapcsán el kell különíteni a felperes iratok megismeréséhez való jogát, valamint a bíróság eljárási kötelezettségeit.

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 5. § g) pontja kimondja, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal végzi a letelepedett jogállást igazoló okmányt kérelmező, továbbá a menekültkénti elismerését kérő, illetőleg a magyar állampolgárságért folyamadó, valamint az állami függetlenség és a törvényes rend védelméhez kötődően a vízumkérelmet benyújtott személyek ellenőrzését és az ezzel kapcsolatos feladatokat.

Magyarország nemzetbiztonsági, bűnüldözési és bűnmegelőzési tevékenysége a 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján minősítéssel védhető közérdek. Az érintett ezen adatokat a Mavtv. 11. §-a szerinti eljárásban ismerheti meg. A Mavtv. 11. § (3) bekezdése megismerési engedély megtagadásával szemben önálló jogorvoslatot nevesít, mely jogorvoslatról a felperes ügyében hozott AH/067956-11/2019. számú határozat is tájékoztatást adott. Minderre tekintettel jelen eljárásban sem az I. és II. rendű alperesek, sem a letelepedési tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát végző bíróságok nem tehetik lehetővé a felperes számára a minősített adatok megismerését. Egységes e körben a bírósági gyakorlat, hogy az a tény, hogy a fél nemzetbiztonsági kérdésben szakhatóságként eljáró szerv döntése alapjául szolgáló adatokat nem ismerheti meg, az nem valósít meg jogsértést. (Kúria Kfv.II.38.329/2018/10., Kfv.II.37.544/2019/16., Kfv.II.37.533/2020/9., Kfv.II.37.671/2020/17.) Az a tény tehát, hogy a felperes a rá vonatkozó minősített iratokat adott esetben nem ismerhette meg, nem jelenti a hatékony jogorvoslathoz való jog kizárását.

Jelen ügyben is irányadók az Európai Parlament és a Tanács az Unió polgárainak és családtagjainak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 60/375/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2004. április 29-i 2004/38/EK irányelvének (a továbbiakban: Irányelv) rendelkezései. Az Irányelv 30. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy az érintett személyeket teljes mértékben tájékoztatják azokról a közrendi, közbiztonsági és közegészségügyi okokról, amelyeken az ügyükben hozott határozat alapult, kivéve, ha ez ellentétes a nemzetbiztonsági érdekekkel. Az Irányelv 31. cikke továbbá eljárási biztosítékokat határoz meg. A 31. cikk (3) bekezdése szerint a jogorvoslati eljárásokban lehetővé kell tenni a határozat jogszerűségének, valamint azon tényeknek és körülményeknek a vizsgálatát, amelyeken a tervezett intézkedés alapult. Biztosítani kell továbbá, hogy a határozat ne legyen aránytalan.

Figyelemmel arra, hogy jelen ügyben Magyarországnak az Európai Unió jogát kell végrehajtania, így alkalmazandó az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta), annak az 51. cikk (1) bekezdése szerint. A Charta 47. cikke deklarálja a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot.

Az Irányelv hivatkozott rendelkezéseit és a Charta 47. cikkét együttesen értelmezve az Európai Unió Bírósága a C-300/11. számú ügyében (az Európai Unió Bírósága ZZ kontra Secretary of State for the Home Department ügyben 2013. június 4. napján hozott ítélete, ECLI:EU:C:2013:363, a továbbiakban: az Ítélet) megállapította, hogy ha kiderül, hogy a nemzetbiztonsággal valóban ellentétes a megtagadó határozat alapjául szolgáló okoknak az érintettel való közlése, a határozat felülvizsgálatát olyan

eljárásban kell elvégezni, amely megfelelő módon mérlegeli a nemzetbiztonságból és a hatékony bírói jogvédelemhez való jogból eredő követelményeket, a legszükségesebbre korlátozva az e jog gyakorlásába való esetleges beavatkozásokat. (Ítélet [64] pont).

A kifejtettekre tekintettel, amennyiben a fél a jelen ügyszámhoz hasonlóan az őt érintő döntés alapjául szolgáló körülményeket nem ismerheti meg, úgy az érdemi döntés felülvizsgálata során, a bíróságnak körültekintően kell eljárnia.

Egységes a Kúria gyakorlata abban a tekintetben is, hogy a bíróság a felperes hatékony jogvédelme érdekében betekint a felperes által meg nem ismerhető ügyiratba és köteles azt ellenőrizni, hogy az abban foglalt adatok elegendő indokul szolgálnak az idegenrendészeti hatósági intézkedésnek. A bíróság a nemzetbiztonsági ellenőrzés adatait, következtetéseit nem bírálhatja felül, kizárólag arról dönthet, hogy a javaslatban foglaltak kellően alátámasztottak-e az adatokkal. Ha a felperes magyarországi tartózkodásának nemzetbiztonsági kockázatára utaló tényeket a II. rendű alperes kellő adattal igazolja, továbbá azokat okszerűen és logikusan értékeli, azt a bíróság nem bírálhatja felül (Kúria Kfv.II.38.329/2018/10., Kfv.II.37.544/2019/16., Kfv.II.37.533/2020/9., Kfv.II.37.671/2020/17.).

A leírtakból következően az elsőfokú bíróságnak az eljárásban felperesre vonatkozó, nemzetbiztonsági szakhatóságként eljáró hatóság rendelkezésére álló adatokat teljeskörűen át kell tekintenie és vizsgálnia kell, hogy az ott feltárt tények okszerű és logikus értékelése megtörtént-e. Amennyiben a bíróság ugyanis ezen vizsgálatot nem végezhetné el, úgy az általa elvégzett jogorvoslat jelképpé válna, a jogorvoslatihoz való jog kiüresedne.

Jelen ügyben a bíróság is tudomással rendelkezett arról, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal a felperessel szemben több megállapítást tett. Ezzel szemben a Kúria rendelkezése álló iratokból megállapította, hogy az eljáró bíró 2020. október 12. napján az iratokba nem tekintett be, csupán felhívta az Alkotmányvédelmi Hivatal figyelmét a két ellentétes tartalmú állásfoglalásra (a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.241/2020/25-I. iratban fellelhető Alkotmányvédelmi Hivatal Jogi Főosztály AH/36484-19/2020-2. irata). Az elsőfokú eljárás iratanyagából az állapítható meg továbbá, hogy az elsőfokú bíróság 2020. december 2. napján csupán a letelepedési engedély ügyben beszerzett elutasító tartalmú állásfoglalás alapjául szolgáló iratokat ismerte meg, a felperes által hivatkozott tartózkodási engedély ügyében beszerzett adatokat nem.

A Kúria megállapította, hogy jelen ügyben a felperest megillető hatékony jogorvoslatihoz való jog akként biztosítható, hogy a felperes által hivatkozott ellentétes tartalmú állásfoglalás alapjául szolgáló adatokat is meg kell ismerni, azokat össze kell vetni a felperesre hátrányos tartalmú állásfoglalás alapjául szolgáló adatokkal. Az eljáró bíróság csak ezen adatok együttes értékelését követően lesz abban a helyzetben, hogy megítélje a jelen ügyben beszerzett szakhatósági állásfoglalás okszerűségét, vagy éppen ellentmondásosságát.

A Kúria ebben a körben rámutatott, hogy a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. § (2) bekezdése szerint a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét, ha törvény eltérően nem rendelkezik, a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja. A II. rendű alperes hivatkozásaival szemben azonban nem az Alkotmányvédelmi Hivatal 2020. május 14-i állásfoglalása minősül ténynek, hanem az ezen állásfoglalás alapjául elfogadott tények. Így amennyiben ezen állásfoglalás alapjául olyan tényeket vettek figyelembe, amelyek az I. rendű alperes jogerős határozatának meghozatalát megelőzően keletkeztek, úgy azok megfelelően figyelembe vehetők.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja szerint a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a kifejtettek szerint köteles megismerni a felperes által hivatkozott állásfoglalások alapjául szolgáló minősített adatokat és azok alapján kell vizsgálni, hogy a II. rendű alperes kellő adattal igazolta-e, továbbá a rendelkezésre álló adatok okszerű és logikus értékelése folytán adta-e ki a keresettel támadott I. rendű alperesi határozat alapjául szolgáló szakhatósági állásfoglalását. Az elsőfokú bíróságnak ezen értékelés megtörténte elegendő a határozatában utalni, értékelése során feltárt adatokat, körülményeket, amennyiben azok minősített adatra utalnak, a határozatban nem szerepeltetheti.

Kfv.IV.37.130/2021/4.

A határozatban indokolásában az alkalmazandó jog megjelölése magában foglalja annak meghatározását is, hogy a hatóság eljárását a jogszabály mely időállapokra vonatkozó rendelkezése alapján folytatta le, ez különösen nem mellőzhető abban az esetben, ha a közbeszerzési szerződés megkötését követően a Kbt. jogorvoslati eljárásra vonatkozó rendelkezései módosultak. A közigazgatási bíróság a hiányzó indokolást nem pótolhatja, hiszen a jogszerűségi felülvizsgálat mindig az egyedi döntés indokainak korlátai között folyhat.

A bíróság a 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) alkalmazhatóságát a felperesre, mint a nyertes ajánlattevő szerződő félre – a Kp. 85. § (3) bekezdésre utalással – megalapozottan tette vizsgálat tárgyává annak ellenére, hogy az alperes határozata erre vonatkozó megállapításokat nem tartalmazott. Helyesen ismerte fel, hogy annak megállapítása, miszerint a felperes az alkalmazott jogszabály hatálya alá tartozik-e vagy sem a jogvita elbírálásának olyan előkérdése, amely nélkül a Kbt. egyes rendelkezéseinek megsértésére vonatkozó alperesi megállapítások jogszerűsége nem ítélt meg. Az Európai Bíróság C-263/19. számú ügyben hozott ítélete nem hagy kétséget afelől, hogy a közbeszerzési szerződés módosításakor a Kbt. 141. §-ában rögzített szabályok jogellenes mellőzésért a közbeszerzési szerződés nyertes ajánlattevője is felelősséggel tartozik és a felügyelő hatóság által indított jogorvoslati eljárásban szankcióval is sújtható. E döntés mivel alátámasztotta a szerződésmódosítás viszonylatában a nyertes ajánlattevő Kbt. hatálya alá tartozását, jogszerűen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felperes ezen kereseti hivatkozásának érdemi vizsgálatába bocsátkozott és annak a jogalap körében az uniós döntésre hivatkozással nem adott helyt.

Kpkf.VI.39.902/2021/2.

A Pp. 126. § (2) bekezdésének alkalmazását a törvény feltételekhez köti, amely feltételeket az adott ügyben eljáró bíróságnak körültekintően kel mérlegelnie, és amelyek fennállását a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapvető jog biztosítása érdekében teljeskörűen indokolni köteles.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke a lehető legszélesebb lehetőséget biztosítja a tagállami bíróságok számára, hogy az Európai Unió Bíróságához forduljanak, ha azt állapítják meg, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben az annak eldöntéséhez szükséges uniós jogi rendelkezések érvényességét vagy mikénti értelmezését érintő, az Európai Unió Bírósága előzetes döntését igénylő kérdés merül fel. Az előzetes döntéshozatali eljárás kiemelt szerepet játszik az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából.

A 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 32. §-a folytán alkalmazandó 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (2) bekezdése értelmében, ha a peres eljárásban olyan jogkérdés merül fel, amelynek tárgyában folyamatban lévő közigazgatási perben, más polgári perben, vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más közigazgatási vagy polgári eljárásban – azonos tényekre alapítva – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását már kezdeményezték, a bíróság a peres eljárást e másik ügyben kezdeményezett eljárás befejezéséig felfüggesztheti.

A Pp. e rendelkezése a Kúria 2/2015. Büntető-közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozatával fenntartott, a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről szóló 3/2005. (XI. 14.) PK-KK vélemény 1. pontja alapján kialakított jogalkalmazási gyakorlatnak teremtette meg a jogszabályi hátterét. A Pp. jogalkotói indokolása kiemeli: a hivatkozott PK-KK vélemény tette lehetővé, hogy ne kelljen minden olyan ügyben előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni, ahol más perben azonos tényekre alapítottan már feltették azt a kérdést, amit az adott ügyben az érintett bíró is fel akarna tenni. Az eljárás ilyen esetben történő felfüggesztésének azonban értelemszerűen feltétele, hogy azonos tényekre alapítottan, azonos jogkérdés elbírálása legyen szükséges, vagyis, hogy a bíró győződjön meg arról, hogy ugyanolyan jogi probléma megoldásához ugyanazt a kérdést kívánja-e feltenni, amelyre vonatkozó eljárás már az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban van.

A tárgybéli peres eljárást felfüggesztő végzés lényegében egy perttechnikai eszköz, amely az azonos kérdés tekintetében előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti indítványok szükségtelen többszörözésének kiküszöbölésére szolgál, ugyanakkor az elsőfokú bíróság azon meggyőződését

igazolja, hogy a per érdemi eldöntéséhez az Európai Unió Bíróságának már feltett kérdések megválaszolásának bevétele szükséges. Függetlenül attól, hogy a végzés ellen fellebbezésnek van helye, a másodfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás eredményének perbeli szükségességét nem vizsgálhatja, e tekintetben az elsőfokú bíróság végzését nem mérlegelheti felül. A Pp. 126. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményező és a peres eljárást erre tekintettel felfüggesztő végzés ellen a Pp. 128. § (5) bekezdése alapján ugyanis éppen azért nincs helye fellebbezésnek, mert az a bírói döntés szabadságának korlátozását, a per érdemében meghozandó döntés folyamatába való beavatkozást jelentene.

Amennyiben a fél a peres eljárást a más ügyben kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel felfüggesztő végzés elleni fellebbezésében a felfüggesztés szükségességét vitatja, a másodfokú bíróság – az eljárásjogi szabálysértéseken túlmenően – csak azt vizsgálhatja, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó ítélet az ügy érdemi elbírálására kihathat-e (BH2017. 409.).

A Pp. 126. § (2) bekezdésének alkalmazását a törvény feltételekhez köti, amely feltételeket – figyelemmel a fentebb idézett jogalkotói indoklásra is – az adott ügyben eljáró bíróságnak körültekintően kell mérlegelnie, és amelyek fennállását a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapvető jog biztosítása érdekében teljeskörűen indokolni köteles. E tekintetben a közigazgatási perben hozott végzésekre is megfelelően irányadó – a Kp. 84. § (2) bekezdése, valamint a Pp. 349. § (1) bekezdése folytán – az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét részletező Pp. 346. § (4) és (5) bekezdéseiben írt szabályozás.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezett végzésének indokolásában mindössze sommás utalást tett arra, hogy a két ügy között ténybeli és jogi azonosság áll fenn, de ezt nem részletezte. Egyebek mellett nem fejtette ki, hogy melyek azok az indokolásban hivatkozott „azonos tények”, amelyek az alperesi vélemények megismerhetősége alapul, különös tekintettel az itt említett II. rendű alperesi véleményre. Azt sem mutatta be, hogy az előzetes döntéshozatali kezdeményezésben értelmezni kért, menekültügyekre irányadó uniós jogi szabályozás mennyiben és miként mutat „megegyezést” a jelen perbeli idegenrendészeti ügyre irányadó uniós jogi szabályokkal, ami által az Európai Unió Bírósága előzetes döntése valóban segítséget nyújthatna a jogvita elbírálásában.

Mindezek miatt nem állapítható meg, hogy a két ügy valóban azonos ténybeli és jogi alapokon nyugszik-e. A fellebbezett végzés indokolásbeli hiányosságai miatt a Kúria nem tudta érdemben megítélni az I. rendű alperes fellebbezésének alaposágát, mert az elsőfokú bíróság nem hozta abba a helyzetbe, hogy állást foglalhasson arról: a jelen közigazgatási perben valóban olyan jogkérdés merült-e fel, amelynek tárgyában folyamatban lévő közigazgatási perben – azonos tényekre alapítva – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását már kezdeményezték, az előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó ítélet az ügy érdemi elbírálására kihathat-e.

Minderre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság végzését a Kp. 112. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 110. § (1) bekezdés c) pontja alapján az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria jelen végzése nyomán az elsőfokú bíróságnak az eljárását folytatnia kell, ami azonban nem akadályozza, hogy az új eljárásban akár önállóan kezdeményezze az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását, akár egy már folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel rendelkezzen a peres eljárás felfüggesztéséről. Utóbbi esetben azonban részletes, alapos indokolást kell adnia arról, hogy melyek azok az azonos ténybeli és jogkérdések, amelyek a felfüggesztést indokoltá teszik, vagyis, hogy valóban meggyőződött arról, hogy ugyanolyan jogi probléma megoldásához ugyanazt a kérdést kívánja feltenni, amelyre vonatkozó eljárás már az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban van.

Pénzügyi jogterület

Kfv.I.35.369/2020/6.

A jogosulatlanul felszámított adó helyesbíthető, amennyiben a számla kibocsátója bizonyítja jóhiszeműségét, vagy ha kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel-kiesés veszélyét.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem által felvetett jogkérdéseket a Kfv.I.35.248/2018/6., Kfv.I.35.338/2018/9. számú ítéleteiben már vizsgálta, az azokban kifejtetteket jelen eljárásban

irányadónak tekintette, azonban utalt arra, hogy a 2019. március 7-i Kfv.I.35.248/2018/6. számú ítéletét követően az Európai Unió Bírósága 2019. május 8-án meghozta a C-712/17. (EN.SA.) ügyben a döntését, amelyben – a C-566/07. számú (Stadeco) és C-138/12. számú (Rusedespred) ügyek tényállásától eltérően, ahol az érvénytelenített számlákon szereplő gazdasági események megvalósulása nem volt vitatott – immár a fiktív, ténylegesen nem teljesített ügyletekről kiállított számlák helyesbítésére vonatkozó jogelveket rögzítette a 2006/112/EK Irányelv (a továbbiakban: Héa-irányelv) 203. cikkét értelmezve az adócsalás elleni küzdelem iránti cél és a héa-semlegesség elvének tükrében. A Kúria az Európai Unió Bírósága ezen döntésében foglaltak alkalmazásával hozta már meg 2019. május 16-án a Kfv.I.35.338/2018/9. számú ítéletét. A Kúria mindezeket túl jelen végzése meghozatalakor figyelemmel volt az Európai Unió Bírósága valós ügyletek alapján, azonban helytelen adójogi minősítésre tekintettel tévesen adókötelesként számlázott bizonylatok helyesbítésével kapcsolatban kifejtett 2021. március 18-i C-48/20. (UAB „P.”) számú ügyében megjelenő jogértelmezésre is.

A C-712/17. (EN.SA.) ügy tényállása szerint a villamosenergia-termeléssel és -értékesítéssel foglalkozó felperes ellenőrzése során az olasz adóhatóság megtagadta azon villamosenergia-vételi ügyletek utáni héa-levonást, amelyeket a villamos energia tényleges átadása hiányában fiktívnek ítélt meg. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánta megtudni, hogy olyan helyzetben, amelyben a villamos energia ugyanazon gazdasági szereplők közötti, ugyanazon az összegért történő, körkörös megvalósított fiktív eladásai nem okoztak adóbevétel-kiesést, mivel a számlák alapján a héa befizetésre került, úgy kell-e értelmezni a Héa-irányelvet, hogy azzal ellentétben az olyan nemzeti szabályozás, amely a fiktív ügyletekre vonatkozó héa levonását kizárja, ugyanakkor a fiktív ügylet utáni adó megfizetésére kötelezi azokat a személyeket, akik héa-t tüntetnek fel a számlán.

A Héa-irányelv 203. cikke alapján „A HÉA-t bármely olyan személynek meg kell fizetnie, aki HÉA-t tüntet fel a számlán.”

A C-712/17. (EN.SA.) ítélet 26. pontja szerint a számlán feltüntetett héa-t – bármely valós adóköteles ügylet hiányában is – e számla kibocsátójának kell megfizetnie. A C-643/11. (LVK OOD) ítélet 33-37. pontja értelmében a felszámított héa-levonásához való jog gyakorlása nem terjed ki arra a héa-ra, amelyet kizárólag a számlán történt feltüntetése miatt kell megfizetni. Az adóbevétel-kiesés veszélye - főszabály szerint – mindaddig nem hárul el teljesen, amíg a héa-t jogtalanul feltüntető számla címzettje adólevonás céljából még felhasználhatja a számlát, ezért a Héa-irányelv 203. cikkében előírt kötelezettség az adólevonási jogból esetlegesen következő adóbevétel-kiesés veszélyét kívánja elhárítani. Hasonlóan érvel az Európai Unió Bírósága a C-48/20. (UAB „P.”) ítélet 27-32. pontjaiban is. Az Európai Unió Bírósága a C-712/17. (EN.SA.) ítélet 33. pontjában kifejtette azt is, hogy a Héa-irányelv 203. cikke szerinti, a számlakiállítás tényén alapuló adófizetési kötelezettség az arányosság elve alapján nem lépheti túl az adóbevétel-kiesés veszélyének elhárításához, mint cél eléréséhez szükséges mértéket, és különösen nem sértheti túlzottan a héa-semlegesség elvét, így – erre irányuló közösségi szabály hiánya miatt – a tagállamoknak szabályozniuk kell, hogy minden jogosulatlanul felszámított adó helyesbíthető legyen, amennyiben a számla kibocsátója bizonyítja jóhiszeműségét, vagy ha kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel-kiesés veszélyét.

A gazdasági tevékenységhez kapcsolódó héa-semlegesség és az adókijátszás, az adóbevétel kiesés veszélye elleni küzdelemmel arányos jogkövetkezmények alkalmazása tehát együttesen létező, egymással konkuráló elvek.

Az Európai Unió Bírósága C-712/17. (EN.SA.) ítélet 34-35. pontjában kimondta, hogy az EN.SA. szándékosan olyan számlákat bocsátott ki, amelyek semmiféle valós ügyletnek nem feleltek meg, így nem hivatkozhat a jóhiszeműségére. Ez történt a perbeli esetben is: az adózó nem létező ügyletekről állított ki számlákat, így jóhiszeműsége kizárt. Az ítélet szerint ugyanakkor az EN.SA. fiktív ügyletei nem jártak adóbevétel-kieséssel, és ilyen esetben a héa-semlegesség és az arányosság elve arra kötelezi a tagállamokat, hogy a fiktív ügyletre vonatkozó számla kibocsátója számára tegyék lehetővé azt, hogy az e számlán szereplő általa megfizetett adó visszatérítését kérje, amennyiben kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel-kiesés veszélyét. Ezért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés (első két részére) azt a választ adta, hogy „1) Az olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyben a villamos energia ugyanazon gazdasági szereplők közötti, ugyanazon az összegért

történő, körkörös megvalósított fiktív eladásai nem okoztak adóbevétel-kiesést, a semlegesség és az arányosság elvével összefüggésben értelmezett, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fiktív ügyletekre vonatkozó hozzáadottérték-adó (héta) levonását kizárja, ugyanakkor ezen adó – beleértve a fiktív ügylet utáni adót is – megfizetésére kötelezi azokat a személyeket, akik héát tüntetnek fel a számlán, feltéve hogy a nemzeti jog lehetővé teszi az e kötelezettségből eredő adótartozás helyesbítését, ha az említett számla nem jóhiszeműen eljáró kibocsátója kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel-kiesés veszélyét, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.”

A magyar szabályozás a Héta-irányelv 203. cikkével összhangban az Áfa tv. 55. § (2) bekezdésében rendelkezik a teljesítés hiányában történő adófizetési kötelezettségről, mindemellett szabályozza a fizetési kötelezettség alóli mentesülés feltételeit is, amelyeket a Héta-irányelv 203. cikkének értelmezésére kialakított Európai Unió Bírósága joggyakorlatának megfelelően kell alkalmazni.

A 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 55. § (2) bekezdése kimondja, hogy az (1) bekezdéshez fűződő joghatás (áfa-fizetési kötelezettség) beáll abban az esetben is, ha teljesítés hiánya ellenére számlakibocsátás történik. A joghatás a számlán a termék értékesítőjeként, szolgáltatás nyújtójaként szereplő személyre, szervezetre áll be, kivéve, ha kétséget kizáróan bizonyítja, hogy

a) a számlakibocsátás ellenére teljesítés nem történt, vagy

b) teljesítés történt ugyan, de azt más teljesítette,

és ezzel egyidejűleg a kibocsátott számla érvénytelenítéséről is haladéktalanul gondoskodik, illetőleg - nevében, de más által kiállított számla esetében - az a) vagy b) pontban meghatározottak fennállásáról haladéktalanul értesíti a számlán a termék beszerzőjeként, szolgáltatás igénybevevőjeként szereplő személyt, szervezetet.

A perbeli esetben az adózó a fiktív számlákon feltüntetett adót befizette, a Számlabefogadó ugyanilyen összegben gyakorolt levonási jogot bevallásaiban. A megfizetett és a levonni kívánt adó összege megegyezett, a számlák érvénytelenítése által – főszabály szerint - az adózó adófizetési kötelezettsége megszűnik és a Számlabefogadó sem gyakorolhat levonási jogot, az adóbevétel-kiesés veszélye így elhárul.

Az adózó azonban jelen ügyben azt követően – és arra tekintettel – érvénytelenítette a fiktív, gazdasági eseményt nem tükröző számláit, hogy az adóhatóság a Számlabefogadó bevallásainak ellenőrzése alapján a teljesítés hiányát végleges határozattal megállapította. Kiemelendő, hogy a Számlabefogadó a bevallásaiban levonásba helyezte a számlák áfa-tartalmát, és a levonási jogát a fiktív számlákon nem az adózó érvénytelenítő számlái jogkövetkezményeként, hanem az adóhatóság adókijátszás megakadályozására irányuló ellenőrzése eredményeként nem tudta gyakorolni. Ebből az következik egyrészt, hogy nem az adózó bizonyította, hogy nem történt meg a számlákon szereplő szolgáltatás teljesítése, hanem az adóhatóság, másrészt pedig az, hogy a költségvetési bevételkiesés veszélyét nem az adózó, hanem az adóhatóság hárította el.

A C-712/17. (EN.SA.) ítélet 33. pontja értelmében a számlakiállítás tényén alapuló adófizetési kötelezettség az arányosság elve alapján nem lépheti túl a költségvetési bevételkiesés, mint cél eléréséhez szükséges mértéket, és nem sértheti „túlzottan” a héa-semlegesség elvét sem. E két elv egyensúlyát a tagállami szabályozásban úgy kell érvényre juttatni, hogy az államnak lehetővé kell tennie, hogy minden jogosulatlanul felszámított adó helyesbíthető legyen, amennyiben a számla kibocsátója bizonyítja jóhiszeműségét, vagy ha kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel-kiesés veszélyét.

Az adózó az általa nem teljesített szolgáltatásról adólevonási jogot biztosító számla kiállítása folytán jóhiszeműnek nem tekinthető [C-712/17. (EN.SA.) ítélet 34. pontja], ezért a megfizetett áfa az adózónak abban az esetben jár vissza, amennyiben kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel-kiesés veszélyét.

Az adózó nyilvánvalóan tisztában volt azzal, hogy a számlán szereplő szolgáltatásokat nem teljesítette. Erre figyelemmel az adóbevétel kiesés veszélyét kellő időben kellett volna elhárítania az érvénytelenítő

számlák kiállításával. Az adózó maga nyilatkozott arról, hogy a Számlabefogadó ellenőrzése során tudomást szerzett az számláival kapcsolatos adóhatósági kifogásokról, de az érvénytelenítésükkel megvárta a hatósági határozat véglegessé válását. A számlák kellő időben történő érvénytelenítésében nem a vele szemben indított adóellenőrzés akadályozta (ugyanis annak megindítására később került csak sor), az érvénytelenítés időpontjának a Számlabefogadó adóeljárásának befejeződését követő időpontban való megválasztása az adózó döntése volt. A Kúria megítélése szerint az adózó ezen eljárása nem felelt meg az Európai Unió Bírósága által támasztott követelménynek, azaz a számlák „kellő időben” történő érvénytelenítésének.

Az adózó a késedelme kimentéseként megalapozatlanul hivatkozott jogorvoslati jogára. Tényszerűen az adózó nem volt a Számlabefogadónál folyt eljárás ügyfele, ilyenként érdekeltsége folytán nem is lépett fel, ebből következően ügyféli jogokat, ezeken belül a jogorvoslathoz való jogot a Számlabefogadó határozata ellen nem gyakorolt. A számlái érvénytelenítése körében a Számlabefogadó határozata véglegessé válásának időpontja nem releváns, az adózó jogorvoslati alapjogra hivatkozása nem alkalmas a mulasztása kimentésére.

Az adózó eljárása az Áfa tv. 55. § (2) bekezdésben foglalt azon követelménynek sem nem felelt meg, mely szerint az érvénytelenítésről haladéktalanul értesíteni kell a számlán a termék beszerzőjeként, szolgáltatás igénybevevőjeként szereplő személyt, szervezetet. Ezen rendelkezés azt a célt szolgálja, hogy az érvénytelenített számla címzettje értesüljön arról, hogy az eredetileg kiállított számla alapján adólevonási joggal nem élhet, és ezáltal a számlakiállító intézkedik az adóbevétel kiesés veszélyének elhárítása iránt. Amellett, hogy nincs a perben arra vonatkozó adat, hogy az adózó értesítette volna a Számlabefogadót, az adott tényállás mellett nyilvánvaló, hogy a fiktív számlák után az adólevonás megakadályozása nem az adózó érvénytelenítő számláinak, hanem az adóhatóság fellépésének az eredménye, jogkövetkezménye volt. Az adóbevétel kiesés veszélyét tehát nem az adózó cselekvése hárította el. Az Európai Unió Bírósága a C-48/20. (UAB „P.”) ítéletében vizsgálata az adóellenőrzés megindításának hatását az érvénytelenítés lehetőségére, és kimondta, hogy a Héa-irányelv 203. cikkét, valamint az arányosság és a héa-semlegesség elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal az olyan nemzeti szabályozás ellentétes, amely nem teszi lehetővé a jóhiszemű adóalany számára, hogy az adóellenőrzési eljárás megindítását követően az adót jogalap nélkül feltüntető számlákat helyesbítse. Figyelemmel arra, hogy az adózó jóhiszeműnek nem tekinthető, az adóhatóság a közösségi joggal összhangban nem fogadta el a számlái érvénytelenítését.

Mindezek folytán az adózó nem teljesítette az Európai Unió Bírósága joggyakorlatával összhangban értelmezett Áfa tv. 55. § (2) bekezdésében foglalt, a számlakibocsátás tényére tekintettel fennálló adófizetés alóli mentesülésre vonatkozó feltételeket.

A Kúria ezért a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróság az új eljárásban a Kúria jogértelmezését követve köteles döntenet a kereset megalapozottságáról, azaz arról, hogy az adóhatóság az ellenőrzés eredményeként hozott határozatában jogszabálysértés nélkül fogadta-e el az adózó bevallásában szereplő fiktív számlák alapján fizetendő adó összegét, és mellőzte az érvénytelenítő számlák figyelembevételét.

Kfv.I.35.419/2020/10.

A véglegesen behajthatatlan követelés utáni adóvisszatérítés iránti igény annak a naptári évnek az utolsó napjától számított öt év elteltével évül el, amelyben a követelés behajthatatlanságának véglegessége bekövetkezett, azaz az igényléshez való jog megnyílt.

A 2006/112/EK irányelve (a továbbiakban: Héa-irányelv) 90. cikke szerint „(1) Elállás, a teljesítés megghiúsulása [helyesen: Megszűnés, felmondás, elállás], teljes vagy részleges nemfizetés, illetve az értékesítés bekövetkezése [helyesen: az ügylet teljesítése] utáni árendedmény esetén az adóalapot a tagállamok által meghatározott feltételek szerint megfelelő mértékben csökkenteni kell. (2) A tagállamok a teljes vagy részleges nemfizetés esetén eltérhetnek az (1) bekezdéstől.”

A 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) a Héa-irányelv rendelkezéseinek való

megfelelést szolgálja [268. § g) pont], az irányelv rendelkezéseinek értelmezésére az Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel [EUMSZ 267. cikk b) pont].

A jogerős ítélet meghozatalát követően az Európai Unió Bírósága – megerősítve az elsőfokú bíróság jogértelmezését - 2021. március 3-án meghozta a C-507/20. (FGSZ Földgázszállító) ítéletét, amelyben rögzítette, hogy „A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 90. cikkét az adósemlegesség és a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy amennyiben valamely tagállam olyan elévülési időt határoz meg, amelynek elteltével a véglegesen behajthatatlanná vált követeléssel rendelkező adóalany már nem érvényesítheti az adóalap csökkentéséhez való jogát, e határidőt nem a fizetési kötelezettség eredetileg előírt esedékességének időpontjától, hanem azon időponttól kell számítani, amikor a követelés véglegesen behajthatatlanná vált.”

A 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 196. § (2) bekezdés második fordulata kimondja, hogy az adóvisszatérítés iránti kérelmet az adóhatóság határozattal utasítja el, ha az Európai Unió Bírósága döntés közzétételének (kézbesítésének) napjáig az adó megállapításához való jog elévült.

Az Európai Unió Bírósága döntése 31. pontjában kifejtette, hogy a Héa-irányelv 90. cikk vonatkozásában teljesülnek a közvetlen hatály kifejtésének feltételei (a rendelkezés feltétel nélküli, megfelelően világos és pontos, valamint Magyarország nem ültette át határidőn belül azt nemzeti jogába), így az elsőbbség elve alapján a nemzeti bíróság köteles mellőzni a nemzeti jog azon rendelkezését, amely ellentétes az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével [pl. C-146/19 SCT rendelkező rész 2. pont].

Az egyenértékűség közösségi elve értelmében azon eljárási szabályok, amelyek az egyén uniós jogból származó jogai védelmét hivatottak biztosítani, nem lehetnek kevésbé kedvezőek, mint a megfelelő belső jogi igények esetében. A tényleges érvényesülés elve szerint pedig az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását nem lehet gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tenni.

A Kúria megállapította, hogy a Héa-irányelv 90. cikk közvetlen hatálya, az uniós jog elsőbbsége, az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve következtében a véglegesen behajthatatlan követelés utáni adóvisszatérítés iránti igény – miként azt az Art. 202. § (1) bekezdése a belső jogra alapított költségvetési támogatás igényléséhez, a túlfizetés visszaigényléséhez való jog tekintetében kimondja - annak a naptári évnek az utolsó napjától számított öt év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt.

Az uniós jog elsőbbsége folytán az Art. 196. § (2) bekezdésének második fordulata a perben nem alkalmazható, ezért a Kúria az Art. 6. § (3) bekezdés b) pontja és 196. § (6) bekezdésével összefüggésben a felülvizsgálati kérelemben előadottak ennél részletesebb vizsgálatát nem tartotta szükségesnek. Elegendő csupán annak rögzítése, hogy ugyan az Art. 196. §-a a visszatérítés iránti igényre valóban nem rendelte a költségvetési támogatás elévülésére vonatkozó szabályokat, azonban az igény érdemi elbírálásának az adómegállapítási jog elévülési szabályaihoz kötése ellentétes a közösségi joggal, így az erre vonatkozó rendelkezés alkalmazása mellőzendő.

A Kúria nem osztotta az adóhatóság felülvizsgálati kérelmében kifejtett érvelését, hogy az elsőfokú bíróság új eljárásra szóló utasítása végrehajthatatlan és jogszabálysértő. Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elévülés nem az eredeti esedékességtől történő számítása sérti a jogbiztonság elvét, továbbá lehetetlenné teszi az adóhatóság számára a visszatérítés iránti jog visszaélésszerű gyakorlásának megakadályozását. Az Európai Unió Bírósága joggyakorlata értelmében a tagállamok a Héa-irányelv 90. cikk (2) bekezdése szerinti eltéréssel azért élhetnek, mert az ellenérték meg nem fizetése nehezen és csak ideiglenesen ellenőrizhető, azonban ezen, a meg nem fizetéssel kapcsolatban fennálló bizonytalanság elleni küzdelem körében is követelmény, hogy a tagállam által alkalmazott szabályozás ne terjeszkedjen túl e bizonytalanságon [C-335/19 (E) 28. pont, C-127/18 (A-PACK) 21. pont]. Az adóhatóság ellenőrzési kötelezettségének tehát arra kell kiterjednie, hogy a megjelölt követelés valóban véglegesen behajthatatlanná vált-e, és ezzel kapcsolatban az adózó rendeltetésszerűen gyakorolta-e a közösségi jog által biztosított jogait.

Az Európai Unió Bírósága a C-507/20 (FGSZ Földgázszállító) ítélet 25. pontjában utalt arra, hogy már korábban „(...) megállapította, hogy amennyiben az adóalany gondosan járt el, és nem áll fenn visszaélés

vagy csalárd összejátszás, az eredeti számlák kibocsátásának időpontjában kezdődő és bizonyos ügyletek esetében e korrekciót megelőzően lejárt határidő nem zárhatja ki érvényesen a héalevonási jog gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2018. április 12-i Biosafe – Indústria de Reciclagens, C-8/17, EU:C:2018:249, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).” Az adóhatóságnak tehát - a végleges behajthatatlanság adózó által megjelölt időpontjának ellenőrzése alkalmával - lehetősége és kötelessége a visszaélésszerű joggyakorlást megakadályozni, az ehhez szükséges mélységű vizsgálatot lefolytatni. A Kúria Kfv.I.35.510/2020/7. számú végzését is ennek szellemében hozta meg.

A Kúria álláspontja szerint az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra is, hogy jelen ügyben – a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben - a 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) elévülésre vonatkozó szabályai alkalmazandók.

A felperes a kérelmét 2019. december 23-án, az új Art. 2018. január 1-i hatályba lépését követően terjesztette elő, így az igényt az Art. szabályai szerint kellett elbírálni. Figyelemmel azonban arra, hogy az adóhatóság – annak közösségi joggal ellentétes tartalma folytán figyelmen kívül hagyandó - Art. 196. § (2) bekezdése alapján az adó eredeti esedékességétől számított elévülés miatt a kérelem érdemi elbírálását mellőzte, és nem vizsgálta, hogy a megjelölt követelések mely időpontban váltak véglegesen behajthatatlanná, az ügy jelen szakaszában nem foglalható állás a körben, hogy a régi Art., vagy az Art. szabályai vonatkoznak a felperesi igény elévülésére. A Kúria rögzíti, hogy amennyiben a végleges behajthatatlanság a régi Art. hatálya alatt ezen jogszabály, ha pedig 2018. január 1-ét követően következett be, úgy az Art. szabályai alapján vizsgálandó az elévülés.

Kfv.I.35.457/2020/6.

Jogszerű az adólevonási jog megtagadása, amennyiben a számlában foglalt gazdasági esemény nem a számlában szereplő felek között valósult meg és az objektív elemek nagy számára és bizonyítottságára figyelemmel megállapítható, hogy a felperes elsődleges alakítója volt az ellenőrzés alá vont ügyletnek vagy láncnak.

Az adólevonási jog megtagadásának indoka jelen ügyben nem az volt, hogy a gazdasági esemény nem jött létre, hanem az, hogy a gazdasági esemény nem a felek között valósult meg. A tényállás függvényében kell különbséget tenni az aktív és passzív adókijátszást megvalósító számlabefogadók között, amelynek kapcsán a számla befogadójának a gazdasági esemény megvalósulása során tanúsított magatartását kell vizsgálni. Az elhatárolás alapja, hogy a számlabefogadó adóalany aktív vagy passzív szerepet töltött-e be csalárd magatartás megvalósítása során. Aktívnak minősül a magatartás, ha tevőlegesen lépett fel a jogellenes adóelőny megszerzése érdekében, azaz alapvetően járult hozzá a mesterséges ügylet, vagy ügyletek kialakításához. Ekkor nem szükséges vizsgálni a számlabefogadó tudattartalmát, hanem azon cselekedeteit kell feltárni, amelyek bizonyítják, hogy elsődleges alakítója volt az ellenőrzés alá vont ügyletnek vagy láncnak. [a Kúria 5/2016. (IX.26.) KMK véleményének (a továbbiakban: KMK vélemény) 2.) pont].

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a rögzíteni szükséges tényeken túlmenően az eljárás egyes, a megállapított tényállás alapját képező részleteit leíróan ismerteti, azonban a döntés alapjául szolgáló tényállást tartalmazza. Jogi indokolásában az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az objektív elemek nagy számára és bizonyítottságára figyelemmel a számlákban foglalt gazdasági események nem a számlákban szereplő felek között valósultak meg, amelyről felperesnek nem csak tudnia kellett, de az objektív körülmények alapján a számlázási lánc aktív alakítója is volt.

Ennek megfelelően a KMK vélemény 2.) pontja szerinti szükséges elemzést az elsőfokú bíróság az ítélete [31]-[42] pontjaiban elvégezte, részletezte azokat az objektív körülményeket (Kft.2. és a Kft.1. körülményei, tevékenységének elemzése, a számlakibocsátó körülményei, magatartása, a számlák ellenértékének kifizetésével kapcsolatos ellentmondások, személyi összefonódások, szállítások és áruátvételek kapcsán feltárt ellentmondások, vezető tisztségviselő nyilatkozati ellentmondások stb.) amelyek alapján ezen megállapításra jutott. Ez megfelel az ítélet teljességére vonatkozó eljárásjogi elveknek és a tisztességes eljárás követelményének is, ezért nem sérültek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, XXVIII. cikk (1) bekezdésében, és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében foglalt előírások és garanciák az elsőfokú bíróság eljárása és döntése során.

Ugyan az ítélet jogi indokolása nem tartalmazza részletes levezetés útján a felperes számlázási láncban betöltött aktív alakítói szerepe és az objektív körülmények közötti ok-okozati összefüggést, azonban a bíróság ilyen irányú következtetést megfogalmazott, a bemutatott objektív elemek és a felperes magatartása közötti kapcsolatot megállapította. Alaptalan ezért a felülvizsgálati kérelem azon hivatkozása, hogy nem állapítható meg, hogy a KMK vélemény 1.) vagy 2.) pontjában szereplő esetkör szerint minősíti a vitatott ügyleteket az elsőfokú bíróság, hiszen a már hivatkozottak szerint az ítéletben ez egyértelműen nevesítve van.

A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapított ellentmondások (EKAER rendszer adatai, CMR nyomtatványok, fuvarozás, fizetés ellentmondásai) nem voltak feloldhatók, az okiratok és a nyilatkozatok eltéréseit az ellentmondásos nyilatkozatokat összesítette az adóhatóság, az elsőfokú bíróság pedig pontosan ezen körülményekre alapozva állapította meg azokat az objektív körülményeket, amelyek a jogkövetkeztetéséhez vezettek. A felülvizsgálati kérelem állításával ellentétben a lefolytatott bizonyítás eredményeként megalapozottan volt az megállapítható, hogy nem hogy a felperesnek nem volt ráhatása a partnerei működésére, tevékenységére, ügyletekben betöltött szerepére, ellenben az ítélet [31]-[41] pontjában rögzített objektív körülmények alapján okszerűen vonta le azt a jogkövetkeztetést az elsőfokú bíróság, hogy aktív létrehozója és alakítója volt a felperes a tárgyi számlázási láncnak, melynek célja a jogtalan adóelőny megszerzése volt.

A felek közötti szerződéses kapcsolat adójogilag vizsgálendő és minősíthető. Jogszerűen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy az adóigazgatási eljárás során az adóhatóság a jogviszonyokat az adózási jogviszonyoknak megfelelően, adójogi szempontból helytállóan értékelte, mint ahogy azt is, hogy az adóhatóság jogerős határozata megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) eseti döntéseiben, illetve a Kúria vonatkozó joggyakorlatában rögzítetteknek. Így alappal hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy a kúriai gyakorlatban kialakultak olyan standardizált elemek, amelyek gátját képezik a levonási jog gyakorlásának (Kfv.I.35132/2017/6., Kfv.I.35.128/2018/4. számú ítéletek). Ezen elemek valóban nagy számban fordultak elő a perbeli ügyben. Lényeges, hogy valamennyi ügyben a tényállást egyedileg vizsgálva, az adott ügy jellemzői alapján, a vonatkozó jogszabályi környezetet és joggyakorlatot figyelembe véve kell a jogkövetkeztetést levonnia a bíróságnak. A felperes által hivatkozott Kfv.V.35.411/2018/3. számú ítéletben is ezt teszi a Kúria, az adott ügy eltérő tényállásának megfelelően.

Kfv.I.35.475/2020/6.

Amennyiben az alvállalkozó értékesítők a számlát tévesen, az egyenes adózás és nem a fordított adózás szerint állítják ki, a számlabefogadó által indított visszatérítés iránti eljárás kérelemre indul, ezért a kérelem teljesítéséhez szükséges feltételeket neki kell igazolnia. Ennek megfelelően a kérelmet előterjesztő adózót terheli annak bizonyítása is, hogy a számlát kibocsátó alvállalkozók az általános forgalmi adót a központi költségvetésbe befizették.

Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) C-564/15. számú Farkas-ügyben hozott ítélete leszögezte, hogy a 2006/112/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: HÉA irányelv) rendelkezéseit, valamint az adósemlegesség, a tényleges érvényesülés és az arányosság elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, hogy az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben valamely termék beszerzője nem élhet az olyan számla alapján az értékesítőnek jogalap nélkül megfizetett HÉa levonására vonatkozó jogával, amelyet az általános HÉa rendszerre vonatkozó szabályok szerint állítottak ki, jóllehet a releváns ügylet a fordított adózás alá tartozott akkor, ha az értékesítő befizette az említett adót az államkincstárba. Ezen elvek azonban megkövetelik, hogy amennyiben a jogalap nélkül felszámított HÉa-nak az értékesítő által a beszerzőnek való visszatérítése lehetetlenné vagy rendkívül nehézé válik, többek között az értékesítő fizetéseképtelensége miatt, a beszerző közvetlenül az adóhatóságtól kérhesse a visszatérítést.

A Farkas-ügyben hozott ítélet alapját képező tényállás lényeges eleme volt, hogy az alapügybéli számlát kibocsátó értékesítő befizette a HÉa-t az államkincstárba, így ez utóbbit nem érte kár amiatt, hogy a szóban forgó számlát tévesen az egyenes adózás, nem pedig a fordított adózás szerint állították ki [55.] pont]. Tehát az adóvisszatérítés iránti kérelem teljesítésének egyik lényeges feltétele, hogy az értékesítő

az adót az államkincstárba befizette.

Jelen ügyben az adózó adóvisszatérítési iránti kérelmében tényként állította, hogy az alvállalkozói az egyenes adózással kiállított számlák áfa tartalmát hiánytalanul befizették az állami költségvetésbe. A felülvizsgálati tárgyaláson kérdésre az adózó képviselője előadta, hogy ezen állítása az alvállalkozóinak a megkeresésre adott válaszaiból eredő következtetésen alapult. Az adóhatóság nyilatkozata szerint ugyanakkor a hivatalból rendelkezésre álló adó- és vámhatósági nyilvántartási rendszerből megismerhető adatokból, valamint a tárgyidőszakokra vonatkozóan az érintett társigazgatóságoktól beszerzett ellenőrzési iratokból megállapíthatóan egyik alvállalkozó vonatkozásában sem került lefolytatásra ilyen irányú ellenőrzés, melynek hiányában az adóhatóság nem rendelkezik információval arról, hogy az alvállalkozók az egyenes adózású számlák áfa tartalmát a költségvetés részére ténylegesen befizették-e.

Továbbá az adóhatóság nyilatkozata szerint a 2010-2011. évekre folytatott ellenőrzésnek nem képezte tárgyát, így nem vizsgálta, hogy az alvállalkozók az általuk kiállított számlák áfa tartalmát hiánytalanul befizették-e az állami költségvetésbe, illetve, hogy az áfa analitikájukban, vagy bevallásaikban szerepeltették-e az egyenes adózású számlák áfa tartalmát. Az adóhatóság nyilatkozata szerint egyes adókötelezettségek teljesítésére irányuló ellenőrzést végzett, amely a fenti kérdésekre nem terjed ki.

Az adózó kérelmének előterjesztése időpontjában hatályos 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 120. § (8) bekezdése szerint adóügyekben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvénynek a kérelemre vonatkozó szabályait kell alkalmazni az a) és b) pontban feltüntetett eltérésekkel. A 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket) szerint általános szabályként a bizonyítási kötelezettség a hatóságot terheli, a döntéshozatalhoz szükséges tényállást a hatóság köteles tisztázni [Ket. 50. § (1) bekezdés]. Ha azonban az eljárás az ügyfél kérelmére indul, a hatóság bizonyítási terhe nem terjed ki addig, hogy maga kutasson fel az ügyfél érdekkörébe tartozó bizonyítékokat. Az pedig, hogy az általános forgalmi adó a számlakibocsátók részéről az államkincstár részére befizetésre került, jelen ügyben az adózó adóvisszatérítési kérelmét megalapozó, az adózó érdekkörébe tartozó olyan bizonyíték, amelyet az adózónak kellett volna igazolnia az eljárás során. Felperes az adóvisszatérítési kérelmét a Farkas-ügyben hozott ítéletre alapította, azonban ezen ítélet alaptényállásának részét képezte, hogy a számlát kibocsátó értékesítő befizette a Héa-t az államkincstárba, mivel pedig a bíróság által támasztott ezen feltételt nem igazolta a jelen eljárás során az adózó, ezért a kérelme már ezen feltétel hiányában nem volt teljesíthető.

A Bíróság elismerte, hogy az olyan rendszer, amelyben egyrészt a termék értékesítője, aki a Héa-t tévedésből az adóhatóságnak fizette meg, kérheti annak visszatérítését, másrészt e termék beszerzője polgári jogi keresetet indíthat ezen értékesítővel szemben a jogalap nélkül megfizetett összeg megtérítése iránt, tiszteletben tartja a semlegesség és a tényleges érvényesülés elveit. [Farkas-ügyben hozott ítélet 51. pont], ha azonban a Héa visszatérítése lehetetlenné, vagy rendkívül nehézé válik, különösen az értékesítő fizetéseképtelensége esetén, a tényleges érvényesülés elve megkövetelheti, hogy az érintett termék beszerzője visszatérítés iránti kérelmével közvetlenül az adóhatósághoz forduljon. [Farkas-ügyben hozott ítélet 53. pont].

Mindebből az következik, hogy amennyiben az adózó a kérelmére indult eljárásban igazolta volna az áfa államkincstárba történő befizetését, a visszatérítés iránti kérelme akkor sem lenne megalapozott, mivel a Bíróság ítéletéből levezethetően a termék beszerzőjének előbb mindent meg kell tennie annak érdekében - így pl. polgári jogi keresetet kell indítania az értékesítővel szemben - hogy a jogalap nélkül megfizetett összeg megtérítése az értékesítőtől közvetlenül történjen meg, és a Héa (áfa) visszatérítése csak akkor igényelhető visszatérítés iránti kérelem útján közvetlenül az adóhatóságtól, amennyiben az az értékesítő fizetéseképtelensége okán rendkívül nehézé vagy lehetetlenné válik.

A jelen ügyben azonban az állapítható meg, hogy a számlakibocsátók az adóhatósági határozat meghozatalának időpontjában is működő gazdasági társaságok voltak, azaz nem kerültek felszámolási eljárás alá, nem szűntek meg, így az adózónak akár az ellenőrzési eljárásban, akár azt követően a hatósági eljárásban lehetősége volt arra, hogy közvetlenül az értékesítővel szemben lépjen fel a jogalap nélkül megfizetett összeg megtérítése iránt. A Kúria nem látta annak indokát, hogy ez miért nem történt meg, hiszen már a 2010-2011. évekre vonatkozóan lefolytatott bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzésről 2014. június 3. napján készült 2512129936 számú jegyzőkönyv tartalmazta az

alvállalkozók által kiállított számlákkal kapcsolatos adóhatósági álláspontot, vagyis azt, hogy az egyenes adózás szabályai szerint tévesen kerültek azok kiállításra. Az adózó meg is keresett számlakibocsátókat, de nem tett meg mindent annak érdekében, hogy közvetlenül a számlakibocsátóktól jusson a jogalap nélkül megfizetett áfaösszeg visszatérítéséhez. A polgári jogi elévülésre hivatkozás nem tekinthető a Bíróság Farkas-ügyben hozott ítéletében az adóhatósággal szembeni közvetlen érvényesíthetőség feltételeként meghatározott rendkívül nehéz vagy lehetetlen helyzetnek, mivel ezen elévülés bekövetkezését megelőzően is lehetősége lett volna akár közvetlen megkeresés, a számlakibocsátóval történő egyeztetés, illetve per útján is az összeg visszatérítése érdekében eljárni. Ez azonban elmaradt, ezért a Bíróság Farkas-ügyben hozott ítéletében szereplő ezen további feltételt sem

Alappal hivatkozott az adóhatóság arra, hogy az adóhatóságtól való közvetlen visszatérítés iránti igény jogalapját nem a Farkas-ügyben hozott ítélet keletkezteti, hanem az közvetlenül a közösségi jogból ered, ezért a Bíróság hivatkozott ítéletének meghozatala előtt már lehetősége lett volna adózónak az ilyen irányú kérelem előterjesztésére, figyelemmel arra is, hogy a Farkas-ügyben a beszerző önhibáján kívül az értékesítő fizetéseképtelensége miatt került olyan helyzetbe, ami miatt rendkívül nehéz vagy lehetetlenné vált a jogalap nélkül felszámított Héa visszatérítése, azonban jelen ügyben az adózó mulasztására vezethető vissza az, hogy utólag nem érvényesíthette a visszatérítés iránti kérelmét.

Kfv.I.35.071/2021/6.

A távközlési adóról szóló 2012. évi LVI. törvény által szabályozott adó bevezetése nem sérti az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások engedélyezéséről szóló 2002/20/EK irányelv 12. és 14. cikkeit, az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 49., 54., 107., 108., 110. cikkeit, valamint a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112. EK irányelv 401. cikkét.

A Kúria a 2012. július-november időszakra vonatkozó Kfv.I.35.516/2015/9. számú ítéletében már kifejtette, hogy „a szóban forgó adó esetében az adóztatandó tényállás nem kapcsolódik sem az elektronikus hírközlési szolgáltatások piacára való belépést lehetővé tevő általános felhatalmazási eljáráshoz, sem pedig a rádiófrekvencia vagy számhasználati jogok megadásához. Ezen adó ugyanis a szolgáltató azon tevékenységével áll kapcsolatban, amely során az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújt a végfelhasználóknak. Ennek mentén vizsgálva a magyar adókötelezettséget, helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az adóztatandó tényállás semmilyen módon nem kapcsolódik az Engedélyezési irányelv piacra lépéssel összefüggésben megalkotott szabályaihoz. Az elsőfokú bíróság megfelelően értelmezte az uniós ítéleteket, álláspontját nagymértékben alátámasztja, erősíti az Európai Bizottság által Magyarország ellen C-462/12. szám alatt indított kötelezettségzegési eljárásban előterjesztett keresettől való elállása, ami éppen a felperes által felhívott rendelkezések megsértése okán került megindításra. A Kúria a jogerős ítéletben kifejtett érveléssel egyetért, azt megismételni nem kívánja.” Ervelését a Kúria a 2013. május – június időszak vonatkozásában meghozott Kfv.V.35.51362015/13. számú ítéletében is fenntartotta, azt jelen perben is irányadónak tekinti.

Az elsőfokú bíróság a jelen ügyben hozott ítéletét követően - a felperes más bevallási időszakra vonatkozó ügyében - az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte a távközlési különadót illetően az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 49., 54., 107. és 108. és a 2006/112/EK irányelv (a továbbiakban: Héa-irányelv) 401. cikkeinek értelmezésére. Az Európai Unió Bírósága a C-75/18. (Vodafone) ítéletében kimondta, hogy „Az EUMSZ 49. és EUMSZ 54. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az a tagállami szabályozás, amely olyan progresszív adót vezet be, amelyhez kapcsolódóan az érdemi adóterhet elsődlegesen a más tagállamok állampolgárainak vagy más tagállamban székhellyel rendelkező társaságoknak a közvetlen vagy közvetett irányítása alatt álló vállalkozások viselik, mivel e vállalkozások rendelkeznek a legnagyobb árbevétellel az érintett piacon. A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 401. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan adó bevezetése, amely az adóalany teljes árbevételén alapul, és amely időszakonként, nem pedig a termelési és forgalmazási folyamat minden egyes szakaszában kerül felszámításra, anélkül, hogy az e folyamat előző szakaszában megfizetett adó tekintetében levonási jog állna fenn.”

Az EUMSZ 110. cikk második albekezdése szerint „A tagállamok (...) nem vetnek ki más tagállamok termékeire olyan természetű belső adót, amely más termékek közvetett védelmét szolgálhatja.” Mivel ez a rendelkezés az EUMSZ 49. és 54. cikkeiben megfogalmazott letelepedés szabadságát az adózás területén érvényesítő rendelkezés, a Kúria megítélése szerint a C-75/18. (Vodafone) ítélet alapján egyértelműen megállapítható, hogy a távközlési adó bevezetése nem minősül közvetett diszkriminációnak a külföldi tulajdonú vállalkozásokkal szemben, a belföldi gazdaság szereplők javára, mert az adózás alapja nem a letelepedettség, hanem az árbevétel nagysága és az azonos tevékenységet végző szolgáltatókat általánosan terheli.

Emellett az Európai Unió Bírósága az ítélet 18-32. bekezdéseiben az EUMSZ 107-108. cikkeivel kapcsolatos kérdés elfogadhatatlannak ítélte, mert megállapítása szerint a különadó-szabályozás által bizonyos adóalanyok részére biztosított de facto mentesség az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülhet, azonban az semmilyen kötelező hozzárendeltségi viszony nem áll fenn az adó és az adómentességet biztosító intézkedés között, ezért a de facto mentesség uniós jog szempontjából való esetleges jogellenessége nem alkalmas arra, hogy befolyásolja magának az adónak a jogszerűségét, és ily módon a felperes nem hivatkozhat e mentesség jogellenességére annak érdekében, hogy kivonja magát az említett adó megfizetése alól, vagy hogy azt a részére visszatérítsék.

Figyelemmel arra, hogy a felperes az kizárólag a távközlési adó közösségi joggal össze nem egyeztethető jellegére hivatkozással kérte az alperesi határozat hatályon kívül helyezését, azonban a közösségi jog értelmezésére hivatott Európai Unió Bírósága döntésében a felperesével ellentétes következtetésre jutott, a Kúria az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére indokot nem látott és megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Kfv.I. 35.104/2021/10.

Az adókból, vámokból, illetékekből és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló Tanács 2010/24/EU irányelve, és az azon alapuló Aktv. formakényszer nem tartalmaz, nem szabja meg az okirat kinézetét, alakját, ugyanakkor rögzíti annak tartalmi elemeit és ha ezek hiánytalanul fellelhetők a dokumentumban, akkor azt végrehajtást engedélyező egységes okiratnak kell tekinteni.

A fellebbezés a végrehajtási eljárást megszüntető végzés visszavonását arra figyelemmel támadta, hogy a végrehajtást nem időben, az általa történt önkéntes befizetések dátumaira tekintettel szüntették meg, illetve vitatta a behajtási jogsegély keretében elrendelt végrehajtási eljárás jogszerűségét, illetve azt kérte, hogy tárja fel az adóhatóság, hogy annak elévülése okán helye van-e megszüntetésnek. Ezen túlmenően az önálló bírósági végrehajtó bevonását azért kifogásolta, mert álláspontja szerint a német adótorozás végrehajtása az adóhatóság hatáskörébe tartozik ezért a bírósági végrehajtó költségeinek viselésére nem köteles. Az alperes az 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 127. § (1) bekezdésére figyelemmel a megtámadott végzést teljeskörűen megvizsgálta, de hangsúlyozottan reagált a felperes fellebbezésében írtakra.

A felperes keresetében azzal érvelt, hogy a végrehajtás megszüntetéséről teljesítéseire figyelemmel és amiatt kellett volna elrendelni, mert a német behajtási jogsegély előterjesztésére nem az 2010/24/EU irányelv (továbbiakban: Irányelv) és a 2013. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Aktv.) rendelkezései alapján került sor, így ez alapján vele szemben végrehajtás folytatásának nincs helye.

A fentiekben írtakra figyelemmel nem értett egyet a Kúria azzal az alperesi érveléssel, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelemtől elszakadva, a közigazgatási jogvita kereteit szétfeszítve nem kizárólag az első- és másodfokú adóhatósági végzés, hanem az adóssal szemben végrehajtási eljárás egészének jogszerűségét vizsgálta, hiszen a felperes keresetében ezen kérdések mentén vont a kétségbe a végrehajtási eljárást megszüntető döntés visszavonásának jogszerűségét. Abban viszont egyetért a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság nem volt tekintettel arra, hogy milyen döntés felülvizsgálatáról volt szó és annak kereteit túllépve döntött a jogkövetkezmények alkalmazásáról.

Jogszerűen vizsgálta tehát az elsőfokú bíróság a német behajtási jogsegély iránti kérelem és annak

alapján elrendelt végrehajtási eljárás menetét, de tévedett mikor arra következtetésre jutott, hogy nem került kiállításra a végrehajtást engedélyező egységes okirat. Az alperes 2020. szeptember 24.-én érkezett beadványához csatolta a végrehajtást engedélyező egységes okiratot, melynek kibocsátási dátuma 2016/07/04. napja volt. Annak tartalmi vizsgálata alapján megállapítható, hogy az mindenben megfelel az Irányelv 12. cikk (1) bekezdés a-c) pontjaiban és az Aktv. 4. § (4) bekezdésének 10. pontjában írtaknak, kiterjed mindazokra az információkra, amelyeket ott felsorolnak. Sem az Irányelv, sem pedig az azon alapuló Aktv. formakényszert nem tartalmaz, vagyis nem szabja meg az okirat kinézetét, alakját, de rögzíti annak tartalmi elemeit és ha ezek hiánytalanul fellelhetők a dokumentumban, akkor azt végrehajtást engedélyező egységes okiratnak kell minősíteni. Téves az az elsőfokú bírósági álláspont, hogy a beterjesztett dokumentum csupán egy formanyomtatvány, az teljesíti az Irányelv és az Aktv. előírásait, vagyis végrehajtást engedélyező egységes okiratnak kell tekinteni.

Nem osztotta a Kúria azt az álláspontot sem, hogy az önálló bírósági végrehajtó hatáskör hiányában járt el, miután az Irányelv 13. cikke értelmében a megkeresett tagállamban történő behajtás céljából bármely behajtási megkeresés tárgyát képező követelést úgy kell kezelni, mintha az a megkeresett tagállam követelése lenne. A megkeresett hatóság a megkeresett tagállamnak az azonos adókra vagy díjakra – vagy ennek hiányában a hasonló adókra vagy díjakra – irányuló követelésekre alkalmazandó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései értelmében ráruházott hatáskör és eljárások keretében jár el, kivéve, ha ez az irányelv másképp rendelkezik. Az Aktv. 27. § (1) bekezdéssel ezzel összhangban akként rendelkezik, hogy a megkereső hatóság behajtás iránti megkeresésével érvényesített követelését - a (2) bekezdésben foglalt eltérésekkel - a belföldi követeléssel azonos módon kell kezelni a behajtás iránti megkeresés teljesítése során. Erre figyelemmel a Vht. 4. §-a alapján a hatásköri összeütközés miatt törvényesen került sor az adózási végrehajtási ügy kötelező átadására. Megjegyzi ezzel kapcsolatban a Kúria, hogy a végrehajtást megszüntető végzés visszavonásának jogszerűségi elbírálásakor tévesen tulajdonított ennek jelentőséget az elsőfokú bíróság, hiszen, az, hogy melyik végrehajtó jár el, nem befolyásolja azt a körülményt, ami végső soron a jogvita tárgyát képezi, vagyis helye van-e a végrehajtás megszüntetésének vagy sem és az ezt visszavonó határozat törvényes-e. Az elsőfokú bíróság tehát szem elől tévesztette, hogy milyen döntés bírói felülvizsgálatát kérte a felperes.

Kfv.I.35.108/2021/5.

A peres eljárás folyamán meghozott EUB döntésre és tagállami jogszabály változtatásra figyelemmel előterjesztett kereseti kérelem módosítás alaposságáról a bíróság elsőként nem dönthet, mert ezzel a hatóság hatáskörét vonja el. A hatóság új eljárás keretében vizsgálhatja a megváltozott jogszabályi előírások figyelembevételével felperesi kérelem alaposságát.

Helytállóan ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy az az Európai Unió Bírósága a C-13/18. és C-126/18. sz. egyesített ügyekben hozott ítélete (a továbbiakban: Egyesített döntés) és a 2003. évi XCII. tv. (a továbbiakban: régi Art.) módosítása következtében előállt új jogszabályi környezet kihatott a kereseti kérelem elbírálására.

Téves a felülvizsgálati kérelem azon hivatkozása, hogy az Egyesített döntés arra adott volna iránymutatást, hogy a perbeli kérdésben először a nemzeti bíróság foglaljon állást. Az Európai Unió Bírósága a nemzeti bíróságok feladtává annak vizsgálatát tette, hogy azok a részletes eljárási szabályok, amelyek célja, hogy a belső jogban biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét, megfelelnek-e az Egyesített döntésben említett elvnek, és e bíróságoknak kell megvizsgálniuk az állítólagosan hasonló belső jogi igények tárgyát és lényeges elemeit. Az Európai Unió Bírósága nem tette a nemzeti bíróságok feladatává, hogy a nemzeti jogban ők határozzák meg első alkalommal a sem a Tanács közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvében, sem az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvényben, sem a régi-, sem az új Art-ben nem ismert monetáris értékvesztés fogalmát. Az elsőfokú bíróság elvégezte a felperesi igény tárgyának és lényeges elemeinek feltárását, és ennek eredményeként helytállóan állapította meg, hogy a monetáris értékvesztés fogalmának/tartalmának az Egyesített döntésben foglaltak közvetlen alkalmazásával való, bíróság általi meghatározása végső soron jogbizonytalanságot idézne elő.

Ebből következően azonban tévedett akkor, amikor mégis elvégezte a 2017. évi CL. törvény (a

továbbiakban: új Art.) 274/G.§ és az Egyesített döntés együttes értelmezését, és azt állapította meg, hogy a jegybanki alapkamat két százalékponttal növelt mértéke, mint kamatkorrekció megfelel az Európai Unió Bírósága által adott iránymutatásnak. A Kúria erre tekintettel mellőzte a jogerős ítéletből a jegybanki alapkamat két százalékponttal növelt mértéke, mint megfelelő kamatkorrekcióra vonatkozó megállapítást. A mellőzött indokolási részből azonban az is következik, hogy az elsőfokú bíróság – szemben a felülvizsgálati kérelem hivatkozásával - elbírálta az új Art. 274/G. §-ában szabályozott kamatmértékre vonatkozó kereseti előadást, és azt – idő előtt - alkalmazandónak tekintette.

Az új eljárásban az adóhatóság az Egyesített döntésben írtak alapján köteles állást foglalni abban a kérdésben, hogy 2005. december - 2008. januári időszakra felperes a milyen mértékű kamat megfizetésére tarthat igényt, és a kamatigényen felül érvényesíthet-e többlet igényt-, ha igen milyen mértékben, monetáris értékvesztés címén. Észlelte a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság a felperes perbeli álláspontjának változása következtében nem döntött a régi Art 37.§ (6) bekezdés – új Art. 65.§ (1) bekezdés – alkalmazhatóságáról, így azt nem is zárta ki, de a jelen ítélet [24]-[25] pontjában foglaltak alapján nem is zárhatta volna ki a monetáris értékvesztés tartalmi jellemzőinek meghatározására irányadó adóhatósági érvelés köréből. A monetáris értékvesztés fogalmát, mértékét, a számítás alapjául szolgáló időszakot, az adóhatóság minden jogszerűen rendelkezésére álló értelmezési eszközzel, indokolt módon, meghatározhatja.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.I.20.815/2020/7.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen, ha nem világos, ha nem érthető, ennek következménye pedig az érintett szerződés teljes érvénytelensége.

Az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205.§-ának (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén – ide nem értve a pénzügyi lízingszerződést – az 1996-os Hpt. 203.§-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja.

A perbeli esetben a felek pénzügyi lízingszerződést kötöttek, kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, de erre jogszabályban előírt kötelezettsége nem is volt az alperesnek. Kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában az egyedi szerződés és az alperes általános szerződési feltételei, valamint a szerződéskötéskor az alperes által a felperesnek adott tájékoztatás alapján kellett vizsgálni, hogy az észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az esetlegesen bekövetkező árfolyamváltozás miatt a szerződés ténylegesen fennálló kockázata teljes mértékben őt terheli, annak rá nézve kedvezőtlen hatása korlátlan, melynek következménye, hogy fizetési terhei akár jelentősen is megnövekedhetnek.

A rendelkezésre álló iratanyagból megállapíthatóan az alperes tájékoztatás és felhívás ellenére sem nyilatkozott arról, hogy az általános szerződési feltételeiben foglaltakon túl milyen formában és milyen tartalommal adott tájékoztatást az árfolyamkockázatot érintően a felperesnek.

Az alperes által hivatkozott 2/2014. PJE jogegységi határozat III.1. pontjában valóban az szerepel, hogy a „nem megfelelő” tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számára nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania, azonban a jogegységi határozat ezen pontjában az is megfogalmazást nyert, hogy abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209.§ (5)

bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Amennyiben tehát a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt – az ellenkező bizonyításáig – úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént. Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei.

Az adott esetben tehát az alperesnek nem volt jogszabályban előírt kötelezettsége kockázatfeltáró nyilatkozat készítése, viszont az árfolyamkockázatról tájékoztatnia kellett a felperest és ezt a körülményt az alperesnek kellett bizonyítania.

Az egyedi szerződés szövegében árfolyamkockázati tájékoztatás nem szerepel, a periratok szerint kizárólag az alperes általános szerződési feltételeinek 12. és 13. pontjai tartalmazzak előírásokat a felperest terhelő fizetési kötelezettségre, a követelés nyilvántartásának pénznemére, valamint arra, hogy a lízingdíj összege függ a HUF/CHF árfolyamának változásától. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság: az általános szerződési feltételek 12. és 13. pontjai alapján nem állapítható meg, hogy a felperes számára felismerhető volt, miszerint az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Európai Unió Bírósága) a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ügyben hozott határozata szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak ahhoz, hogy a kölcsönfelvevők megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csupán alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csak azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem tudnia kell értékelni az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Az adott esetben azonban mindez nem valósult meg.

Árfolyamkockázat: a különböző devizák átváltási árfolyamának ingadozása miatt keletkezett kockázat, azaz a havi törlesztő részletek forintról a kölcsön devizanemére történő átváltásából eredő különbözet. Az Európai Unió Bírósága a C-227/18. számú ügyet lezáró végzésében arra a következtetésre jutott, hogy az a deviza alapú kölcsönszerződés felel meg a világos és érthető megfogalmazás követelményének, ami olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Az alperes jelen ügyben adott tájékoztatása ebben az előzetes döntéshozatali ügyben megfogalmazott követelményszintnek sem felelt meg.

A perbeli szerződést érintően adott tájékoztatás szintje mellett annak nincsen perdöntő jelentősége, hogy a felperes saját nyilatkozata szerint sem olvasta el az általános szerződési feltételeket. A fogyasztótól valóban elvárható, hogy a rendszerint nagy összegű és hosszabb távra szóló ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot – az átlagos fogyasztótól elvárható gondossággal – áttanulmányozza. A fogyasztónak ebben a körben megnyilvánuló esetleges mulasztása, gondatlan eljárása azonban csak abban az esetben értékelhető a terhére, ha a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás egyébként tisztességes tartalmú volt. Mindez azonban a perbeli esetben nem állapítható meg.

Az a körülmény, hogy a felperes a szerződéskötés során arra figyelt, hogy a lízingdíj 10-20%-os emelkedés esetén se haladja meg a részlet összege a havi 250.000 forintot, nem tekinthető a fogyasztó

által viselendő kockázat behatárolásának. Egyébként is a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás, vagy a tájékoztatás elmaradása esetében az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen, amelynek következtében a szerződés teljesen érvénytelen.

Az érvényessé nyilvánítás elsődlegesen alkalmazandó jellege kizárja a szerződésnek a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának lehetőségét. Az érvényessé nyilvánításnak nincs akadálya, ha a szerződés érvénytelenségének kizárólag az az oka, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelen, hiszen ebben az esetben az érvénytelenség oka kiküszöbölhető azáltal, hogy a fogyasztót mentesíti a bíróság a tisztességtelen kikötésből fakadó árfolyamkockázat viselése alól. Eljárása során a bíróságnak gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának a fenntartásáról. Annak meghatározása, hogy a fogyasztó milyen mértékű árfolyamkockázat viselésére köteles (maximált árfolyam) bírói mérlegelés tárgya.

A szerződés érvényessé nyilvánítása és a felek közötti elszámolás mellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes felmondása következtében a felek pénzügyi lízingszerződése idő előtt megszűnt, melynek következménye a felek közötti ilyen szempontú elszámolás kötelezettsége is ebben a perben.

A pénzügyi lízingszerződés felmondása folytán a felperes (lízingbe vevő) lényegében a hátralékos lízingdíj részletekben való fizetésének kedvezményét veszítette el, és ezért a fennálló lízingdíj teljes összege esedékessé válik. Az alperes (lízingbe adó) választhat: vagy a teljes hátralékos lízingdíjat követeli és ez esetben a teljesítés után a lízingtárgy tulajdonjogáról le kell mondania, vagy a lízingtárgyat visszaköveteli és ezen kívül a szerződés megszűnése miatti igényét érvényesíti. A peres felek közötti elszámolási igények meghatározása, valamint a megvalósuló elszámolás során nem hagyhatók figyelmen kívül a pénzügyi lízingszerződésben foglaltak. A végrehajtás jogerős megszüntetése következtében az alperes közvetlen végrehajtás útján a lízingelt ingatlan kiürítését már nem kérheti, de a felek közötti elszámolás eredményeképpen annak lehetősége nem kizárt, hogy megfelelő tartalmú kérelmek előterjesztése esetében és a feltételek fennállása következményeképpen a lízingelt ingatlan (annak kiürítése tárgyában), továbbá az elszámolás eredményeként megállapított összeget érintően végrehajtható határozat szülessen a perben.

Pfv.V.20.165/2021/5.

A támogatási szerződéstől való elállást a Magyarország, valamint az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanság megállapítása és a támogatási szerződésben vállalt kötelezettség megszegése megalapozza.

A peres felek közötti jogviszony összetett természetű több vonatkozásban is. A támogatási szerződéssel létrehozott atipikus jogviszonyban vegyülnek a közjogi és magánjogi elemek. A támogatás odaítélésére és felhasználása szabályosságának ellenőrzésére inkább a közjogi elemek, míg a megkötött szerződés alapján nyújtott szolgáltatások értékelésére, a teljesítés szerződésszerűségének megítélésére túlnyomó részben a magánjog szabályai dominálnak.

A jogviszony közjogi jellegű elemei közül kiemelendő, hogy a GOP program keretében nyújtott támogatások esetén a jogviszonyban irányadók a pályázati felhívásban (kiírásban) és a támogató okiratban foglaltak is. A magánjogi sajátosságok között nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a peres felek közötti jogviszony részévé vált ÁSZF valamennyi rendelkezése is irányadó a felek teljesítésének megítélése körében.

A peres felek közötti atipikus jogviszony sajátossága továbbá, hogy a 4/2011. (I. 28.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kr.) mellett a jogviszonyra irányadók azok az uniós jogforrások is, amelyek a támogatás 85 %-ának folyósítása tekintetében közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi normákat jelentenek. Ennek megfelelően értékelendő, hogy a Kr. az Európai Unió jogának való megfelelés érdekében – egyebek mellett – az alábbi jogforrások végrehajtását is célozta: a Tanács 2006. július 11-i 1083/2006/EK rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről; az Európai Parlament és a Tanács 2006. július 5-i 1080/2006/EK rendelete

az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és az 1783/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről; a Bizottság 2006. december 8-i 1828/2006/EK rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló 1080/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok meghatározásáról.

Ebből a sajátosságból következik, hogy miután a jogviszonyra irányadó magyar jogszabály (Kr.) az uniós jogszabályok végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg, a nemzeti jog szabályait és fogalmait az uniós jogi rendelkezésekre és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) gyakorlatára figyelemmel kell értelmezni (Kúria Pfv.V.20.231/2018/11., közzétéve: BH2019.304.I.).

A Bíróság több döntésében rögzítette, hogy az Unió az alapokból csak olyan intézkedéseket hivatott finanszírozni, amelyeket az uniós jognak és az uniós jog végrehajtását szolgáló nemzeti jognak teljes mértékben megfelelően hajtanak végre (2017. december 6-i *Compania Națională de Autostrăzi Ōi Drumuri Naționale din România* ítélet, C-408/16, ECLI:EU:C:2017:940., 54. és 56. pontok és az itt hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból finanszírozott támogatások tekintetében a releváns uniós jogforrások kifejezetten felhatalmazzák a tagállamokat a feltárt egyedi vagy a rendszerből adódó szabálytalanság esetén a szükséges pénzügyi korrekció elvégzésére, amely az operatív programnak nyújtott közpénzből való hozzájárulás részben vagy egészben történő törlését jelenti. A Bíróság következetes gyakorlata szerint a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a finanszírozásra kiválasztott műveletek a végrehajtásuk teljes időtartama alatt összhangban legyenek mind az uniós, mind a nemzeti szinten alkalmazandó szabályok összességével [2016. május 26-i *Județul Neamț* ítélet, C-260/14, ECLI:EU:C:2016:360, 38-46. pontok, 2016. július 14-i *Wrocław - Miasto na prawach powiatu* ítélet, C-406/14, ECLI:EU:C:2016:562, 43. pont, 2017. december 6-i *Compania Națională de Autostrăzi Ōi Drumuri Naționale din România* ítélet, C-408/16, ECLI:EU:C:2017:940, 55., 64. pontok].

Ennek megfelelően a szabálytalanság kérdésének központi jelentősége volt a peres felek közötti jogviszony megítélése tekintetében. A Bíróság értelmező gyakorlatával megerősítetten a releváns uniós és a magyar jogforrások alapján a szabálytalanság annak megállapítását jelenti, hogy a támogatás kedvezményezettje megsértette a jogviszonyban rá irányadó (hazai és uniós) jogszabályok előírásait, ez pedig azért eredményezi polgári jogi jogkövetkezmények levonását, mert ennek hiányában Magyarország és az Európai Unió pénzügyi érdekei sérülnek, illetve sérülhetnek. Pénzügyi érdeksérelem alatt azt is kell érteni egy részben uniós alapból, részben magyar támogatással megvalósult finanszírozás esetén, hogy indokolatlan költség felmerülése terheli az Európai Unió és Magyarország általános költségvetését.

Miután a felperes ellen indult szabálytalansági eljárásban „szabálytalanság történt” megállapítás tételére került sor, a felperes pedig önhibájából nem merítette ki a lehetséges közigazgatási jogorvoslati lehetőséget, így a polgári perben nem vizsgálható felül e megállapítás. A szabálytalanság pedig önmagában is súlyos érdekséreelmet jelent, ezért utófinanszírozott projekt esetén indokolt az Európai Unió és Magyarország pénzügyi érdekei védelme érdekében erre alapítottan olyan jogkövetkezményt fűzni a szabálytalansághoz, ami a célnak nem megfelelő támogatás folyósítását megakadályozza.

A peres felek közötti polgári perben arról a kérdésről kellett döntenet, hogy jogszerű-e az alperes elállása, aminek az alapját a szabálytalanságon kívül a felperes szerződésszegése jelentette.

Ebben a kérdésben a felmerült bizonyítékok mérlegelése útján lehetett állást foglalni. Arra helyesen hivatkozott a felperes felülvizsgálati kérelmében, hogy a helyszíni ellenőrzésről felvett jegyzőkönyv tartalmaz félreérthető megállapításokat a felperesi teljesítés megtörténtére (a nyomtatvány első felében a teljesítés 100 %-os megtörténtére utaló megállapítások vannak), ugyanakkor a felmerült bizonyítékok összességében való értékelésével, mérlegeléssel kellett döntenet [1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdés] abban a kérdésben, hogy a felperes maradéktalanul teljesítette-e a szerződésben vállalt kötelezettségeit. Ebben a körben nem hagyható figyelmen kívül, hogy az ellenőrzési jegyzőkönyvben az alperesi felülvizsgálati ellenkérelem érvelésének alapjául is szolgáló azon nyilatkozatok is szerepelnek, amelyek szerint a szoftverek tekintetében jelentős teljesítési hiányosságok állapíthatók meg, ugyanis a D. szoftver 6 modulja közül csupán egy működik, a K1.

szoftver kizárólag teszt üzemmódban működik, és a K2. szoftver nem lett telepítve.

A bizonyítékok között helyesen tulajdonított jelentőséget a másodfokú bíróság annak is, hogy mi volt a pályázat célja, ami kétséget kizáró módon megállapítható a pályázati dokumentációból. Ez a pályázati cél (a felperesi mikrovállalkozás technológiai fejlesztése) pedig részben, vagy egyáltalán nem működő szoftverekkel, pusztán a hardvereszközök beszerzésével nem teljesíthető, különös figyelemmel arra is, hogy a pályázónak arra vonatkozóan már a pályázatban kötelezettséget kellett vállalnia, hogy a támogatott beruházással létrehozott információs technológiai fejlesztéseket a projekt befejezését követő 3. évig az adott régióban fenntartja és üzemelteti (Pályázati Felhívás C.8. pont)

A felperesi teljesítés szerződésszerűségének megállapításához szükség volt arra, hogy a szoftverek is működjenek, miután pedig ez nem vitatottan nem történt meg, a felperes sem a helyszíni ellenőrzés időpontjában, sem az azt követő hiánypótlások során, sem pedig a perben nem bizonyította, hogy a szoftverek szabályszerű működését biztosította, ebből pedig okszerűen vonta le a másodfokú bíróság azt a következtetést, hogy nem valósult meg a támogatás célja.

Miután a felperes a szoftverek üzemszerű működését nem biztosította, így megszegte a szerződést (ÁSZF 7.1.3. a) és b) pontokat), és a vele szemben lefolytatott szabálytalansági eljárás – hiánypótlást követően is – "szabálytalanság történt" megállapítással zárult, ezért az alperes jogszerűen gyakorolta az őt az ÁSZF 7.2.2. a) és f) pontok alapján őt megillető elállás jogát. A jogszerű elállás [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 319. § (3) bekezdés] jogi következménye a szerződés felbontása [Ptk. 320. § (1) bekezdés]. A szerződés megszűnése esetén pedig a megszünt szerződésből nem érvényesíthetők a szerződés teljesítésére irányuló igények, ezért helyesen döntött a bíróság a felperes keresetének elutasításáról.

Gazdasági ügyszak

6/2021. Polgári jogegységi határozat

A fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés semmisségének egyes kérdéseiről

A fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján akkor semmis, ha az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót egyáltalán nem tartalmazza.

Az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdésének b) pontja értelmezése körében indokolt tekintettel lenni arra is, hogy a magyar jogba uniós jogharmonizációs kötelezettség teljesítése érdekében került implementálásra számos fogyasztóvédelmi rendelkezés. Az rHpt. többek között a 2010. június 10-ig hatályban volt 87/102/EGK irányelvnek (a Tanács 1986. december 22-i 87/102/EGK irányelve a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről), és az annak szabályait felváltó 2008/48/EK irányelvnek (az Európai Parlament és a Tanács 2008. április 23-i 2008/48/EK irányelve a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről) való megfelelés érdekében került elfogadásra. Az rHpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontjával azonos szabályozási logikával rendezte a THM-mel kapcsolatos előírásokat az ugyancsak a 2008/48/EK irányelvnek való megfelelés körében elfogadott Fhtv. Az Fhtv. 16. § (1) bekezdésének 8. pontja ugyanis a fogyasztói hitelszerződés kötelező elemévé tette a THM feltüntetését a hitelszerződés megkötésének időpontjára vonatkoztatva, és az Fhtv. 16. § (5) bekezdése annak elmaradásához semmisség jogkövetkezményét fűzte. Az Fhtv. 2015. február 1-jétől történő módosítására is kifejezetten a 2008/48/EK irányelv (30) preambulum bekezdésére hivatkozással került sor. A módosított rendelkezésekhez fűzött jogalkotói indokolásból is az állapítható meg, hogy csak THM feltüntetésének hiánya, és nem annak téves volta eredményezett semmisséget. Az uniós jogforrások közül jelentősége van még a fogyasztóvédelmi anyajognak tekinthető 93/13/EGK irányelvnek (a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről, továbbá szűkebben a fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozóan) és a fogyasztóvédelmi jogforrások értelmező gyakorlatának.

Az Európai Unió Bírósága (Bíróság) a THM vonatkozásában adott jogértelmező gyakorlatában arra mutatott rá, hogy a THM meghatározása arra szolgál, hogy a fogyasztó a hitelmegállapodás megkötését megelőzően megfelelő tájékoztatást kapjon, amely alapján össze tudja hasonlítani az alkalmazott

mutatókat – akár az Európai Unió egész területén (C-290/19. sz. RN kontra Home Credit Slovakia a.s. ügyben 2019. december 19-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2019:1130, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), így kerülhet ugyanis abba a helyzetbe, hogy tájékozott döntést tudjon hozni a hitelmegállapodás megkötéséről (C-686/19. sz. SIA “Soho Group” kontra Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ügyben 2020. július 16-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2020:582, 48. pont). A Bíróság több ügyben hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a kölcsönvevőnek rendelkeznie kell mindazon tényezőkkel, amelyek kötelezettségvállalására hatással lehetnek (C-448/17. sz. EOS KSI Slovensko s.r.o. kontra Ján Danko és Margita Danková ügyben 2018. szeptember 20-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2018:745, 63. pont, C-348/14. sz. Maria Bucura kontra SC Bancpost SA ügyben 2015. július 9-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2015:447, 57. pont), különösen annak jelentőségét, hogy a hitel összköltségét egy egységes matematikai képlet formájában mutassák be (C-448/17. sz. EOS KSI Slovensko s.r.o. kontra Ján Danko és Margita Danková ügyben 2018. szeptember 20-án hozott ítélet, ECLI:EU:C:2018:745, 63–68. pontja és rendelkező részének 3) pontja, C-76/10. sz. Pohotovost' s.r.o. kontra Iveta Korčkovská ügyben 2010. november 16-án hozott végzés, ECLI:EU:C:2010:685 68–77. pontja). A C-76/10. sz. ügyben tett megállapításokból (C-76/10. sz. Pohotovost' s.r.o. kontra Iveta Korčkovská ügyben 2010. november 16-án hozott végzés, ECLI:EU:C:2010:685, 73. pont) az következik, hogy a THM feltüntetését mellőző kölcsönszerződési feltétel esetén kerülhet sor a 93/13 irányelv alapján a feltétel tisztességtelen jellegének vizsgálatára. A THM fogyasztói hitelekre vonatkozó uniós szabályok által előírt feltüntetésének elmulasztása ugyanis „döntő bizonyíték” abban a tekintetben, hogy a megállapodásnak a hitel összköltségével kapcsolatos feltételei világosak és érthetőek-e.

A Bíróság viszont ettől a helyzettől eltérően látta szükségesnek értékelni azokat a szerződéseket, amelyek tartalmazzák a THM-et. A THM-et feltüntető szerződések esetén azt látta vizsgálhatónak, hogy a THM-ben szereplő feltételek a kereskedelmi gyakorlat tisztességességének megfelelnek-e. Ennek körében valamely kereskedelmi gyakorlat akkor minősül megtévesztőnek, ha valószínűsíthetően olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti a fogyasztót, amelyet egyébként nem hozott volna meg (C-281/12. sz. Trento Sviluppo srl és Centrale Adriatica Soc. coop. arl kontra Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato ügyben 2013. december 19-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2013:859, 33. pont), ilyen helyzet pedig előállhat azzal, ha a fogyasztóval a THM-ről közölt információ nem valós (C-453/10. sz. Jana Pereničová és Vladislav Perenič kontra SOS financ spol. s r. o. ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2012:144, 47. pont, és C-435/11. sz. CHS Tour Services GmbH kontra Team4 Travel GmbH ügyben 2013. szeptember 19-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2013:574, 42. pont).

Már a Bíróság által az elemzéshez használt „megtévesztő” megfogalmazásból következik, hogy értelmezése szerint a THM feltüntetése esetén a THM-ben közölt adattartalom megfelelőségének vizsgálata nem a semmisség, hanem az érvénytelenséget kiváltó megtámadási okok közé tartozó tévedés, megtévesztés kategóriájába esik. Még egyértelműbb megfogalmazások található azonban a C-453/10. sz. és a C-109/17. sz. ügyekben. Ezekben az ítéletekben a Bíróság kimondta, hogy valamely kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegének megállapítása nem gyakorol közvetlen hatást arra, hogy valamely szerződés a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése szempontjából érvényes-e (C-453/10. sz. Jana Pereničová és Vladislav Perenič kontra SOS financ spol. s r. o. ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2012:144, 46. pont, C-109/17. sz. Bankia SA kontra Juan Carlos Mari Merino és társai ügyben 2018. szeptember 19-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2018:735, 50. pont).

A törvényszöveg „nem tartalmazza a[...] THM-et” megfogalmazásának szó szerinti nyelvtani értelmezésével arra lehet következtetést levonni, hogy az rHpt. semmisségi okként a THM megjelölésének teljes hiányát írja körül. Ez alá nem érhető a jelentéstartalmában lényegesen eltérő helyzet, a THM hibás (téves) megjelölésének esete. Lehetséges olyan nyelvi-nyelvtani megfogalmazás, amivel ez utóbbi eset is a törvényi előfeltétel körébe vonható („nem, vagy nem megfelelően tartalmazza”), amiből a contrario következik, hogy ha nem ilyen megfogalmazású a normaszöveg, akkor a jogalkotói szándék, akarat nem terjedt ki arra, hogy a „nem a jogszabálynak megfelelően” előírt vagy számított THM-hez is semmisségi jogkövetkezményt fűzzön.

Miután a „nem tartalmazza” feltétel nyelvi-nyelvtani szempontból nem azonosítható a „nem megfelelően tartalmazza” megfogalmazással, ezért már ebből következik, hogy a semmisségi

jogkövetkezmény jelentéstartalombeli kiterjesztéssel nem vihető át egy olyan jogi helyzetre, amit nem ír elő maga a normaszöveg. A jelentéstartalombeli kiterjesztésre csak az argumentum a simile logikai elv alkalmazásával juthatunk, ami a konkrét esetben nem indokolt, miután a „nem tartalmazza” és a „nem a jogszabálynak megfelelő (valós) tartalommal tartalmazza” megfogalmazások közötti logikai hasonlóság nem mutatható ki.

A kiterjesztő értelmezés egyfelől sértené a jogbiztonságból fakadó kiszámítható normatartalom és a jogkövetkezmény kiszámíthatóságának alkotmányos elvét, másfelől nem állna összhangban az Alaptörvény 28. cikkében a jogértelmezésre kötelezően irányadó ésszerűség követelményével sem. Ugyancsak a nem kiterjesztő értelmezést támasztják alá a magyar és uniós jogforrások jogalkotói akaratot tükröző indokolásai és a Bíróság fentebb ismertetett, e téren folytatott joggyakorlata is.

Mindezek alapján az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés semmissége akkor állapítható meg, ha az egyáltalán nem tartalmazza a THM-et (valamint az annak számítása során figyelembe nem vett egyéb – esetleges – költségek meghatározását és összegét). Önmagában az, hogy a THM-nek a kölcsönszerződésben feltüntetett mértéke téves, a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségét nem eredményezi. A valósnál alacsonyabb mértékű THM megjelölése lehet ugyan megtévesztő, de ez nem okozza a szerződés semmisségét, ilyenkor egyéb jogkövetkezmények alkalmazására kerülhet sor. Ha pedig a feltüntetett THM magasabb a valósnál, nem a fogyasztó, hanem a pénzügyi intézmény kerülhet emiatt hátrányos helyzetbe a más pénzügyi intézmények által tett ajánlatokhoz képest, ez pedig a fogyasztó érdekében előírt jogkövetkezmény levonásának eleve nem lehet a hivatkozási alapja. A THM-et feltüntető szerződések esetén a nem valós, vagy nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően feltüntetett THM vizsgálatára és jogi következményeinek levonása nem a semmisség, hanem az érvénytelenséget kiváltó megtámadási okok közé tartozó tévedés, megtévesztés alapján kerülhet sor.

Gfv.VII.30.237/2020/5.; Gfv.VII.30.270/2020/4., Gfv.VII.30.296/2020/5.;
Gfv.VII.30.336/2020/9.

A ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezés nem tisztességtelen. A szerződés érvényességét, ezen belül tisztességtelenségét a szerződés megkötésekor fennálló tények és érvényben lévő jogszabályok tükrében kell vizsgálni.

A perbeli szerződéses feltétel tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) és a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) vonatkozó szabályainak alkalmazása során a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) céljainak megfelelően kell értelmezni. Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatai nem rendelkeznek erga omnes hatállyal (66/80.sz. International Chemical Corporation-ügy, 18.pont), ami a magyar nemzeti eljárásjogban ismert jogegységi határozat jelleget önmagában kizárja. A tagállami bíróságoknak az uniós jog értelmezése és alkalmazása során az Európai Unió Bírósága joggyakorlatát követniük kell (28/62. sz. Da Costa-ügyben kifejtett indokok miatt), ezért a másodfokú bíróság helyesen vizsgálta az Európai Unió Bírósága C-34/18. számú, a perbeli tényálláshoz nagyon hasonló ügyben hozott ítéletében a ténytanúsítvány tisztességtelensége vizsgálata körében megfogalmazott szempontokat.

A perbeli szerződés megkötésére 2007. május 8-án került sor ezért a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötések a szerződés megkötésének idején hatályos jogszabályi rendelkezésekre tekintettel (6/2013. PJE határozat III.2. pont) tisztességtelen, így érvénytelen szerződési feltételnek minősülnek-e. Ez a jogértelmezés jelenik meg az Európai Unió Bírósága joggyakorlatában is (Európai Unió Bírósága C-229/19. és C-289/19. számú egyesített ügyek [52] pont.).

A Kúria a perbeli keresettel támadott szerződési feltételekkel tartalmilag, a lényegét tekintve megegyező szerződéses kikötés tisztességtelensége megítélésének kérdésében az EBH 2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában, illetve BH 2018.146. számú határozatában már állást foglalt, amely döntések a Kúria következetes - jelen perben is irányadónak tekintendő – joggyakorlatát tükrözik. Az ott kifejtettektől a Kúria jogegységi eljárás kezdeményezése és eltérő tartalmú jogegységi határozat meghozatala nélkül nem is térhet el.

A Kúria a hivatkozott határozatokban és azt követően hozott határozataiban kifejtetteket változatlanul, minden részletében irányadónak tekintette. A fenti ügyekben akként foglalt állást, hogy az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem.

A Kúria a BH2018. 146. számon közzétett határozatában azt is kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés vizsgált kikötésének tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, az rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. Aszerint a vitás tartalmú általános szerződési feltétel – vagy fogyasztói szerződés – tartalmát a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés szerint kell megállapítani. A vizsgált szerződéses feltétel értelmében a közjegyzői tanúsítvány pusztán az alperes egyoldalú – a felperesek teljesítésével összefüggésben nyilvántartott adatokra vonatkozó – nyilatkozatához kapcsolódik. A per tárgyává tett kikötésnek tehát az rPtk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire. A perbeli szerződéses kikötés tehát a felperesek jogi helyzetét nem érinti, azt nem teszi hátrányosabbá.

A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásához megkövetelt jogszabályi előírások nem teljesülnének a perben támadott szerződési feltétel nélkül. Ezzel szemben változatlanul fenntartja a már hivatkozott közzétett határozataiban kifejtett azon álláspontját, hogy a perben támadott kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának a feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetve védekezési lehetőségeit, és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.

Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: közjegyzői tv.) 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.

A közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésének és 136. § (1) bekezdésének g) pontjának rendelkezései alapján az alperesnek tehát a kölcsönszerződés támadott kikötése hiányába is lehetősége van arra, hogy közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kérje a nyilvántartásai szerinti felperesi tartozás összegéről, továbbá arról a tényről, hogy a kölcsönszerződést felmondta. A jogerős ítéletnek ezzel ellentétes jogi következtetése a Kúria megítélése szerint egyebekben ellentétes a Kúriának a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakba: Vht) 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdéseiről szóló 3/2020. Polgári jogegységi határozatában kifejtettekkel. A hivatkozott szabályozás megegyezik a szerződés-kötés idején hatályos 21. § (1) bekezdésében írtakkal. Az ebben foglaltak szerint ugyanis egyrészt a végrehajtási záradék kiállítása során a közjegyző nem vizsgálhatja a tartozás összegét, nem foglalhat állást arról, hogy a tartozás fennáll-e és milyen összegű, másrészt a közjegyzői tv. 144. § (1) bekezdésében foglaltak sem képezik akadályát annak, hogy a közjegyző a 136. § (1) bekezdés g) pontja alapján a jogosult nyilatkozatáról (mint „egyéb jogi jelentőségű tényről”) tanúsítványt állíthasson ki. A közjegyzői tv. 136. § (1) bekezdés g) pontja és 144. §-a szerinti eljárás keretében a közjegyző az általa észlelt tényeket tanúsíthatja jegyzőkönyvi formában. Ez lehet valamely állapot, fizikailag észlelhető körülmény, jelenlévő személy előadott nyilatkozata.

Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben

vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperesek terhére, mint amelyek az irányadó jogszabályok alapján őket egyébként megilletnék, illetőleg terhelnék. A bizonyítási teher pedig az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is az rPp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően alakul. Az igényérvényesítés lehetőségei, a bizonyítási teher alakulása körében tehát a kölcsönszerződés I.4. és VIII.11. pontjában

A jogerős ítélet a perbeli szerződéses rendelkezést a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjába ütközően is tisztességtelennek találta, mert megítélése szerint az lehetővé teszi a hitelező számára a jogvita egyoldalú lezárását. A Kúria nem értett egyet a jogerős ítéletnek ezzel a következtetéssel.

Maga a jogerős ítélet is azt rögzíti, hogy a szerződés megkötésekor nem állt fenn olyan jogszabályi rendelkezés, amely lehetővé tette volna az alperes részére a jogvita egyoldalú lezárását, mert a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátása esetén az adós felperes az rPp. 369. § szerinti végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetési iránti, valamint érvénytelenségi pert is indíthatott, és a végrehajtási per megindítása esetén az rPp. 370. § alapján kérhette a végrehajtás megszüntetését is. Ezt támasztja alá egyebekben az Európai Unió Bírósága C-34/18. számú ítéletének indokolása (annak [53]-[59] pontjai) is.

A jogvita érdemi elbírálására nem hathat ki a szerződés megkötését követően több mint 10 évvel később hatályba lépett megváltozott eljárásjogi szabályozás, amely a végrehajtási perekre vonatkozó rendelkezéseket jelentősen módosította. Ettől függetlenül a Kúria rámutat arra, hogy a Pp. megváltozott szabályaira tekintettel sem lehet alappal arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja alapján tisztességtelen.

Az rPp. rendelkezéseivel szemben a 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 528. § (2) bekezdése a végrehajtási per keretei között valóban nem teszi lehetővé a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését és korlátozását a követelés létre nem jöttére történő hivatkozással. Ugyanakkor az új szabályozás ezzel nem vesz el jogot az adóstól, nem zárja el attól, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényes létrejöttét perben vitássá tegye, és ennek megállapítása iránt pert kezdeményezzen. Azokban az esetekben ugyanis, amikor a végrehajtás elrendelését nem előzte meg a követelés érvényes fennállásának az érdemi elbírálása, az adós az általános szabályok szerint megindított, a követelés érvényes létre nem jöttére alapított perben kérheti a sérelmezett jogviszony anyagi jog szabályai szerinti rendezését. Ebben a perben pedig a Pp. 129. §-a alapján ugyanolyan feltételek mellett kérheti a perbíróságtól a folyamatban lévő végrehajtás felfüggesztését, mint azt az rPp. 370. §-a szerint tehette. Az ügyben megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel sem lehet alappal olyan jogkövetkeztetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés elzárja a fogyasztót az igényérvényesítéstől, vagy ezt érdemben korlátozná.

A kifejtettek alapján alapvetően téves a jogerős ítéletnek „a jogvita végleges lezárása körében” kifejtett azon álláspontja, hogy a perbeli feltétel tisztességtelenségének a megállapítása iránti keresetet jogerősen elutasító ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás azt jelentené, hogy a felperesek nem vitathatják a tartozás összegét, vagy nem indíthatnak pert a tartozás összegét befolyásoló feltétel tisztességtelensége, illetve az egész szerződés érvénytelensége iránt. Éppen ellenkezőleg, ettől az adós nincs elzárva, tekintettel arra, hogy az alperesi nyilatkozat nem az adós fennálló tartozásának a közokirati bizonyítéka, illetve nem a perben támadott szerződési feltétel teszi lehetővé a ténytanúsítvány kiállítását.

A perbeli szerződéses kikötés tisztességtelensége megállapításának az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írt feltétele mindezekre figyelemmel nem valósult meg, mivel az alperes a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem határozta meg a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára. Az irányadó törvényi szabályozáshoz képest nem biztosított kedvezőtlenebb jogi helyzetet a fogyasztó felperesek számára, a kikötés nem fosztja meg, nem is korlátozza a felpereseket a jogszabály alapján őket megillető vitatás, igényérvényesítés lehetőségétől sem.

Gfv.VII.30.238/2020/6. 6

Devizaalapú kölcsönszerződéssel a hiteligénylésnél adott tájékoztatás és a szerződéskötés között eltelt több mint egy hónap elegendő idő arra, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson arról, hogy

A kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak figyelembe vehetők voltak, függetlenül attól, hogy az nem vált a szerződés részévé, az abban írtakra a szerződésben nem hivatkoztak. Az Európai Unió Bírósága határozataiban kifejtettek szerint annak megítélése során, hogy a fogyasztó az árfolyamkockázatról tisztességes tájékoztatást kapott-e nemcsak a szerződés rendelkezéseit kell figyelembe venni, hanem a szerződéskötési folyamatban kapott írásban vagy szóban adott tájékoztatást is. Maga az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt) is előírja a fogyasztó tájékoztatását, amelynek az I. rendű alperes eleget tett egyrészt a felperesek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban, másrészt a szerződésben. Az rHpt. hivatkozott rendelkezéseinek megfelelő tájékoztatás ugyanakkor lehet tisztességtelen, amely az adott tényállás mellett nem áll fenn.

Az írásban nyújtott tájékoztatás alapján az átlagos fogyasztó mércéjének figyelembevételével a felperesek felmérhették, hogy az árfolyamkockázatuk nem korlátozott, a számukra kedvezőtlen változás bekövetkezte reális lehetőség annak mértéke akár jelentős is lehet, amely fizetési kötelezettségeiket nagy mértékben megnövelheti. A felpereseknek a kölcsönigénylése és a kölcsönszerződés megkötése között több mint egy hónap állt rendelkezésre, amely minden szempontból elegendő idő volt arra, hogy kellőképpen tájékozódjanak és megfontolják azt, hogy az árfolyamkockázatra tekintettel a szerződést meg kívánják-e kötni az alperesekkel. A felperesek az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak arra, hogy a szerződésben írtakhoz képest más tartalmú tájékoztatást kaptak volna az alperestől.

Gfv.VII.30.266/2020/9.

Ha a pénzügyi intézmény által adott tájékoztatásból az átlagosan tájékozott fogyasztó megértheti a kockázat korlátlan jellegét, akkor a konstrukció lényegadó sajátossága, az árfolyamkockázat fogyasztó általi korlátlan viselése nem minősül tisztességtelennek.

I. A Kúria először a felperesek által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. A felperesek által megjelölt jogkérdés – közjegyzői okiratba foglalást előíró szerződés rendelkezés tisztességtelenségének vizsgálata – nem volt a per tárgya, arra kereseti kérelmükben nem hivatkoztak, arról az eljáró bíróságok nem határoztak. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban olyan jogkérdést, amely a megelőző eljárásoknak nem volt tárgya, nem vizsgálhat, ezért a felülvizsgálati kérelem elbírálásához az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelemben megjelölt jogkérdés megválaszolása nem szükséges. A Kúria mindezek alapján a felperesek indítványát az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 155/A. § (2) bekezdése alapján elutasította.

II. A kereseti kérelemhez kötöttség szabálya és a kereseti kérelemben való túlterjeszkedés tilalma mellett [rPp. 3. § (2) bekezdés, 213. § (1) bekezdés, 215. §] – a kereset tárgya és a felperesek kereseti tényállítása mentén – nem volt megállapítható, hogy az ügyben eljáró bíróságok kötelezettségüket elmulasztva a szerződés érvénytelenségét nem vizsgálták volna. A bíróságok kötelezettsége a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisség észlelése, ehhez kapcsolódóan a felek nyilatkozattételre történő felhívása [1/2005. (VI. 15.) PK vélemény, 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.a) és b) pont]. Nyilvánvaló, hivatalból észlelendő semmisségi okok az adott tényállás mellett nem merültek fel.

A 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) rendelkezéseiből sem vezethető le az előzőektől eltérő elvárás, miként azt az irányelv 4. cikk (1) és 6. cikk (1) bekezdésének értelmezésével az Európai Unió Bírósága is kimondta a C-511/17. számú ügyben hozott ítéletében. Eszerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy

szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyhöz, amint rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jöllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

III. A felperesek szerint a szerződéskötési célt az alperesek nem tudták az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 277. §-ának megfelelően teljesíteni, mivel a szerződés az árfolyamkockázatra tekintettel a futamidő során nem maradt forintkölcshöz képest kedvezőbb a fogyasztók számára. A Kúria utal arra, a 6/2013. PJE határozat általános jelleggel rögzítette, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegadó sajátosságát: az árfolyamkockázatot a fogyasztók kötelesek viselni a kedvező kamat ellenében. A hivatkozott jogegységi határozatból nem következik az, hogy az árfolyamkockázat korlátozott lenne, azaz egy kedvezőtlen módosulás esetén ne válhatna az a forint alapú kölcsönszerződésekhez képest a fogyasztók számára kedvezőtlenebbé. A kockázat korlátlan jellege éppen ezt eredményezi. A 2/2014. PJE határozat úgy rendelkezett, hogy a bíróságok azt kötelesek vizsgálni, hogy ezt a kockázatot a fogyasztó megértette-e a neki nyújtott tájékoztatásból, ha az világos és egyértelmű, akkor a konstrukció lényegadó sajátossága, az árfolyamkockázat fogyasztó általi korlátlan viselése nem minősül tisztességtelennek.

A perbeli esetben az I-II. rendű alperesek által adott tájékoztatás – több mint egy héttel a szerződéskötést megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat, a szerződés és az üzletszabályzat tartalma alapján – az átlagosan tájékozott fogyasztó számára egyértelműen megállapítható volt, hogy a konkrét, pereli devizaalapú kölcsönszerződés árfolyamkockázata korlátlan, és az őket terheli. A tájékoztatás tartalmából nem volt megállapítható ezzel ellentétes következtetés, sem az, hogy korlátozott lenne ez a kockázat, sem az, hogy ez a futamidő végéig, mindvégig kedvező marad a forint alapú kölcsön magasabb kamatjával számított törlesztőrészleteihez képest.

A Kúria nem értett egyet azzal a felperesi állítással, hogy az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatást egyediesíteni kellett volna. Ilyen megállapításra sem a Kúria, sem az Európai Unió Bírósága joggyakorlata alapján nem lehet jutni. Az adósok eltérő ismereteinek felderítése, figyelembevétele a deviza szerződések nagy számára tekintettel elvárhatatlan követelmény lenne, ezért mondja ki az Európai Unió Bírósága joggyakorlata, miszerint az általánosan tájékozott átlagos fogyasztó szemszögéből kell megítélni, hogy a nyújtott tájékoztatás tisztességesnek minősül-e. A tájékoztató tisztességtelensége megítélése körében nincs jelentősége az adós hitelképessége kérdéskörének.

Az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. §-ának megsértése a nyújtott tájékoztatásra tekintettel fel sem merülhet, de olyan esetben is, ha e jogszabályi rendelkezés megsértése megállapítható az sem eredményezi a szerződés semmisségét, ahogy arra a Kúria a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában rámutatott. A felperesek által ugyancsak megjelölt PSZÁF ajánlás a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény szerint jogszabálynak nem tekinthető, így a jogerős ítélet erre hivatkozással nem lehet jogszabálysértő. Végül a tájékoztatás, ha az tisztességtelen lenne, akkor sem ütközne a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § h) pontjában írtakba, mivel az az alperesi szerződésszegés esetére vonatkozik, ha a szerződés korlátozná vagy kizárná a fogyasztó jogszabályon alapuló fentiekkel kapcsolatos jogainak érvényesítését, ilyen rendelkezésnek pedig az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás nem tekinthető.

Gfv.VII.30.375/2020/8.

A szerződés részévé vált ÁSZF egy pontjában összefoglalt árfolyamkockázatról adott tájékoztatás világos és érthető volt, annak alapján egyértelműen felismerhető volt az "átlagos fogyasztó" mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és

hogyan az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Ha a kölcsönszerződés rendelkezési alapján a kölcsönösszeg, illetve a törlesztőrészek devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható, jogszabálysértés nem állapítható meg abban az esetben sem, ha azt a fogyasztó maga a szerződéskötéskor nem tudja elvégezni.

I. A Kúria elsődlegesen az alperes felfüggesztés iránti kérelmét vizsgálta, és megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő egyik eljárás sem indokolja jelen felülvizsgálati eljárásban a per tárgyalásának a felfüggesztését az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 152. § (2) bekezdése alapján.

A C-609/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező nemzeti bíróság a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 4. cikkének (2) bekezdése és a 3. cikkének (1) bekezdése értelmezését kérte: milyen szempontok alapján kell vizsgálni a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatára vonatkozó szerződéses rendelkezések világos és érthető megfogalmazását. Lényegében ugyanez a kérdés a C-670/20. számú ügyben is. Tartalmilag a kérdést az Európai Unió Bírósága már megválaszolta, például a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott C-186/16. számon 2017. szeptember 20-án hozott ítéletében (41. és 51. pontok), valamint a C-51/17. számon 2018. szeptember 20-án hozott ítéletében (78. és 83. pontok).

A C-258/19. számon folyó előzetes döntéshozatali eljárás tárgya a módosító megállapodás érvényességével kapcsolatos, és bár jelen per tényállása szerint a felek a szerződésüket módosították, nem a szerződésmódosítás érvénytelensége képezi a felülvizsgálati eljárás tárgyát. Hasonlóképpen nincs tartalmi összefüggés a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértések és a C-600/19. számú előzetes döntéshozatali eljárásban indítványozott kérdések között.

Az alperes azon általános utaláson túl, hogy „minden folyamatban lévő devizahiteles ügyet érinthetnek”, maga sem jelölte meg, hogy e két utóbbi előzetes döntéshozatali eljárás álláspontja szerint mennyiben, milyen okból képezi a Kúria döntésének előkérdését.

A C-932/19. számon folyó eljárásban feltett kérdés a perbeli jogvitára az alább kifejtettek szerint szintén nem hathat ki.

II. Az alperes azt maga sem állította felülvizsgálati kérelmében, hogy a megelőző eljárásokban az árfolyamrészre vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének megállapítását, jogkövetkezményének megállapítását kérte volna. A vonatkozó magyar polgári eljárásjog felülvizsgálatra vonatkozó szabályai szerint olyan jogkérdés, amely a megelőző eljárás tárgya nem volt a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezheti (KGD2017.119, Kúria Pfv.I.21.212/2019., Gfv.VII.30.828/2016/5.). Az uniós jog vonatkozó szabályozásának hiányában az eljárás szabályai a nemzeti jogra tartoznak [C-439/08. sz. (64.)]. Az alperes nem jelölt meg a felülvizsgálati kérelmében olyan uniós jogi normát, amely ellentétes lenne az rPp. felülvizsgálati eljárás kereteit meghatározó rendelkezéseivel.

III. Az alperes felülvizsgálati kérelmében az 1959. évi IV. törvény 8a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdésével összefüggésben hangsúlyosan állította, hogy a felperes által nyújtott árfolyamkockázatról történt tájékoztatás nem felelt meg sem az Európai Unió Bírósága határozataiban, sem a Kúria iránymutatásaiban kifejtetteknek. E körben olyan BH-ban megjelent kúriai határozatokra is hivatkozott, amelyekben a Kúria a tájékoztatás tisztességtelenségét megállapította. Tényként rögzíthető ugyanakkor, hogy ezekben az ügyekben a felperestől eltérő pénzügyi intézmény, eltérő tartalmú tájékoztatójának megítélésére került sor.

Az alperes hangsúlyozta: a szükséges tájékoztatási minimum két kötelező elemét a C-51/17. számú ítélet 74. pontja fogalmazta meg akként, hogy abban ki kell térni a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására. A Kúria rámutatott: az Európai Unió Bírósága a 135/77. számú Bosch ügyben hozott ítéletében általános jelleggel úgy foglalt állást, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban kihirdetett ítélete rendelkező részében írtak kötik a tagállami bíróságot az uniós jogértelmezés körében, a döntés indokainak figyelembevételével. Ebből is következik, hogy az Európai Unió Bírósága által felállított követelményrendszer megvalósulását az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése során összességében kell vizsgálni, azt nem kell, illetve nem lehet taxatív felsorolásnak tekinteni, ahogy nem lehet egyes elemeket sem

kiragadottan értékelni, hanem a szerződés egyéb rendelkezései figyelembevételével kell megítélni, hogy a nyújtott tájékoztatás megfelel-e a tisztességes tájékoztatással szemben felállított követelményrendszernek.

Ezzel összhangban rögzítette a Kúria a 2/2014. PJE határozatában, hogy abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az rPtk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Az Európai Unió Bírósága a C-227/18. számú végzése rendelkező részében megállapította, a fogyasztói irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésekben előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, miszerint az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és amely csak tájékoztató jelleggel említi meg a kölcsön devizában kifejezett összegét és a törlesztőrészek nemzeti fizetőeszközben kifejezett összegét, amennyiben egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, másfelől a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztőrészek összege egyértelműen meghatározható.

Az adott ügyben a Kúria egyetértett a perben eljáró bíróságok egyező álláspontjával, miszerint a tájékoztatás megfelelt a fenti szempontoknak. A hitelkérelemhez fűzött a „Kölcsönszerződés feltételei svájci frank alapon” megnevezésű dokumentum „Kockázatfeltáró nyilatkozat” címet viselő VIII. pontja egy helyen ad tájékoztatást arról, hogy az árfolyam fogyasztóra negatív módon történő bekövetkezése realitás, az jelentősen megnövelheti a havi törlesztőrészlet tőke és kamatösszegét, továbbá a kamatláb változás is kihatással van a fogyasztó fizetési kötelezettségeire. A felperes a hitelkérelemben az ÁSZF-ben szereplő, a deviza alapú kölcsön kapcsán az adóst terhelő kockázatokról adott tájékoztatásra, annak ÁSZF-en belül található VIII. pontjára a hitelkérelemben külön is felhívta az alperes figyelmét.

Az alperes ugyan állította, hogy nem állt kellő idő rendelkezésére a kapott tájékoztatás megfontolására, de ezzel összefüggésben konkrét értékelhető előadása nem volt arra vonatkozóan, hogy miért kényszerült a hitelkérelem benyújtására az adott időpontban.

IV. Az alperes részletesen előadott álláspontja szerint – hivatkozva Európai Unió Bírósága C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárásának tárgyára, valamint az Alkotmánybíróság V/00732/2019. számú végzésében írtakra – az uniós jog primátusára tekintettel az rPp. szabályainak féltételével a Kúriának hivatalból észlelnie kell a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3. §-ában semmisnek nyilvánított, árfolyamrész alkalmazására vonatkozó kikötést. A nemzeti eljárásjog és az uniós jog viszonya tekintetében a Kúria visszautalt a már hivatkozott C-439/08. számú ítéletre.

A C-118/17. számú döntésre hivatkozással is állította a hivatalbóli észlelés kötelezettségét. Mivel törvényi rendelkezés folytán a tisztességtelen szerződési feltétel a szerződésből kihullott, és helyébe diszpozitív törvényi rendelkezésnek megfelelő tartalmú DH törvényi rendelkezés lépett, és a tisztességtelenül felszámított összegek az elszámolás során az alperes javára jóváírásra kerültek, a bíróságoknak nem kellett, nem lehetett az árfolyamrészrel kapcsolatos szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét hivatalból észlelniük és a részleges semmisség jogkövetkezményét levonniuk.

1. Víg Magyarország elleni ügye (59.648/13. sz. ügy)²⁶

Az országos rendőrfőkapitány 2013 januárjában elrendelte, hogy „fokozott ellenőrzéseket” hajtsanak végre Magyarországon az „illegális migrációt megakadályozó szűrőhálózat működtetése érdekében”. Ezt a már meglévő jogszabályoknak megfelelően tették. Ennek keretében igazoltatásokat végeztek egy budapesti közösségi házban, ahol a kérelmező egy fesztiválon vett részt.

A kérelmező megkérdezte, hogy miért hajtják végre az igazoltatást; a válasz az volt, hogy ezek „éjszakai igazoltatás”. A kérelmező kijelentette, hogy ez nincs összhangban a rendőrségi törvénnyel; a rendőr azt válaszolta, hogy egy eltűnt személyt keresnek; mások azt mondták, hogy ez „fokozott ellenőrzések”. A rendőrség ellenőrizte a kérelmező személyazonosságát. A kérelmező állította: kérték, hogy menjen ki a szabadba, és csak akkor tette ezt, mikor megijedt a rendőrök csoportjától, különösen, miután egyikük meglökte. Átkutatták, majd hagyták elmenni.

A kérelmező alkotmányjogi panaszt nyújtott be 2013 májusában, és vitatta az engedélyező jogszabályok alkotmányosságát. Panaszát elkésettség miatt elutasították.

Panaszt tett a Független Rendőri Panasztestületnél is, amely megállapította, hogy a ruházat átvizsgálása a törvénynek megfelelő volt, és nem sértette a jogait.

A kérelmező panaszt tett a budapesti rendőrségen, amely elutasította a kérelmező összes panaszát. A kérelmező bírósági felülvizsgálatot kért a hazai bíróságoktól, amelyek elutasították a kérelmet azzal az indokkal, hogy nem tudja felülvizsgálni a „fokozott ellenőrzést” vagy a vonatkozó jogszabályok alapján végrehajtott operatív tervet. Úgy találta, hogy a rendőri intézkedéseket a jogszabályoknak megfelelően hajtották végre.

A kérelmező – az Egyezmény 8. cikkére hivatkozással – sérelmezte, hogy a rendőrség megállította és átkutatta, ezzel megsértve a jogait, és nem kapott jogorvoslatot ezekre a jogsértésekre vonatkozóan. A kérelmező – az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdésére és 13. cikkére hivatkozással – azt is sérelmezte, hogy az igazoltatás sértette a szabadsághoz és a biztonsághoz fűződő jogát, és nem állt rendelkezésére semmilyen hatékony jogorvoslati lehetőség a magánélethez való jogába való beavatkozás vitatására.

A Bíróság kiemelte, hogy a rendőrségi törvény egyes szakaszai lehetővé teszik a rendőr számára, hogy ellenőrizze az engedély hatálya alá tartozó földrajzi területen tartózkodó személyeket, és fizikailag átkutassa a személyt és bármit, amit hordoz. Az ellenőrzésre és a házkutatásra nyilvános helyen kerül sor, és ha nem hajlandó magát ennek alávetni, a rendőrség rövid távra őrizetbe veheti, és ez szabálysértésnek minősülhet. A Bíróság úgy ítélte, hogy a jogszabályok által biztosított kényszerítő hatáskörök gyakorlása, hogy arra kötelezze az egyént, hogy bárhol és bármikor alávesse magát személyazonossága ellenőrzésének, valamint személye, ruházata és személyes tárgyai alapos átkutatásának, a magánélet tiszteletben tartásához való jogába való beavatkozásnak minősül.

A kérelmezőt rendőrök állították meg, és köteles volt alávetni magát a ruházat átvizsgálásának az Rtv. rendelkezései alapján. A fenti okok miatt a Bíróság úgy ítélte, hogy ez vizsgálat beavatkozást jelent az Egyezmény 8. cikk szerinti, magánélet tiszteletben tartásához való jogába. Az ilyen beavatkozást az Egyezmény 8. cikk 2. bekezdésének feltételei csak akkor indokolják, ha az „összhangban van törvénnyel”, egy vagy több, a 2. bekezdésben említett törvényes célt követ, és ha „szükséges egy demokratikus társadalomban” a cél vagy célok elérése érdekében.

A Bíróság emlékeztetett, hogy a „jogszabályokkal összhangban” kifejezés arra utal, hogy a jogalaprak „hozzáférhetőnek” és „előreláthatónak” kell lennie. A szabály joghatásai akkor „előreláthatóak”, ha

²⁶ Az ítélet 2021. április 14-én vált véglegessé.

kellően pontosan megfogalmazzák ahhoz, hogy bármely személy – szükség esetén megfelelő tanácsok segítségével – szabályozhassa viselkedését. Ezenkívül a nemzeti jognak rendelkeznie kell a jogvédelmi eszközökről az Egyezmény által biztosított jogokba való önkényes hatósági beavatkozása ellen. A jogállamisággal ellentétes lenne, ha az alapvető jogokat érintő területeken a végrehajtó hatalom számára biztosított jogi mérlegelés korlátozás nélküli hatalomként fejeződne ki. Következésképpen a jognak kellően világosan meg kell jelölnie az illetékes hatóságokra ruházott mérlegelési jogkör terjedelmét és gyakorlásának módját, figyelembe véve a kérdéses intézkedés törvényes célját, hogy az egyén számára megfelelő védelmet nyújtson az önkényes beavatkozás ellen.

Nem vitatott, hogy a jelen ügyben szóban forgó hatáskör a személyazonosság ellenőrzésére és a személyek átkutatására fokozott ellenőrzés esetén a nemzeti jogban törvényes alappal bír, nevezetesen az Rtv. 30. §-ének (1) és (3) bekezdése, ezenkívül a Szolgálati Szabályzat, amely miniszteri rendelet, meghatározza a fokozott ellenőrzés elrendelésének szabályait

A kérelmező ugyanakkor azzal érvelt, hogy a Szolgálati Szabályzat indokolatlanul széles mérlegelési jogkört biztosított a fokozott ellenőrzés engedélyezése tekintetében, és hogy az Rtv. a rendőrök számára korlátlan jogot biztosít, hogy bárkit ellenőrizzenek és átkutassanak, miután elrendelték a fokozott ellenőrzést.

A Bíróság először is kiemelte, hogy a Szolgálati Szabályzat 26. §-ának (2) bekezdésében említett magas rangú rendőrök felhatalmazást kaptak arra, hogy fokozott ellenőrzést rendeljenek el a joghatóságukon belül meghatározott területen. Bár a régió földrajzi határai, ahol fokozott ellenőrzéseket lehet végezni, korlátozott, az országos rendőrfőkapitány elrendelheti a fokozott ellenőrzést Magyarország egész területére, ahogyan az a tényállás idején történt. Ezenkívül a jogszabály nem ír elő időkorlátot az engedélyre, amely láthatólag megújítható.

A jogszabályok nem írnak elő olyan követelményt, amely szerint a fokozott ellenőrzést az engedélyezési szakaszban a kitűzött cél eléréséhez szükségesnek kell tekinteni. Következésképpen az ellenőrzést engedélyező rendőri vezető nem köteles értékelni és alátámasztani az intézkedés arányosságát. Noha a fokozott ellenőrzést elrendelő rendőri vezetőnek értesítenie kell felettesét minden tervezett fokozott ellenőrzésről, vagy abban az esetben, ha a fokozott ellenőrzést már elvégezték, jelentést kell tennie felettesének, az engedélyezési jogkör gyakorlásának módját nem ellenőrzi sem a végrehajtó hatalom, sem a rendőrségtől független bármely hatóság.

A Bíróság azt is kiemelte, hogy a fokozott ellenőrzés engedélyezését később sem lehet megtámadni a bíróságok előtt. Amint az a 2016. április 28-ai ítéletben is szerepelt, a bíróságnak nem volt hatásköre megvizsgálni a fokozott ellenőrzés engedélyezését vagy az engedély alapján elfogadott operatív tervet.

A fentiek alapján a Bíróság azon az állásponton volt, hogy a jogalkotó elmulasztotta rendelkezni a fokozott ellenőrzés valódi korlátozásáról vagy a végrehajtó hatalom általi engedélyezésének ellenőrzéséről.

Ami az ilyen ellenőrzések végrehajtására vonatkozó szabályokat illeti, a Bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy jelen esetben a Budapest VI. Kerületi Rendőrkapitányság műveleti tervet dolgozott ki a fokozott ellenőrzés elvégzésére 2013. március 29-én a kulturális központban, a központ szabálytalan működésének és egyéb kapcsolódó illegális tevékenységek megelőzése érdekében. A műveleti terv alapja, amint azt a hazai eljárások is megjegyezték, az országos rendőrfőkapitány által kiadott közlemény volt, amely 2013. január 16 -tól március 31-ig engedélyezi a fokozott ellenőrzés végrehajtását Magyarország egész területén, hogy „rendszeresen ellenőrizzék az Európai Unióba vezető illegális migrációs útvonalakat és az illegális migrációt megakadályozó szűrőhálózatot működtessenek”. A Bíróság álláspontja szerint ez az indokbeli eltérés az egész országra kiterjedő fokozott ellenőrzés engedélyezése és a központban végrehajtott tényleges rendőri művelet között azt bizonyítja, hogy a jogszabályok nem írtak elő semmilyen követelményt, hogy a fokozott ellenőrzéseket végrehajtó intézkedéseknek a kitűzött céljukhoz kell kapcsolódnia.

A Bíróság továbbá figyelembe vette az Rtv. 30. §-a alapján az egyes rendőrökre ruházott hatásköröket. A rendőrségi törvény felhatalmazza a rendőröket, hogy ellenőrizzék egy személy személyazonosságát, átkutassanak személyeket egy rendőrségi vezető által meghatározott helyen, hogy egy elkövetőt elfogjanak, vagy megakadályozzanak egy közbiztonságot veszélyeztető tevékenységet. A jogszabály

nem írja elő, hogy ezeket az intézkedéseket olyan személyek tekintetében hajtsák végre, akiket jogsértéssel gyanúsítanak. Így nem szükséges, hogy egy rendőr bizonyítsa az intézkedések hatálya alá tartozó személy elleni megalapozott gyanú fennállását; a jogszabályban előírt egyetlen feltétel az, hogy a személyazonosság-ellenőrzést és -átvizsgálást az Rtv. 30. §-ában leírt célokhoz kell kötni. Amint azt a jelen eset is bizonyítja, a gyakorlatban a rendőrnek mérlegelési jogköre van abban, hogy intézkedjen bárkivel szemben, aki ott tartózkodik azon a helyen, ahol a fokozott ellenőrzést végzik.

A Bíróság azt is kiemelte, hogy noha az egyén a rá vonatkozó rendőri intézkedéseket megtámadhatja rendőrségi panasz, majd bírósági felülvizsgálat útján, a jelen ügy azt bizonyítja, hogy ezek a jogorvoslati lehetőségek az intézkedések végrehajtásának módjának felmérésére korlátozódnak, és nem terjednek ki az igazoltatás és átvizsgálás szükségességének vizsgálatára. Általánosságban elmondható, hogy a rendőr bármilyen kötelezettsége hiányában, hogy bizonyítsa: az ellenőrzött és átkutatott személy részt vesz a Rtv. 30. §-ában leírt tevékenységek bármelyikében, vagy bármilyen módon kapcsolódik ahhoz, úgy tűnik, nem lehet bizonyítani, hogy egy rendőr túllépte hatásköreit, amikor úgy dönt, hogy egy adott személyt az engedélyezett helyen fokozott ellenőriz.

A fokozott ellenőrzés engedélyezésének vagy a fokozott ellenőrzés során végrehajtott rendőri intézkedések tényleges korlátozása vagy felülvizsgálata hiányában Bíróság azon a véleményen volt, hogy a nemzeti jog nem rendelkezett megfelelő biztosítékokkal ahhoz, hogy az egyént megfelelő védje az önkényes beavatkozás ellen. Ezért a kifogásolt intézkedések az Egyezmény 8. cikke értelmében nem voltak „összhangban a törvénnyel”. Ebből következik, hogy ezt a rendelkezést megsértették.

A Bíróság emlékeztetett, hogy az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdése nem foglalkozik a szabad mozgás korlátozásával, amelyeket a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikke szabályoz. Annak megállapítása érdekében, hogy valakit „megfosztottak-e a szabadságától” az Egyezmény 5. cikkének cikk 1. bekezdésének értelmében a kiindulópont a konkrét helyzete kell, hogy legyen, és számos kritériumot kell figyelembe venni, például a szóban forgó intézkedés típusát, időtartamát, hatásait és végrehajtásának módját. A különbség a szabadságtól való megfosztás és a korlátozás között a fokozat vagy az intenzitás, nem pedig a természet vagy a lényeg között van.

A Bíróság észlelte, hogy noha a kérelmező rendőrségi intézkedések alá vételének időtartama meglehetősen rövid volt, ebben az időszakban teljesen megfosztották a mozgás szabadságától. Kénytelen volt a művelődési központ területén maradni, alávetni magát az igazoltatásnak és a ruházat átvizsgálásnak, és ha ezt megtagadta, akkor rövid időre előállíthatták, és szabálysértési eljárással szembesülhetett volna. Ez a kényszerítő elem az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdése értelmében vett szabadságelvonásra utal

Figyelembe véve azonban az Egyezmény 8. cikke szerinti megállapításait, amelyek arra vonatkoznak, hogy a fokozott ellenőrzésekre vonatkozó nemzeti jogszabályok nem rendelkeznek az önkényes beavatkozások elleni biztosítékokkal, valamint a független és érdemi vizsgálat és felülvizsgálat lehetőségével, a Bíróság úgy ítélte, hogy a jelen ügy körülményei között nem szükséges külön vizsgálni a kérelmező panaszainak elfogadhatóságát és megalapozottságát az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdése és 13. cikke alapján.

A Bíróság a kérelmező javára 1.000,-Euro nemvagyonai kártérítést ítelt meg.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. Vavříčka és mások Csehország elleni ügye (47.621/13. sz. ügy)²⁷

Az első kérelmezőt 2003-ban megbírságotlák, mert megtagadta két, akkor 14 és 13 éves gyermeke járványos gyermekbénulás, hepatitis-B és tetanusz elleni védőoltását, ahogyan azt a hazai jogszabályok előírják (258/2000. sz. Közegészségügyi törvény és a 439/2000. sz. EüM rendelet). Az első kérelmező által a határozat ellen benyújtott fellebbezéseket a hazai bíróságok elutasították.

A második kérelmező szülei beleegyeztek abba, hogy oltás be minden olyan betegség ellen, amelyre

²⁷ Az ítéletet a Nagykamar hozta 2021. április 8-án; az ítélet végleges.

kötelező a védőoltás, kivéve a kanyaró, mumpsz és rubeola elleni oltást (MMR), mivel kétségeik voltak az MMR oltással kapcsolatban. 2006-ban a kérelmező felvételt nyert az óvodába. Két évvel később, miután a gyermekorvos tájékoztatta, hogy a kérelmező nem kapta meg az MMR oltást, az igazgató úgy döntött, hogy újra megnyitja a felvételi eljárást, és megtagadja a felvételt. A kérelmező sikertelenül támadta meg az igazgató döntését a hazai bíróságokon, amely úgy ítélte meg, hogy a kérelmező nem bizonyította bármiféle aránytalan beavatkozást alapvető jogaiba: az óvodába járás továbbra is veszélyeztetheti mások egészségét, és az egészségvédelemhez való jog elsőbbséget élvezett.

A harmadik kérelmező különböző egészségügyi problémákkal küszködve nem kapott védőoltást, szülei azzal érveltek, hogy ennek oka az volt, hogy gyermekorvosa nem adott személyre szabott oltási ajánlást. Az oltási helyzetével kapcsolatban azonban nem indítottak szabálysértési eljárást. 2011-ben, a kérelmező óvodába történő beiratkozásakor a gyermekorvos írásban igazolta, hogy a kérelmezőt nem oltották be. Ennek ellenére egy kézzel írott megjegyzést fűztek hozzá, hogy „nem hiányzik a törvényben előírt rendszeres oltás”. Akárhogy is legyen, ugyanebben az évben megtagadták a felvételt az óvodába, mert nem bizonyította beoltását. A döntés elleni fellebbezések sikertelenek voltak.

A negyedik kérelmező szülei lelkiismeretük és meggyőződésük alapján visszautasították a beoltatásukat a törvényben meghatározott betegségek egy része ellen. 2014-ben az igazgató nem volt hajlandó felvenni a jelentkezőket az óvodába, kijelentve, hogy a kötelező oltás megengedett korlátozást jelent a vallás vagy meggyőződés szabad kinyilvánításához való joghoz, mivel ez szükséges intézkedés a közegészség, valamint a mások jogai védelme érdekében. A kérelmezők sikertelenül támadták meg ezt a döntést és kértek ideiglenes intézkedést annak érdekében, hogy azonnali felvételt nyerjenek a létesítménybe.

Az ötödik kérelmező szülei, akik biológusok, egyéni védőoltási tervet állítottak elő számára, amely szerint a betegségek egy része ellen a törvény által előírtnál később oltották be, mások ellen pedig egyáltalán nem. 2010-ben két óvoda igazgatója is megtagadta a kérelmező felvételét azzal az indokkal, hogy a vonatkozó törvényben meghatározott feltételek nem teljesültek. A kérelmező megtámadta ezt a döntést, de fellebbezését elutasították.

A kérelmezők különösen azt állították, hogy a törvényes oltási kötelezettség elmulasztásának különböző jogkövetkezményei összeegyeztethetetlenek az Egyezmény 8. cikke szerinti magánéletük tiszteletben tartásához való jogukkal.

A Bíróság indoklása annak tisztázásával kezdődik, hogy az ügy a gyermekek orvostudomány által jól ismert betegségek elleni csehországi szokásos és rutinszerű oltásáról, valamint a vonatkozó oltóanyagok kötelező jellegéről szól.

Az oltási kötelezettség a diftéria, a tetanusz, a szamárköhögés, a *Haemophilus influenzae* B típusú fertőzések, a járványos gyermekbénulás, a hepatitis-B, a kanyaró, a mumpsz, a rubeola és a – meghatározott egészségügyi indikációval rendelkező gyermekek esetében – a pneumococcus fertőzések elleni védőoltásra vonatkozott.

A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a kötelező oltás, mint nem önkéntes orvosi beavatkozás, beavatkozást jelent a magánélet tiszteletben tartásához való jogba. A jelen ügyben, bár a vitatott oltások egyikét sem végezték el, a Bíróság úgy ítélte, hogy az óvodába történő felvétel megtagadása miatt a kérelmező gyermekek viselték az oltási kötelezettség be nem tartásának közvetlen következményeit. Ami az első kérelmezőt illeti, bár gyermekeinek oltásáról volt szó, a hazai jog szerint személyes kötelessége volt gyermekeinek oltása; a be nem tartás következményeit, nevezetesen a pénzbírságot, közvetlenül ő viselte, mint a gyermekei jólétéért jogilag felelős személy. Ezért a kérelmezők mindegyikének megsértették a magánélet tiszteletben tartásához való jogát.

A Bíróság úgy ítélte, hogy a kifogásolt beavatkozásnak megfelelő alapja van a hazai jogban, és az elsődleges és másodlagos jogszabályok kombinációján alapul, amelyeket a hazai bíróságok a cseh alkotmányjog követelményeivel összeegyeztethetőnek találtak.

A vonatkozó jogszabályok célja az volt, hogy védjenek azoktól a betegségektől, amelyek súlyos veszélyt jelenthetnek az egészségre. Ez vonatkozott mind azokra, akik megkapták az érintett oltásokat, mind azokra, akiket nem lehetett beoltani, és így sérülékeny állapotban voltak, támaszkodva az átoltottság magas szintjére a társadalom egészében a szóban forgó fertőző betegségek elleni védelem érdekében.

Ez a cél megfelelt az Egyezmény 8. cikke által elismert egészségvédelem és mások jogainak védelme törvényes céljának.

Mivel a jelen ügy kötelező orvosi beavatkozásra vonatkozott, az oltási kötelezettség az egyén intim jogainak tényleges gyakorlásával kapcsolatosnak tekinthető. Ennek a megfontolásnak a súlyát azonban csökkentette az a tény, hogy a kérelmezők akarata ellenére nem végeztek oltást, és nem is tehetek, mivel a vonatkozó hazai jogszabályok nem tették lehetővé a kötelezettség erőszakkal történő betartatását.

A Bíróság megállapította, hogy általános egyetértés volt abban, hogy az oltás az egyik legsikeresebb és legköltséghatékonyabb egészségügyi beavatkozás, és hogy minden államnak törekednie kell arra, hogy lakossága között a lehető legmagasabb szintű átoltottságot érje el. Ennek elérésének legjobb módja tekintetében azonban az Egyezményben Szerződő Felek között nem volt egyetértés egyetlen modell tekintetében. Inkább a gyermekek oltására vonatkozó politikák sora létezett. A Cseh Köztársaság álláspontja ennek a spektrumnak a normatívabb végén volt, ezt a beavatkozó kormányok közül három (Franciaország, Lengyelország és Szlovákia) támogatta és osztja. A Bíróság valóban kiemelte, hogy számos más szerződő fél a közelmúltban megváltoztatta politikáját az előírásokkal szemben, az önkéntes oltások csökkenése és az állomány immunitásának csökkenése miatt. Bár elfogadták, hogy az oltás törvényi kötelezésséggé tétele kényes kérdéseket vet fel, ez nem korlátozódott az oltási kötelezettséggel egyet nem értők szemszögére, hanem magában foglalta a társadalmi szolidaritás értékét is, amelynek célja az volt, hogy védje a társadalom minden tagjának egészségét, különösen azokat, akik különösen veszélyeztetettek, és akik nevében a lakosság többi részét arra kérték, hogy vállaljanak minimális kockázatot az oltás formájában. Következésképpen a Bíróság úgy ítélte, hogy jelen esetben az állam mérlegelési jogkörének szélesnek kell lennie.

Az Egyezmény, valamint más nemzetközi jogi eszközök pozitív kötelezettséget rónak a Szerződő Államokra, hogy tegyenek megfelelő intézkedéseket a joghatóságuk alá tartozó személyek életének és egészségének védelme érdekében. Az alperes Kormányzat által benyújtott szakértői anyag a Cseh Köztársaság illetékes egészségügyi hatóságainak határozott nézetét közvetítette, miszerint a gyermekek oltásának továbbra is törvényes köteleységnek kell maradnia az adott országban, és hangsúlyozta az egyéni és közegészségügyi kockázatokat, amelyeket az átoltottsági arány esetleges csökkenése eredményezne, ha az csak ajánlott eljárás lenne. A beavatkozó Kormányzatok aggodalmukat fejezték ki a védőoltásokkal való lefedettség csökkenésével kapcsolatos kockázatokkal kapcsolatban is, hangsúlyozva annak fontosságát, hogy biztosítsák a gyermekek korai életkorban történő immunizálását a szóban forgó betegségek ellen. Hasonló aggodalmakat fejeztek ki máshol európai és nemzetközi szinten is.

Ezen érvek fényében a Bíróság úgy ítélte, hogy a Cseh Köztársaságban az oltási kötelezettség a nemzeti hatóságok válaszát jelentheti arra a sürgető társadalmi szükségletre, hogy megvédjék az egyént és a közegészségügyet a szóban forgó betegségekkel szemben, és védekezzenek a gyermekek körében az oltások arányának csökkenő trendjével szemben.

Ami a Cseh Köztársaságban kötelező oltás jellegét illeti, a Bíróság elismerte ezt a szakpolitikai döntést megalapozó súlyos közegészségügyi indokokat, nevezetesen a gyermekkori oltás hatékonyságát és biztonságosságát, valamint az általános konszenzust, amely támogatja azt a célt, hogy minden állam elérje az átoltottság lehető legmagasabb szintjét. Ezenkívül tudomásul vette a cseh Alkotmánybíróság azon következtetését, miszerint az ügyben a nemzeti és nemzetközi szakértők releváns adatai indokolták a politika folytatását. Noha a kötelező oltások rendszere nem volt az egyetlen, vagy a legerjedtebb modell, amelyet az európai államok elfogadtak, a Bíróság emlékeztett, hogy az egészségügyi politika kérdéseiben a nemzeti hatóságok voltak a legjobb helyzetben a prioritások, a források felhasználásának és a társadalom szükségletei felmérésére. Mindezek a szempontok relevánsak voltak ebben a kontextusban, és a Bíróságnak az alperes Államra háruló széles mérlegelési mozgásterébe estek.

Ezenkívül minden, a gyermekeket érintő döntésnél az ő érdekeiknek kell elsődleges fontosságúnak lenniük. Ebből következett, hogy az államok kötelessége, hogy a gyermek legjobb érdekeit, és a gyermekeket mint csoportot, az egészségüket és fejlődésüket érintő döntések középpontjába állítsák.

Ami az immunizálást illeti, a cél az volt, hogy minden gyermeket megvédjenek a súlyos betegségektől. Az esetek túlnyomó többségében ezt úgy érték el, hogy a gyermekek korai életkorukban teljes oltási ütemtervet kaptak. Azokat, akiknek ilyen kezelést nem lehetett adni, közvetett módon védték a fertőző

betegségek, mindaddig, amíg közösségükben megtartják a szükséges átoltottsági szintet; más szóval, védelmük a nyájimmunitásból származott. Így, ha úgy vélik, hogy az önkéntes oltási politika nem elegendő a nyájimmunitásának eléréséhez és fenntartásához, a nemzeti hatóságok észszerűen bevezethetik a kötelező oltási politikát a súlyos betegségek elleni megfelelő szintű védelem elérése érdekében.

A Bíróság álláspontja szerint az alperes állam egészségügyi politikája ilyen megfontolásokon alapult, és emiatt azt lehetett mondani, hogy összhangban van a gyermekek érdekeivel, akik a középpontban álltak. A cseh jogalkotó választását a kötelező oltási megközelítés alkalmazását illetően tehát megfelelő és kellő indokokkal támasztották alá, csakúgy, mint a kérelmezők által kifogásolt konkrét beavatkozásokat.

Az oltási kötelezettség kilenc betegségre vonatkozott, amelyek ellen a tudományos közösség éppúgy hatékonynak és biztonságosnak ítélte az oltást, miként a tizedik oltás esetén, amelyet különleges egészségügyi indikációkkal rendelkező gyermekeknek adtak. Noha a cseh modell a kötelező oltást alkalmazta, ez nem volt abszolút köteleesség. Mentességet engedélyeztek, különösen az oltásra tartósan ellenjavallt gyermekek esetében. Ezenkívül további mentességet is alkalmaztak egy „világi lelkiismereti kifogás” alapján, amint azt az Alkotmánybíróság az első kérelmező ügyében elismert, és a későbbi ügyekben továbbfejlesztett.

Noha a védőoltás törvényes köteleesség volt az alperes államban, a Bíróság rámutatott, hogy ennek betartását nem lehetett közvetlenül előírni, abban az értelemben, hogy nincs olyan rendelkezés, amely lehetővé tenné az oltás kényszerű beadását. Az első kérelmezővel szemben kiszabott szankció viszonylag mérsékeltnek tekinthető, amely egyszerű közigazgatási bírságból állt.

A kérelmező gyermekekkel kapcsolatban a Bíróság úgy ítélte, hogy az óvodába való felvételük megtagadása olyan intézkedés volt, amely különösen a kisgyermek egészségének védelmét szolgálta, és lényegében védő, nem pedig büntető jellegű volt.

A Bíróság kiemelte a nemzeti jogban előírt eljárási biztosítékokat is. A kérelmezők rendelkezésére álltak mind a közigazgatási fellebbezések, mind a bírósági jogorvoslatok a közigazgatási bíróságok és végül az Alkotmánybíróság előtt. Nem hoztak fel olyan állításokat, amelyek megkérdőjelezték volna a Cseh Köztársaságban a kötelező oltási politika kialakítása, valamint az érintett oltóanyagok hatékonysága és biztonsága területén meglévő intézményi intézkedéseket.

Ami a kérelmező gyermekeket illeti, az óvodából való kizárásuk egy fontos lehetőségük elvesztését jelentette, hogy kibontakoztassák személyiségüket, és fontos szociális és tanulási készségeket kezdjenek elsajátítani egy alakító pedagógiai környezetben. Ez azonban közvetlen következménye volt annak, hogy szüleik úgy döntöttek: visszautasítják a törvényi kötelezettség teljesítését, amelynek célja az egészség védelme, különösen ebben a korcsoportban. Ezenkívül a kérelmező gyermekekre gyakorolt hatások időben korlátozottak voltak. Amikor elérték az iskolakötelezettségi korhatárt, az általános iskolába való felvételüket nem befolyásolta az oltási státusz.

Következésképpen a kérelmezők által kifogásolt intézkedések, amelyeket a nemzeti rendszerrel összefüggésben értékelve, észszerű arányossági kapcsolatban voltak az alperes állam által az oltási kötelezettség által elérni kívánt jogos célokkal.

A Bíróság tisztázta, hogy végső soron nem az a kérdés döntendő el, hogy más, kevésbé normatív politikát is elfogadhattak volna-e, mint néhány más európai államban. Inkább arról volt szó, hogy a cseh hatóságok – sajátos egyensúly megteremtésével – túllépték-e széles mérlegelési jogkörüket ezen a területen. Arra a következtetésre jutott, hogy a kifogásolt intézkedéseket a „demokratikus társadalomban szükségesnek” lehet tekinteni. Ennek megfelelően nem sértették meg az Egyezmény 8. cikkét.

2. Sabalić Horvátország elleni ügye (50.231/13. sz. ügye)²⁸

A kérelmezőt 2010. január 13 -án egy zágrábi szórakozóhelyen megtámadta egy férfi, M. M., amikor visszautasította az ajánlatát, hozzátéve, hogy leszbikus. Erősen megverte és megrúgta, miközben azt kiáltotta: „Mindnyájatokat ki kellene nyírni!” És „Meg foglak ...ni te, leszbí!”. Testszerte több sérülést

²⁸ Az ítélet 2021. április 14-én vált véglegessé.

szenvedett, ami miatt kórházban ápolták.

A támadót szabálysértési eljárásban bűnösnek találták a köznyugalom és a közrend megzavarásában, és 300 horvát kuna pénzbírságot kapott. A kérelmező, akit nem tájékoztattak erről az eljárásról, büntetőfeljelentést tett M. M. ellen. az államügyészség előtt, azt állítva, hogy erőszakos gyűlöletbűncselekmény és diszkrimináció áldozata lett. Az államügyészség megindította a büntetőeljárást, de végül 2011 júliusában elutasította a büntetőfeljelentést, mert M.M.-t már elítélték szabálysértési eljárásban, ezért a büntetőeljárásban történő elítélése kettős büntetés veszélyét jelentené. A hazai bíróságok helybenhagyták ezt a döntést.

A kérelmező – az Egyezmény 13. cikkére és 14. cikkére az Egyezmény 3. cikke tekintetében hivatkozva – sérelmezte, hogy az őt ért támadásra adott hivatalos válasz, nevezetesen a szabálysértési kapcsolatos eljárás, nem foglalkozott a gyűlölet-bűncselekmény elemmel, és ez támadója büntetlenséghez vezetett.

A Bíróság emlékeztetett, hogy az államok kötelesek az Egyezmény alapján minden ésszerű lépést megtenni az erőszakos események kivizsgálása során annak megállapítása érdekében, hogy a diszkrimináció szerepet játszott-e azokban. Ez a kötelesség magában foglalja az erőszakért felelős személyek azonosítását, és adott esetben megfelelő megbüntetését is.

Ezek az Egyezményben foglalt követelmények nem teljesültek a kérelmező esetében, mivel az támadóval szembeni szabálysértési eljárás nem foglalkozott a bűncselekmény gyűlölet-bűncselekmény elemével. Ezenkívül a támadót körülbelül 40 eurós, nevetséges pénzbírságra ítélték, amely összeg nyilvánvalóan aránytalan a támadás súlyával. Még a hazai jog értelmében is, a rendőrségnek, aki kezdettől fogva tisztában volt azzal, hogy M.M. akkor támadta meg a kérelmezőt, amikor elárulta neki szexuális irányultságát, kötelessége volt tájékoztatni az illetékes államügyészséget, de ezt nem tette meg.

Összességében a Bíróság úgy találta, hogy a támadásra szabálysértési eljárásban adott válasz azt bizonyította, hogy az állam nem kötelezte el magát az Egyezmény értelmében annak biztosítására, hogy a homofób erőszakot semmilyen módon ne tűrjék el; Valójában ez a válasz az erőszakos gyűlölet-bűncselekmények büntetlenségének érzését kellette.

A Bíróság kiemelte a hazai hatóságok azon álláspontját, miszerint M. M. jogerős elítélése a szabálysértési eljárásban formális akadályt teremtett büntetőeljárásában a kettős elítélés veszélye miatt, és a Kormányzat érvelését, miszerint ezen az alapon, a hatékony büntetőjogi mechanizmusok alkalmazásának mellőzése indokoltak volt. A hazai hatóságok azonban maguk hoztak létre ilyen helyzetet azzal, hogy szükségtelenül kezdeményezték a hatástalan szabálysértési eljárást, ezáltal aláásva annak lehetőségét, hogy megfelelően alkalmazzák a gyakorlatban a hazai büntetőjog vonatkozó rendelkezéseit és követelményeit.

A Bíróság emlékeztetett, hogy a jogbiztonság elve a büntetőügyekben nem abszolút. A Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. cikkének 2. bekezdése kifejezetten megengedi a Szerződő Államoknak, hogy a vádlott terhére perújítást engedjenek, ha többek között az alapvető hibáját észlelik.

A kérelmező esetében a Bíróság megállapította, hogy mind az, hogy nem vizsgálták meg az erőszakos támadás mögött meghúzódó gyűlöletmotívumokat, mind az, hogy nem vették figyelembe ezeket az indítékokat a támadó büntetésének meghatározásakor, „alapvető hibák” voltak az eljárásban a Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. cikkének 2. bekezdése értelmében. A Bíróság azt is kiemelte, hogy a hazai hatóságok orvosolhatták volna a helyzetet, például úgy, hogy megszüntetik vagy megsemmisítik az indokolatlan szabálysértési eljárást, érvénytelenítik annak hatásait, majd újra megvizsgálják az ügyet.

Összefoglalva, a Bíróság megállapította, hogy a hatástalan szabálysértési megindításával és a büntetőeljárás alaki okokból történő téves megszüntetésével a hazai hatóságok nem teljesítették megfelelően és hatékonyan az Egyezmény 3 cikkéből az Egyezmény 14. cikkével összefüggésben következő eljárási kötelezettségüket. E megállapítások ismeretében a Bíróság úgy találta, hogy az Egyezmény 13. cikke alapján külön kérdés nem merült fel.

A Bíróság a kérelmező javára 10.000,-Eurót nemvagyoni kártérítést ítélt meg.

3. Lăcătuș Svájce elleni ügye (14.065/15. sz. ügy)²⁹

A cigány származású kérelmező, aki nem tudott munkát találni, 2011-ben Genfben koldulni kezdett. 2011. július 22 -én a genfi Btk. 11A. §-a alapján, amely bűncselekménynek minősíti a nyilvános helyeken történő koldulást, 100 CHF bírság megfizetésére kötelezték. Ekkor 16,75 CHF összeget koboztak el tőle, miután a rendőrség átvizsgálta a ruházatát. Az elkövetkező két évben további nyolc, azonos összegű bírság megfizetésére kötelezték, és kétszer három órára őrizetbe vették. A bírságok mindegyikét egy napos elzárásra kellett átváltoztatni a fizetés elmulasztása esetén.

A kérelmező fellebbezett a büntető végzések ellen. A Genfi Kanton Rendőrbírósága 2014. január 14 -ei ítéletében bűnösnek találta koldulásban. A bíróság 500 CHF bírság megfizetésére kötelezte, amelyet fizetés elmulasztása esetén öt napos elzárásra kellett átváltoztatni, és helyben hagyta a 16,75 CHF elkobzását. A kérelmező által a Genfi Kanton Rendőrbírósága Büntetőjogi Fellebbviteli és Felülvizsgálati Osztályához benyújtott fellebbezést 2014. április 4-én elutasították. A kérelmező fellebbezést nyújtott be a Szövetségi Bírósághoz e döntés ellen, de fellebbezését 2014. szeptember 10-én elutasították.

A kérelmezőt a 2015. március 24. és 28. között Champ-Dollon-i Fogdában tartották fogva a bírság megfizetésének elmulasztása miatt.

A kérelmező – az Egyezmény 8. cikkére hivatkozva – azt állította, hogy a nyilvános helyen koldulás tilalma elfogadhatatlan beavatkozást jelent a magánéletébe, mivel megfosztotta megélhetési forrásaitól, továbbá – az egyezmény 10. cikkére hivatkozással – azt, hogy a koldulás tilalma megakadályozta abban, hogy kéregetéssel nyilvánítsa ki helyzetét, végül – az Egyezmény 14. cikkére az Egyezmény 8. cikke tekintetében hivatkozva – azt, hogy társadalmi és pénzügyi helyzete, valamint származása miatt hátrányos megkülönböztetés áldozata lett.

A Bíróság úgy találta, hogy a kérelmező Egyezmény 8. cikke szerinti jogainak gyakorlásába beavatkozása. A beavatkozásnak törvényes alapja volt, a genfi Btk. 11A. §-a. A Bíróság észlelte, hogy az említett törvény 11A. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy „a koldulás pénzbírsággal büntetendő”. Ennélfogva ez a rendelkezés általános megfogalmazásban büntetésben részesíti a koldulással foglalkozó személyeket. A Bíróság úgy ítélte, hogy bizonyos típusú magatartások teljes tilalma radikális intézkedés, amely erős indokolást és különösen szigorú ellenőrzést igényel a különböző érintett érdekek mérlegelésére felhatalmazott bíróságok részéről. Jelen esetben az alkalmazandó jogszabályok kizárták a szóban forgó érdekek valódi kiegyensúlyozását, és általános jelleggel büntették a koldulást.

A Bíróság észlelte, hogy a kérelmező rendkívül szegény családból származik, írástudatlan, nem dolgozik, és nem részesül szociális ellátásban. A koldulás a túlélés eszköze volt számára. A Bíróság úgy ítélte, hogy mivel a kérelmező egyértelműen kiszolgáltatott helyzetben van, az emberi méltóságból fakadó joggal rendelkezhetett arra, hogy koldulással közölje helyzetét, és próbálja meg kielégíteni alapvető szükségleteit.

A büntetés jellegét és súlyosságát illetően a Bíróság észlelte, hogy a kérelmezőt 500 CHF bírság megfizetésére kötelezték, amelyet fizetés elmaradása esetén öt napos elzárásra kellett átváltoztatni. Mivel a kérelmező képtelen volt ezt az összeget kifizetni, valójában szabadságelvonó büntetését töltötte börtönben. A Bíróság megállapította, hogy ez súlyos szankció. Egy ilyen intézkedést megalapozott közérdekű indokokkal kellett igazolni, amelyek jelen esetben nem állt fenn.

Arra vonatkozóan, hogy a kevésbé szigorú intézkedések hasonló eredményt érhetek volna-e el, a Bíróság kiemelte, hogy a Szövetségi Bíróság 2008. május 9-ei ítéletében megállapította, hogy a kevésbé korlátozó jogszabályok hatástalanok lennének, hivatkozva a korábbi ítéleteiben tett jogi megállapításaira.

A koldulásról szóló jogszabályok összehasonlító jogi elemzése kimutatta, hogy az Európa Tanács tagállamainak többsége árnyaltabb korlátozásokat vezetett be, mint a genfi Btk. 11A. §-a. Annak ellenére, hogy az államnak volt némi mérlegelési mozgásteret e tekintetben, az Egyezmény 8. cikkének betartása megkövetelte a hazai bíróságoktól, hogy alaposan vizsgálják meg az előttük álló ügy konkrét

²⁹ Az ítélet 2021. április 19-én vált véglegessé.

tényállását. Ennek megfelelően a Bíróság nem tudott egyetérteni a Szövetségi Bíróság azon érvelésével, miszerint a kevésbé korlátozó intézkedések nem eredményeztek volna hasonló eredményt.

A Bíróság úgy ítélte, hogy a kérelmezőre kiszabott büntetés nem volt arányos sem a szervezett bűnözés elleni küzdelem céljával, sem a járókelők, a lakók és a boltosok jogainak védelmével. A kérelmező rendkívül kiszolgáltatott személy volt, akit olyan helyzetben büntettek meg tetteiért, amelyben nagy valószínűséggel nem volt más választása, mint a túlélésért való könyörgés. A Bíróság álláspontja szerint a kiszabott büntetés sértette a kérelmező emberi méltóságát és az Egyezmény 8. cikke által védett jogok lényegét, és így a jelen ügyben az állam túllépte mérlegelési jogkörét.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező Egyezmény 8. cikke szerinti jogainak gyakorlásába való beavatkozás nem volt „szükséges egy demokratikus társadalomban” a 8. cikk 2. bekezdése értelmében, és így megsértették az Egyezmény 8. cikkét.

Megállapítván az Egyezmény 8. cikkének megsértését, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Egyezmény 10. cikke szerinti panasz és az Egyezmény 14. cikke szerinti panasz nem vet fel külön és érdemi kérdést, és ezért nem szükséges külön dönteni e panaszokról.

A Bíróság a kérelmező javára 922,-Euró nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

4. Shiksaitov Szlovákia elleni ügye (56.751/16. sz. ügy)³⁰

Az oroszországi Csecsen Köztársaság bírósága 2007. július 12-én nemzetközi elfogatóparancsot adott ki a kérelmező ellen, mivel állítólag terrorcselekményeket követett el. 2011-ben a kérelmező Ukrajnából Svédországba menekült, attól félve, hogy az előbbi kiadja. Svédországban menedékjogot kapott. A kérelmezőt 2015-ben letartóztatták Szlovákiában, Ukrajnába menet, mivel az Interpol nemzetközi megfigyelési listáján szerepelt.

A Kassai Megyei Bíróság elrendelte a kérelmező előzetes letartóztatását, amíg meg nem állapíthatók a svédországi státuszával kapcsolatos körülmények. Ezt a határozatot másodfokon helybenhagyták, majd később az Alkotmánybíróság is megerősítette, és azt is kimondta, hogy jogait nem sértették meg. A kérelmezőt 2015. február 23-án Oroszországba történő kiadatásáig őrizetbe vették. A kérelmező közbeni fellebbezést nyújtott be, azzal érvelve, hogy Szlovákiát köti a svéd bíróságok menekültstátuszával kapcsolatos döntése. Ezt a fellebbezést a Legfelsőbb Bíróság elutasította, ezt a döntést az Alkotmánybíróság később megerősítette.

2016. szeptember 8-án elrendelték a kérelmező kiadatását Oroszországnak. A Megyei Bíróság kiemelte különösen, hogy a menekültek nem élveznek automatikus büntetőeljárás alóli mentességet (mivel a kérelmezőt ebben az esetben súlyos, nem politikai bűncselekmény miatt keresték), és megelégedett az orosz hatóságok által adott általános garanciákkal. Az Alkotmánybíróság ezt követően elutasította a kérelmező alkotmányjogi panaszát. Visszaküldték az ügyet az alacsonyabb szintre annak megállapítására, hogy a kérelmezőt ki kellett volna-e zárni a menekültstátusz megszerzéséből. A Legfelsőbb Bíróság később hatályon kívül helyezte a 2016. szeptember 8-ai határozatot, és 2016. november 2-án elrendelte a kérelmező szabadon bocsátását. A kérelmezőt határőrség kitoloncolta Svédországba.

A kérelmező – az Egyezmény 5. cikkének 1. és 5. bekezdésére hivatkozással – azt sérelmezte, hogy letartóztatása és fogva tartása Szlovákiában sértette a szabadsághoz való jogát.

A kérelmező azzal érvelt, hogy letartóztatása nem volt összhangban a szlovák joggal, különösen a rendőrségi törvénnyel és a büntetőeljárás törvénykönyvekkel. Azzal érvelt, hogy mivel Oroszország nem kérte őrizetbe vételét, és mivel menekült volt Svédországban, előzetes letartóztatását és a kiadatásig tartó őrizetét nem kellett volna elrendelni.

A Bíróság emlékeztetett, hogy a szabadságvesztésnek „törvényesnek” kell lennie. A nemzeti jog betartása azonban nem elegendő; a döntést jóhiszeműen és a megadott indokok alapján kell meghozni, és az őrizet nem lehet túl hosszú. Különösen a kiadatással kapcsolatos őrizetet kell észszerűen

³⁰ Az ítélet 2021. április 19-én vált véglegessé.

szükségesnek tekinteni.

A Bíróság megelégedett azzal, hogy a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezése jogszerű volt, mivel a szlovák hatóságok nem tudhattak a kérelmező svédországi státuszáról. Hasonlóképpen a Bíróság úgy ítélte, hogy a kérelmező előzetes letartóztatása jogszerű volt, annak ellenére, hogy az orosz hatóságok nem kérték, mivel Szlovákiában az előzetes letartóztatást csak egy ügyésznek kellett elrendelnie.

Ami a kérelmező kiadatásig tartó őrizetét illeti, a Bíróság egyetértett a hazai bíróságokkal abban, hogy ezt a fogva tartást alapvetően nem tiltották meg, mivel a svéd hatóságok döntései nem voltak kötelezőek Szlovákiára. Ezenkívül elfogadható volt, hogy a szlovák hatóságok alaposan megvizsgálták a kérelmező ügyét, különös tekintettel arra, hogy a svéd hatóságok nem ellenőrizték a státuszát az Interpolnál. Összességében elmondható, hogy a kérelmező őrizetbe vételét az indokolta, hogy Szlovákiában kell tartani, annak megállapítása érdekében, hogy a kérelmező kiadatásának voltak-e jogi vagy ténybeli akadályai.

Összességében a kérelmező őrizetbe vétele egy év, kilenc hónap és tizenhét nap volt. Ez annak ellenére történik, hogy a hatóságok már nagyon korai szakaszban rendelkeztek információkkal a kérelmező svédországi státuszáról és az oroszországi büntetőeljárásról, és semmi sem akadályozta meg a bíróságokat abban, hogy a kérelmező kiadatásának elfogadhatóságáról végső döntést hozzanak, sokkal korábban, mint ahogy valójában megtették.

A fentiek fényében a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a hatóságok nem jártak el körültekintően, és a kérelmező őrizetbe vételének érvényes indokai megszűntek. Ez az Egyezmény 5. cikke 1. bekezdésének megsértéséhez vezetett.

A Bíróság továbbá úgy ítélte, hogy a kérelmezőnek nem volt érvényesíthető joga a jogellenes fogva tartásért járó kártérítésre, megsértve az Egyezmény 5. cikkének 5. bekezdését.

A Bíróság a kérelmező javára 1.200,-Euró nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

5. Sabuncu és mások Törökország elleni ügye (23.199/17. sz. ügy)³¹

A kérelmezők török állampolgárok; az események idején a Cumhuriyet napilap újságírói, vagy a Cumhuriyet Alapítvány (az újságot kiadó társaság fő részvényese) vezetői voltak.

A kérelmezőket 2016 novemberében előzetes letartóztatásba helyezte egy bíró, aki többek között úgy ítélte, hogy erős a gyanú, hogy ők felelősek a Cumhuriyet újság folyamatban lévő tevékenységéért, amelynek célja a propaganda terjesztése és terjesztése terrorszervezet, nevezetesen a PKK/KCK (Kurd Munkáspárt /Kurdisztáni Közösségek Uniója) és a török hatóságok által FETÖ/PDY néven emlegetett szervezet érdekében.

A kérelmezők különböző időpontokban szabadon bocsátás iránti kérelmet és az előzetes letartóztatásukra vonatkozó végzésekkel szemben kifogást nyújtottak be. Kérelmeiket elutasították.

Az isztambuli ügyészség 2017 áprilisában vádat emelt a tíz kérelmező ellen az Isztambuli 27. sz. Esküdtszéki Bíróság előtt. Az ügyész elsősorban azt állította, hogy a 2016. július 15-ei puccskísérlet megelőző három év során a Cumhuriyet szerkesztői álláspontja a kérelmezők befolyása következtében megváltozott, szembemelve az újság szerkesztési elveivel, amelyekhez 90 évig ragaszkodott. A kérelmezőre közül nyolccal szembeni büntetőeljárás (akiket az isztambuli esküdtszék ítelt el) még mindig folyamatban van a Semmítőszék Büntető Kollégiuma előtt. A kérelmezők közül kettőt az Isztambuli 27. sz. Esküdtszéki Bíróság felmentett (a negyedik kérelmezőt 2018 áprilisában, a hatodik kérelmezőt pedig 2019 novemberében).

2017 júliusában, egy meghallgatást követően az Isztambuli Esküdtszéki Bíróság elrendelte hét kérelmező szabadon bocsátását. A fennmaradó három kérelmező elengedését 2017 szeptemberében (a hatodik kérelmező), 2018 márciusában (az első kérelmező) és 2018 áprilisában (a második kérelmező) rendelték el.

³¹ Az ítélet 2021. április 19-én végleges.

Időközben, 2016 decemberében a kérelmezők egyéni alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, azzal érvelve, hogy megsértették a szabadsághoz és a biztonsághoz való jogukat, valamint a véleménynyilvánítás szabadságához és a sajtószabadsághoz való jogukat. Az Alkotmánybíróság e jogok megsértését állapította meg a negyedik kérelmező (2018. január) és a hatodik kérelmező (2019. május) esetében, de nem állapította meg a fennmaradó nyolc kérelmező jogainak megsértését (2019. május).

A kérelmezők – az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdésére hivatkozással – azzal érveltek, hogy kezdeti és folyamatos fogva tartásuk önkényes volt, és nem alapultak semmilyen konkrét bizonyítékon, amely megalapozza annak gyanújának fennálltát, hogy bűncselekményt követtek el. A kérelmezők – az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdésére hivatkozással – sérelmezték az Alkotmánybíróság előtti eljárás hosszát. A kérelmezők – az Egyezmény 10. cikkére hivatkozással – azt sérelmezték, hogy egy bizonyos kormányzati politikát kritizáló újság szerkesztői álláspontját bizonyítéknak tekintették a terrorszervezetek segítése vagy propaganda terjesztése vádjának alátámasztására. A kérelmezők – az Egyezmény 18. cikkére hivatkozással – azt állították, hogy őrizetbe vételüket úgy tervezték, hogy megbüntessék őket a kormányt ért kritikáik miatt.

A Bíróság kiemelte, hogy a török alkotmánybíróság a „személyi szabadsághoz és biztonsághoz való jog” megsértését állapította meg a negyedik és a hatodik kérelmező tekintetében, valamint a „véleménynyilvánítás szabadságának” és a „sajtószabadságnak” a megsértését a hatodik kérelmezővel szemben. Következésképpen ezek a kérelmezők e tények tekintetében már nem igényelhetek áldozat státuszt. A kérelem rájuk vonatkozó része tehát elfogadhatatlan volt, kivéve az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdése szerinti, az Alkotmánybíróság eljárásának hosszával kapcsolatos panaszokat.

A Bíróság észlelte, hogy az igazságügyi hatóságok által a kérelmezők előzetes letartóztatásának elrendelése és meghosszabbítása érdekében hivatkozott, publikált anyagok négy csoportra oszthatók. A következők voltak:

- 1.) cikkek, amelyek bírálják a politikai hatóságok politikáját és szimpatizánsaik nyilvános magatartását (például cikkek a nemzeti hírszerző ügynökség teherautóiról és egy Reyhanlı városában történt robbantásos merényletről, és egy „Béke a világban, de mi van otthon?” című cikk);
- 2.) cikkek, üzenetek és hírek, amelyek állítólagosan illegális szervezeteket képviselő személyek nyilatkozatait közlik (például egy cikk, amely beszámol a PKK egyik vezetőjének, Karayılannek a véleményéről, és az első kérelmező tweetjei, amely kivonatokat tartalmaz Gülen családjával készített interjúból és a BBC-nek magával Gülenel készített interjúból);
3. a Cumhuriyet újságírói által készített értékelések és kritikák a közigazgatási és igazságügyi hatóságok illegális szervezetek elleni fellépésére vonatkozó lépéseivel kapcsolatban (például két cikk: „Háború otthon, háború a világban” és „A boszorkányüldözés megkezdődött”);
4. a közérdeklődést kiváltó kényes információk (például egy cikk „Egy hétre eltűnt... felfedeztük, hol van Erdoğan” című cikk, és egy cikk, amely fényképeket tartalmaz egy esetről, amelyben egy ügyész túszul ejtettek, és egy telefonos interjú az egyik túszejtővel).

A Bíróság úgy ítélte, hogy még akkor is, ha feltételezzük, hogy a nemzeti hatóságok által idézett újságcikkek a kérelmezőknek tulajdoníthatók, a kérelmezőket nem lehetett megalapozottan gyanúsítani őrizetbe vételük idején, hogy elkövették a terrorszervezetek propagandájának terjesztése és terrorszervezet segítségének bűncselekményét. Más szóval, az ügy tényállása nem támasztja alá azt a következtetést, hogy a kérelmezőkkel szemben megalapozott gyanú állt fenn. Ennek megfelelően a velük szembeni gyanú nem érte el az észszerűség minimális szintjét. Bár a vitatott intézkedéseket bírói felügyelet mellett határozták meg, ezek pusztán gyanún alapultak. Ezenkívül azt sem bizonyították, hogy a kérelmezők letartóztatása után – különösen a vádiratban és a kérelmezők fogvatartása során – az ügyirathoz csatolt bizonyítékok olyan tényeknek vagy információknak minősülnek, amelyek más gyanúra adhatnak okot, amelyek igazolják a folyamatos őrizetbe vételt. Az a tény, hogy az első- és a másodfokú bíróságok elfogadták az ügyészség által hivatkozott tényeket a kérelmezők bűnösségének bizonyítékaként, nem változtatott ezen megállapításon.

A Bíróság különösen kiemelte, hogy azok a cselekmények, amelyekért a kérelmezőket büntetőjogi felelősségre vonták, a már ismert tényekről és eseményekről folytatott nyilvános vita tárgykörébe

tartoztak, ezek az Egyezményben foglalt szabadságjogok gyakorlását jelentik, és nem támogatták vagy védelmezték az erőszak alkalmazását a politikai szférában, és nem jelezték a kérelmezők azon kívánságát, hogy hozzájáruljanak a terrrorszervezetek jogellenes célkitűzéseinek eléréséhez, nevezetesen az erőszak és a terror politikai célokra való felhasználásához.

Az Egyezmény 15. cikke szerinti derogációval kapcsolatban a Bíróság kiemelték, hogy a kérelmezőket a büntetőeljárás törvény 100. cikke értelmében helyezték előzetes letartóztatásba, amely megkövetelte a tényszerű bizonyítékok meglétét, amelyek alapos gyanúra adnak okot, hogy az érintett személy bűncselekményt követett el. Ezt a cikket nem módosították a rendkívüli állapot idején, amikor a Török Minisztertanács több törvényerejű rendeletet is elfogadott, amelyek jelentős korlátozásokat állapítottak meg a hazai jogban a rendőrség őrizetében vagy előzetes letartóztatásában lévő személyek számára előírt eljárási biztosítékok tekintetében. Ennélfogva a jelen ügyben kifogásolt előzetes letartóztatási intézkedéseket a szükségállapot kihirdetése előtt és után hatályos jogszabályok alapján hozták meg. Következésképpen ezek az intézkedések nem feleltek meg az Egyezmény 15. cikkében meghatározott feltételeknek, mivel végső soron semmilyen eltérést nem lehetett alkalmazni a helyzetre.

A Bíróság ezért úgy találta, hogy az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdését megsértették, mivel nem volt alapos gyanú arra, hogy a nyolc érintett kérelmező bűncselekményt követett el.

A Bíróság kiemelte, hogy a második kérelmező esetében a fogva tartás időtartama 16 hónap, az első kérelmező esetében 14 hónap és 11 nap, a hatodik kérelmező esetében 8 hónap és 29 nap, a fennmaradó kérelmezők esetében 7 hónap és 2 nap, és hogy ezek az időszakok mind a rendkívüli állapot időtartamába estek, amelyet 2018. július 18-áig nem szüntettek meg.

A Bíróság úgy ítélte, hogy az Akgün-, Mehmet Hasan Altan- és Şahin Alpay-ügyekben tett megállapításai a jelen ügy összefüggésében is alkalmazhatók, bár a második kérelmező helyzete határesetnek látszott a fent említett esetekkel való párhuzamosság szempontjából. Megállapította, hogy a kérelmezők Alkotmánybírósághoz benyújtott kérelmei összetettek voltak, mivel ez volt az egyik első olyan eset, amely bonyolult kérdéseket vetett fel az újságírók előzetes letartóztatásával kapcsolatban az újság szerkesztői álláspontja miatt, és mivel a kérelmezők széles körben vitatták ügyüket az Alkotmánybíróság előtt, nemcsak azzal érvelve, hogy őrizetbe vételük nem volt megalapozott, hanem azzal is, hogy az ellenük felhozott vádak alkotmányellenesek.

A Bíróság álláspontja szerint figyelembe kellett venni az Alkotmánybíróság kivételes ügyterhét a 2016 júliusától 2018 júliusáig hatályos rendkívüli állapot idején, valamint a bíróság hátralék problémájának kezelése érdekében a nemzeti hatóságok által hozott intézkedéseket is. Ezzel kapcsolatban a Bíróság hangsúlyozta, hogy különbséget kell tenni a jelen ügy és Kavala Törökország elleni ügye között, amelyben a kérelmező előzetes letartóztatásban volt a rendkívüli állapot 2018. július 18-ai megszüntetésétől az Alkotmánybíróság ítéletének 2019. június 28-ai kihirdetése között eltelt tizenegy hónap alatt. Következésképpen, bár a jelen ügyben az Alkotmánybíróság általi felülvizsgálat hétköznapi esetben nem mondható „gyorsnak”, a jelen ügy sajátos körülményei között a Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem sértették meg az Egyezmény 5. cikk 4. bekezdését.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kérelmezők előzetes letartóztatása az ellenük indított büntetőeljárás keretében, súlyos büntetéssel járó bűncselekmények miatt, amelyek közvetlenül kapcsolódnak újságírói munkájukhoz, tényleges és hatékony korlátozást jelentett, és „beavatkozásnak” minősült a véleménynyilvánítás szabadságához való jogok gyakorlása.

A Bíróság azt is észlelte: már úgy találta, hogy a kérelmezők őrizetbe vétele nem alapult bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúján, és ezért megsértették a szabadsághoz és biztonsághoz való jogukat. Kiemelte továbbá, hogy a Török Büntetőeljárás Törvénykönyv 100. cikke értelmében egy személy csak akkor helyezhető előzetes letartóztatásba, ha ténybeli bizonyíték áll fenn, amely megalapozza annak erős gyanúját, hogy bűncselekményt követett el. E tekintetben úgy ítélte, hogy az észszerű gyanú hiánya *a fortiori* azt jelentette volna, hogy nem volt erős gyanú, amikor a nemzeti hatóságokat a kérelmezők fogva tartása jogszerűségének értékelésére köteles. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett, hogy az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdése kimerítő listát tartalmaz azon megengedett indokokról, amelyek alapján a személyeket meg lehet fosztani a szabadságuktól, és hogy a szabadságvesztés nem lenne jogszerű, hacsak nem esik valamelyik ilyen indok alá.

A Bíróság továbbá kiemelte, hogy az Egyezmény 5. és 10. cikke szerinti törvényességi követelmények mindkét esetben az egyén önkénytől való védelmét célozzák. Ebből következett, hogy a jogszerűtlen fogva tartási intézkedés annyiban, amennyiben az Egyezményben biztosított szabadságok valamelyikébe való beavatkozást jelent, elvben nem tekinthető e nemzeti jog által előírt szabadságkorlátozásának. Következésképpen a kérelmezőknek az Egyezmény 10. cikke szerinti jogaiba és szabadságaiba való beavatkozás nem volt indokolt, mivel azt nem törvény írta elő. Az Egyezmény 10. cikkét tehát megsértették.

Ami az Egyezmény 18. cikke szerinti panaszt illeti, a Bíróságnak meg kellett győződnie arról, hogy – jogos cél hiányában – nem volt-e azonosítható egy mögöttes cél (vagyis a 18. cikk értelmében az Egyezményben nem meghatározott cél). Jelen esetben a kérelmezők által hivatkozott elemek megvizsgálása után a Bíróság úgy ítélte, hogy ezek nem alkotnak kellően homogén egészet ahhoz, hogy úgy találja: a kérelmezők őrizetbe vétele az Egyezményben elő nem írt célt követett és ez az ügy alapvető vonása volt. Ennek megfelelően nem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kérelmezők előzetes letartóztatását az Egyezményben elő nem írt célból rendelték el. Ezért az Egyezmény 18. cikkét nem sértették meg.

A Bíróság az érintett nyolc kérelmező javára fejenként 16.000,-Euro nemvagyonosi kártérítést ítélt meg.

6. Trivkanovič Horvátország elleni (II.) ügye (54.916/16. sz. ügy)³²

Az sziszeki rendőrség 1991. augusztus 25-én belépett a kérelmező fia házába, és elhurcolta őt, a kérelmező másik fiát és volt férjét. Volt férjét agyonlőtt állapotban találták meg a Száva folyóban; fiait soha többé nem látták, 2005. november 21-én holtta nyilvánították őket.

A kérelmező 2006-ban polgári jogi kártérítési keresetet nyújtott be az állam ellen. Elutasították, mivel igénye elévült, mivel a hazai bíróság úgy találta, hogy a hosszabb elévülési határidők csak akkor alkalmazhatók, ha a büntetőbíróság úgy találta, hogy bűncselekményt követtek el. 2011. december 16-én egy férfit azzal vádoltak meg, hogy ő volt annak az egységnek a vezetője, amely bűncselekményeket követett el a polgári lakosság, köztük a kérelmező fiai ellen, és háborús bűnök miatt vádat emeltek ellene. A bíróság bűnösnek találta, és szabadságvesztésre ítélték. Erre az ítéletre támaszkodva a kérelmező 2014. augusztus 1-jén perújítási kérelmet nyújtott be a polgári eljárásban. Az Sziszeki Városi Bíróság elutasította kérelmét, úgy ítélve, hogy a szóban forgó férfit a kérelmező fiainak eltűnése miatt, nem pedig a halála miatt ítélték el. A határozatot másodfokon helybenhagyta. Az alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság elfogadhatatlannak nyilvánította.

A kérelmező – az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését – azt sérelmezte, hogy megtagadták tőle a bírósághoz fordulás jogát, mivel a hazai bíróságok megtagadták a perújítást abban a polgári perben, amelyben két fia haláláért kért kártérítést.

A Bíróság észlelte, hogy az első polgári eljárásban a hazai bíróságok elutasították a kérelmezőnek az állammal szembeni keresetét, amelyben kártérítést kért két fia halála miatt, akik eltűntek, miután a rendőrség 1991. augusztus 25 -én elfogta őket, és akiket 2005. november 21-én holtta nyilvánítottak. A bíróságokat úgy ítélték meg, hogy kártérítési igénye elévült, tekintettel arra, hogy polgári keresetét 2006 szeptemberében, azaz több mint öt évvel fiainak 1991. augusztusi eltűnése és (feltételezett) halála után nyújtotta be. 2013 decemberében V. M.-t bűnösnek találták a polgári lakosság elleni háborús bűncselekményekben, amiért elmulasztotta megelőzni és megbüntetni számos ilyen bűncselekményt, többek között a kérelmező fiainak eltűnését, amelyeket az általa irányított rendőri egységek tagjai követtek el. A horvát törvények értelmében, ha a kár bűncselekményből származik, a kártérítési követelésekre vonatkozó általános határidők meghosszabbodnak, úgy, hogy megegyezzenek a bűncselekmények üldözésére előírt határidőkkel. Tekintettel arra, hogy a háborús bűncselekmények nem évülnek el, a kérelmező kérte a perújítás engedélyezését, V. M. háborús bűncselekmény miatti elítélésére támaszkodva. A horvát törvények értelmében az állam a szigorú felelősség szabályai szerint felel a fegyveres erői által okozott károkért, kivéve, ha a szóban forgó kár háborús kárt jelent, úgy érve, hogy a háborús bűncselekménnyel okozott károk soha nem minősülnek háborús kárnak.

³² Az ítélet 2021. április 21-én vált véglegessé.

A hazai bíróságok azonban megtagadták a perújítás engedélyezését, mivel úgy ítélték, hogy V. M. elmarasztalása nem minősül új bizonyítéknak, amely eltérő eredményre vezethet, mivel nem volt okozati összefüggés a kérelmező fia halála és V. M. bűncselekménye között.

A Bíróság emlékeztetett, hogy nem feladata a nemzeti bíróságok helyébe lépni, amelyek a legjobb helyzetben vannak az előttük lévő bizonyítékok értékeléséhez, tények megállapításához és a hazai jog értelmezéséhez. A Bíróság nem járhat el negyedik fokú bíróságként, és ezért az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése alapján nem kérdőjelezi meg a nemzeti bíróságok ítéletét, kivéve, ha megállapításait önkényesnek vagy nyilvánvalóan észszerűtlennek lehet tekinteni.

A Bíróság emlékeztett továbbá, hogy az Egyezmény 2. cikke alapján megvizsgált számos ügyben megállapította, hogy az állami ügynökök általi fogva tartás után eltűnt személyeket halottnak kell tekinteni, és az állam ezért felelős halálukért. Ezeket a megállapításokat az alperes Kormányzat azon érveire válaszul tették, amelyek szerint az ilyen személyek még életben vannak, vagy nem bizonyították, hogy állami ügynökök kezétől haltak meg. Ez az ítélezési gyakorlat a jelen ügyben nem jelentéktelen a kérelmezőnek az Egyezmény 6. cikke szerinti panaszával összefüggésben. Ez azért van így, mert az állam felelőssége ilyen esetekben nem csak az élethez való jog hatékony védelmén alapul, amint azt az Egyezmény 2. cikke biztosítja, amely az Egyezmény egyik legalapvetőbb rendelkezése. Ez annak az ok-okozati összefüggés alapos feltételezésén is alapul, amely a fogvatartás és a halál között felmerül, és amely feltételezés akkor merül fel, amikor – mint ezekben az esetekben – az egy személy halálával kapcsolatos eseményekről részben vagy egészben a hatóságok bírnak kizárólagos tudomással. A Bíróság úgy ítélte, hogy ilyen helyzetekben a bizonyítási teher a hatóságokra hárul, hogy kielégítő és meggyőző magyarázatot adjanak.

A Bíróság azt is kiemelte, hogy a Legfelsőbb Bíróság soha nem vizsgálta felül a hazai bíróságok jelen ügyben hozott döntéseit. Későbbi, a háborúval kapcsolatos történelmi események összefüggésében kialakult ítélezési gyakorlatában a Legfelsőbb Bíróság azon a véleményen volt, hogy ahol a fegyveres erők tagjai által elkövetett háborús bűncselekmény kényszerű eltűnéssel járt, és az eltűnt áldozatot később holtta nyilvánították, az állam felelős az áldozat haláláért és az ebből eredő károkért, mivel nyilvánvaló ok-okozati összefüggés van az eltűnés és az áldozat (feltételezett) halála között. Ez az ítélezési gyakorlat azt is sugallja, hogy ilyen esetekben a bizonyítási teher eltolódik, mivel az állam köteles bizonyítani, hogy az áldozat túlélte vagy más körülmények között halt meg.

Annak megállapítása során, hogy a hazai bíróságok jelen ügyben hozott döntései önkényesnek vagy nyilvánvalóan észszerűtlennek tekinthetők-e, a Bíróság hangsúlyozta, hogy V.M.-t azért ítélték el, mert elmulasztotta megakadályozni és megbüntetni a polgári lakosság ellen elkövetett számos háborús bűncselekményt, amelyeket az általa irányított rendőri egységek tagjai követtek el, beleértve a kérelmező fiainak eltűnését. Ilyen körülmények között az a következtetés, hogy ilyen körülmények között nincs ok-okozati összefüggés V. M. bűncselekménye és a kérelmező fiainak halála között, ahogyan azt a hazai bíróságok tették, amikor elutasították a kérelmező perújítási kérelmét, nyilvánvalóan észszerűtlen, figyelembe véve a Bíróságnak az Egyezmény 2. cikke szerinti ítélezési gyakorlatát, amelyet a Legfelsőbb Bíróság hazai szinten is visszhangzott, és a későbbi hasonló esetekben ezt a következtetést megalapozatlannak és túlságosan formálisnak találta. E következtetésre jutva a hazai bíróságok valójában elérhetetlen bizonyítási mércét szabtak a kérelmező számára, ami különösen elfogadhatatlan volt az érintett cselekmények súlyossága miatt. Ezzel összhangban az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

A Bíróság a kérelmező jogutódainak 12.500,-Euro nemvagyoni kártérítést ítél meg.

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bpkf.I.294/2021/3.

1. A letartóztatás feltételeinek vizsgálatánál olyan feltételezés, amely egy jövőbeni esemény bekövetkezésének a valószínűsítéséből áll, csak tényeken alapuló következtetések útján történhet. A

megalapozottan feltehető kifejezés olyan jövőbeni történésre, eseményre utal, amelynek a bekövetkezése a rendelkezésre álló körülményekből, tényekből előre látható, elképzelhető, várható gyanítható, vagyis valószínűsíthető, valószínű. A bűncselekmény - büntetési tételben megnyilvánuló - tárgyi súlya csak a konkrét ügy speciális jellemzőivel együtt jut szerephez, illetve ad ilyen következtetésre alapot.

2. Az előzetes letartóztatás szükségessége a büntetőeljárás törvényben meghatározott különös okok és a konkrét ügy jellemzőinek egybevetett vizsgálata eredményeként válik megismerhetővé.

A Kúria megállapította, hogy az első fokon eljáró ítélőtábla az eljárási szabályokat betartva, megalapozottan rendelkezett a terhelttel szemben fennálló letartóztatás fenntartásáról.

A Kúria az indokolást annyiban helyesbíti, hogy a vádlottal szemben az ügyészség vádiratában a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 197. § (1) bekezdés b) pont II. fordulat, (3) bekezdés a) és b) pont, (4) bekezdés b) alpontja szerinti, folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette és a Btk. 208. § (1) bekezdése szerinti kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt emelt vádat.

Az első fokon eljáró ítélőtábla helyesen állapította meg, hogy a terhelt letartóztatásának törvényi feltételei továbbra is fennállnak, a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontja, valamint a c) pont cb) alpontja szerinti letartóztatási ok továbbra is érvényes a jelen ügyben.

A Be. 296. §-a szerint a letartóztatás a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt.

A Be. 276. § (1) bekezdése értelmében szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban a terhelttel szemben személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének, meghosszabbításának és fenntartásának akkor van helye, ha

- a) a terhelt bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható, vagy vele szemben vádat emeltek, és
- b) a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés céljának eléréséhez ez szükséges és az elérni kívánt cél más módon nem biztosítható.

A Be. 276. § (2) bekezdése szerint személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés rendelhető el,

- a) a terhelt jelenlétének biztosítása érdekében, ha
 - aa) megszökött, szökést kísérelt meg, vagy a bíróság, az ügyészség, vagy a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, illetve
 - ab) megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárásban elérhetetlenné válna, így különösen megszökne, elrejtőzne;

továbbá [...]

- c) a bűnisméltés lehetőségének megakadályozása érdekében, ha
 - ca) a gyanúsított kihallgatását követően az eljárás tárgyát képező bűncselekményt folytatta, vagy a gyanúsított kihallgatását követően elkövetett újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt gyanúsítottként hallgatták ki, illetve
 - cb) megalapozottan feltehető, hogy a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghez vinné, az eljárás tárgyát képező bűncselekményt folytatná, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el".

A letartóztatás feltételének vizsgálatánál konkrét, az adott ügyre vonatkozó tényeken alapulhat az a következtetés, hogy fennáll a szökés, elrejtőzés vagy a bűnisméltés veszélye (BH 2009.7.).

Az Emberi Jogok Európai Bírósága az EJEB 2013.53129/2009. Imre Zsolt kontra Magyarország ítéletében kifejtette: azt, hogy a vádlott előzetes letartóztatásának fenntartása ésszerű-e, minden esetben az ügy speciális vonásainak a fényében kell megítélni. Az elhúzódo fogvatartás egy adott ügyben csak akkor lehet indokolt, hogyha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn,

amelyek – az ártatlanság véelme ellenére – nagyobb súllyal esnek latba, mint az Egyezmény 5. cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabályok [indokolás 41) pont].

A Kúria a BH 2017.46. számon közzétett határozatában kifejtette: a szökés, elrejtőzés megakadályozása olyan közérdek, amely megelőzi a nem jogerősen, hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélt személy szabadságának tiszteletben tartását is. Ez, valamint a szabadságvesztés végrehajtását biztosító célszerűség olyan súllyal figyelembe veendő szempontok, hogy azokra tekintettel – az enyhébb kényszerintézkedésekkel szemben – az előzetes letartóztatás tekinthető szükségszerű és arányos kényszerintézkedésnek.

A nyomozási bíró eljárásáról az előzetes letartóztatás elrendelése tárgyában született 93/2011. BK. vélemény szerint, amikor a bíróság az (előzetes) letartóztatás különös feltételeit vizsgálja, rendkívüli gondossággal kell eljárnia. Figyelembe kell venni, hogy olyan feltételezés, amely egy jövőbeni esemény bekövetkezésének a valószínűsítéséből áll, csak tényeken alapuló következtetések útján történhet. A megalapozottan feltehető kifejezés olyan jövőbeni történésre, eseményre utal, amelynek a bekövetkezése a rendelkezésre álló körülményekből, tényekből előre látható, elképzelhető, várható, gyanítható, vagyis valószínűsíthető, valószínű. A bűncselekmény – büntetési tételben megnyilvánuló – tárgyi súlya csak a konkrét ügy speciális jellemzőivel együtt jut szerephez, illetve ad ilyen következtetésre alapot. A tárgyi súly kapcsán önmagában a (Btk. Általános és Különös Része szerinti) jogalkotói értékelés nem biztosít az előzetes letartóztatás indokoltságára önálló következtetési alapot.

Az előzetes letartóztatás szükségessége a büntetőeljárás törvényben meghatározott különös okok és a konkrét ügy jellemzőinek egybevetett vizsgálata eredményeként válik megismerhetővé (BH 2007.403.).

A jelen ügyben a terhelttel szemben elrendelt és az elsőfokú bíróság által továbbra is fenntartott letartóztatás alapjául szolgáló okok ilyen, megalapozott feltevésen alapulnak, ezért azok megállapításához az ügy konkrét körülményeinek vizsgálata szükséges. Helytálló a védő hivatkozása abban a körben, hogy önmagában az eljárás tárgyát képező bűncselekmény büntetési tételében megnyilvánuló tárgyi súly nem ad alapot ilyen következtetés levonására, tévedett viszont a védő abban, hogy az első fokon eljáró ítélőtábla a letartóztatás fenntartásának indokolása körében nem vizsgálta volna az ügy egyéni körülményeit.

Az ítélőtábla rögzítette a terhelt személyi és családi körülményeit és azokat összevetette a vád tárgyát képező bűncselekmények kiemelkedő tárgyi súlyával és magas büntetési tételével, a halmazati szabályok szerinti büntetés kiszabással, és azt értékelve megállapította, hogy erre figyelemmel tartani kell attól, hogy a vádlott szabadlábra kerülése esetén elérhetlenné válna, megszökne vagy elrejtőzne, és ezt a veszélyt a vádlott rendezett személyi körülményei sem ellensúlyozzák. Az ítélőtábla az egyéni körülmények alapján történő értékelést elvégezte, és azok alapján az ügy összes körülményeit figyelembe véve, az ügyben megállapított tényekből következtetve helyesen jutott arra, hogy a bűnösség esetén megállapítható büntetés jelentős súlyára, hosszú időtartamára figyelemmel a terhelt szökésének, elrejtőzésének olyan reális veszélye áll fenn, amellyel szemben személyi körülményei kellő súlyú visszatartó erőt nem képeznek.

Az ítélőtábla ugyancsak az ügy konkrét, ténybelileg megállapítható körülményeiből vonta le azt a következtetést, hogy a terhelttel szemben megalapozottan feltehető, hogy szabadlábra kerülése esetén a vádlott tulajdonában álló ingatlanban élő másik lánya sérelmére szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el. Az ítélőtábla a büntetlen előéletű vádlottal szemben ezt a következtetést abból vonta le, hogy a vádirati tényállás szerint terhére rótt bűncselekményeket hosszabb időn keresztül, rendszeres, ismétlődő jelleggel követte el (2013. augusztus 5. és 2018. augusztus 5. napja között a kiskorú veszélyeztetésének büntetést, 2016. március 15. és 2016. szeptember között a szexuális erőszakot). A Kúria megállapítja, hogy a vád tárgyává tett cselekmények szerinti sértett a vádlott vele közös háztartásban élő leánygyermek, így a rendszeres, ismétlődő jellegű, édesgyermek sérelmére a vád szerint elkövetett cselekmények jellegéből és irányultságából megalapozottan vonható le arra következtetés, hogy ugyanilyen vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetésétől lehet tartani a vele közös háztartásban élő másik leánygyermek esetében is.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az első fokon eljáró ítélőtábla a letartóztatás okait az ügy egyedi körülményei alapján, a vádlott személyére konkretizálva vizsgálta, az okok fennállását az ügy körülményeire alapozva állapította meg.

A hosszan tartó személyi szabadságot elvonó kényszerintézkedést megalapozó közérdek körébe sorolható az az eset, amikor a vád tárgyává tett bűncselekmény büntetési tétele alapján kiszabható büntetés tárgyi súlyából vonható le következtetés (az eset egyedi körülményei alapján) a szökés, elrejtőzés veszélyére; de különösen ide sorolható az az eset, amikor a saját nevelése, gondozása, felügyelete alatt álló gyermeke vonatkozásában fennálló nemi élet szabadsága és nem erkölcs elleni vagy fejlődését veszélyeztető más bűncselekmény elkövetésének megalapozott a veszélye.

Mivel a terhelt esetében a letartóztatás meghatározott okai továbbra is fennállnak, ezért a letartóztatás megszüntetésére nem kerülhet sor (BH 2011.274.).

A terhelt vonatkozásában a letartóztatással elérni kívánt cél a vádlott esetében enyhébb kényszerintézkedés elrendelésével nem biztosítható, különösen igaz ez a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontban írt különös okot jelen ügyben megalapozó személyi körülményekre: jelen vád mellett értelemszerűen nem alkalmas a bűnisméltlés veszélyének megakadályozására egy olyan bűnügyi felügyelet, amely alapján kijelölt tartózkodási hely megegyezik a terhelt másik leánygyermekének tartózkodási helyével.

Bpkf.I.355/2021/2.

A letartóztatás feltételeinek vizsgálatánál olyan feltételezés, amely egy jövőbeni esemény bekövetkezésének a valószínűsítéséből áll, csak tényeken alapuló következtetések útján történhet. A megalapozottan feltehető kifejezés olyan jövőbeni történésre, eseményre utal, amelynek a bekövetkezése a rendelkezésre álló körülményekből, tényekből előre látható, elképzelhető, várható, gyanítható, vagyis valószínűsíthető, valószínű. A bűncselekmény - büntetési tételben megnyilvánuló - tárgyi súlya csak a konkrét ügy speciális jellemzőivel együtt jut szerephez, illetve ad ilyen következtetésre alapot.

A Be. 296. §-a szerint a letartóztatás a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt; míg a Be. 281. § (1) bekezdése szerint a bűnügyi felügyelet a terhelt szabad mozgáshoz és a lakóhely, illetve tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. A Be. 281. § (2) bekezdés a) pontja értelmében bűnügyi felügyelet elrendelése esetén a bíróság előírja, hogy a terhelt a számára meghatározott területet, lakást, egyéb helyiséget, intézményt vagy ahhoz tartozó bekerített helyet engedély nélkül ne hagyja el. A Be. 281. § (4) bekezdése szerint a (2) bekezdés a) pontjának alkalmazása esetén a bíróság magatartási szabályként meghatározza, hogy a terhelt a kijelölt területet, helyet milyen célból, különösen a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítása, munkavégzés vagy gyógykezelés céljából, milyen feltételek szerint hagyhatja el.

A Be. 276. § (1) bekezdése értelmében, a szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban a terhelttel szemben személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének, meghosszabbításának és fenntartásának akkor van helye, ha

- a) a terhelt bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható, vagy vele szemben vádat emeltek, és
- b) a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés céljának eléréséhez szükséges és az elérni kívánt cél más módon nem biztosítható.

A Be. 276. § (2) bekezdése szerint személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés rendelhető el,

„a) a terhelt jelenlétének biztosítása érdekében, ha

- aa) megszökött, szökést kísérelt meg, vagy a bíróság, az ügyészség, vagy a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, illetve
- ab) megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárásban elérhetetlenné válna, így különösen megszökne, elrejtőzne”;

továbbá

„c) a bűnisméltlés lehetőségének megakadályozása érdekében, ha

- ca) a gyanúsított kihallgatását követően az eljárás tárgyát képező bűncselekményt folytatta, vagy a gyanúsított kihallgatását követően elkövetett újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt gyanúsítottként hallgatták ki, illetve
- cb) megalapozottan feltehető, hogy a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghez vinné, az eljárás tárgyát képező bűncselekményt folytatná, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el.”

A letartóztatás feltételeinek vizsgálatánál konkrét, az adott ügyre vonatkozó tényeken alapulhat az a következtetés, hogy fennáll a szökés, elrejtőzés vagy a bűnismétlés veszélye (BH 2009.7.).

Az Emberi Jogok Európai Bírósága, az EJEB 2013.53129/2009. Imre Zsolt kontra Magyarország ítéletében kifejtette: azt, hogy a vádlott előzetes letartóztatásának fenntartása észszerű-e, minden esetben az ügy speciális vonatkozásának a fényében kell megítélni. Az elhúzódó fogvatartás egy adott ügyben csak akkor lehet indokolt, ha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek – az ártatlanság védelme ellenére – nagyobb súllyal esnek latba, mint az egyezmény 5. cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabályok (indokolás 41.).

A nyomozási bíró eljárásáról az előzetes letartóztatás elrendelése tárgyában született 93/2011. BK. vélemény szerint, amikor a bíróság az előzetes letartóztatás különös feltételeit vizsgálja, rendkívüli gondossággal kell eljárnia. Figyelembe kell venni, hogy egy olyan feltételezés, amely egy jövőbeli esemény bekövetkezésének a valószínűsítéséből áll, csak tényeken alapuló következtetések útján történhet. A megalapozottan feltehető kifejezés olyan jövőbeli történésre, eseményre utal, amelynek a bekövetkezése a rendelkezésre álló körülményekből, tényekből előrelátható, elképzelhető, várható, gyanítható, vagyis valószínűsíthető, valószínű. A bűncselekmény – büntetési tételben megnyilvánuló – tárgyi súlya csak a konkrét ügy speciális jellemzőjével együtt jut szerephez, illetve ad ilyen következtetésre alapot. A tárgyi súly kapcsán önmagában a (Btk. Általános és Különös Része szerinti) jogalkotói értékelés nem biztosít az előzetes letartóztatás indokoltságára önálló következtetési alapot.

Az előzetes letartóztatás szükségessége a büntetőeljárás törvényben meghatározott különös okok és a konkrét ügy jellemzőinek egybevetett vizsgálata eredményeként válik megismerhetővé (BH 2007.403.).

A jelen ügyben a II. és XII. rendű terheltekkel szemben elrendelt és az ítéletábra által továbbra is fenntartott személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés (letartóztatás, illetve bűnügyi felügyelet) alapjául szolgáló okok ilyen, megalapozottan feltehetően alapuló feltételek, ezért azok fennállásának megállapításához az ügy konkrét körülményeinek vizsgálata szükséges.

A Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt letartóztatási ok fennállásával kapcsolatban jelen esetben releváns tények a következők szerint határozhatók meg:

A II. rendű vádlottat, mint különös visszaesőt a Btk. 176. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő, társtettesként, jelentős mennyiségű kábítószerre kereskedéssel elkövetett kábítószerkereskedelem büntetével és a Btk. 177. § (1) bekezdés c) pontjának cb) alpontjába ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő, társtettesként, bünszövetségben elkövetett kábítószerkereskedelem büntetével vádolja az ügyészség. A törvény a bűncselekményekre mind a két minősített esetben 5 évtől 20 évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabását teszi lehetővé. A Btk. 89. § (1) bekezdése értelmében a különös és többszörös visszaesővel szemben az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a 25 évet.

A Btk. 89. § (2) bekezdése szerint a különös és többszörös visszaesővel szemben a büntetés a 82. § (1) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a II. rendű terhelttel szemben bűnösségének megállapítása esetén akár életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabására is sor kerülhetne, amennyiben határozott tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabására kerülne sor, annak tartama a különös visszaesés megállapítása esetén olyan hosszú szabadságelvonás kilátásba helyezését jelentheti, amely nagyon súlyos, konkrét fenyegetettséget teremt, mellyel szemben a szökés, elrejtőzés veszélyét csak kivételes személyi körülmények szüntethetik meg.

A törvényszék II. rendű terhellet letartóztatását vádemelés után fenntartó 2019. október 22. napján kelt

végzésében részletesen indokolta azt, hogy a II. rendű vádlott esetében miért nem állapíthatók meg olyan kedvező személyi körülmények, amelyek feltétlenül visszatartanák őt attól, hogy a hatóság elől megszökjön vagy elrejtőzzön. A II. rendű vádlott vonatkozásában megállapítható, hogy az általa megadott címen nem tartózkodott, elérhetősége elnehezült, állandó munkahellyel, erős családi kötelekkel nem rendelkezik. A vádiratban foglalt cselekmények szervezettsége, az ott megjelölt értékesített kábítószer mennyisége alapján alappal feltehető, hogy a II. rendű vádlott megélhetését a vádiratban terhére rótt cselekmények elkövetésével biztosította, a vádiratban foglaltak szerint kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

Emellett megállapítható, hogy a több alkalommal kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények miatt elítélt II. rendű vádlott a vádirat szerint több hónapon keresztül szervezeten valósított meg cselekményeket, melyek részben a korábbi elítéléséhez kapcsolódó szabadságvesztés büntetéséből történő feltételes szabadságának próbaidejére esnek, így alappal lehet következtetni arra, hogy a II. rendű vádlott szabadrálbra helyezése esetén újabb kábítószerrel összefüggő, szabadságvesztéssel büntetendő súlyos bűncselekményt követne el.

Mindezek alapján nemcsak az állapítható meg, hogy a II. rendű vádlott szabadrálbra kerülése esetén a büntetőjogi felelősségre vonás elkerülése érdekében megszökne, elrejtőzne, illetve megélhetését újabb, szabadságvesztéssel büntetendő, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elkövetésével biztosítaná, hanem arra is alappal lehet következtetést vonni, hogy a kényszerintézkedés céljai a letartóztatás, mint legsúlyosabb személyi szabadságot elvonó kényszerintézkedés alkalmazása nélkül nem érhetőek el. Az enyhébb kényszerintézkedések ilyen mértékű fenyegetettség mellett sem a szökés, elrejtőzés veszélyét, sem pedig a bűnisméltés veszélyét nem zárják ki, figyelemmel arra, hogy bűnügyi felügyelet, még mozgást nyomon követő technikai eszköz alkalmazása mellett sem lenne képes megakadályozni a II. rendű vádlott szökését, csupán a gyors rendőri reagálást tudná biztosítani. A bűnügyi felügyelet a vádiratban a II. rendű vádlott terhére rótt bűncselekmények jellegére figyelemmel nem alkalmas a bűnisméltés veszélyének kizárására, mivel a kábítószer megszerzésével, tartásával, forgalomba hozatalával elkövetett magatartások, illetve a kereskedés bűnügyi felügyelet hatálya alatt, egy állandó tartózkodási helyről is elkövethetők, más személyek közreműködésével, illetve telekommunikációs eszközök használatával.

Mindezek alapján az ítéletábla döntése a II. rendű vádlott vonatkozásában törvényes és megalapozott.

A XII. rendű vádlottat az ügyészség a Btk. 176. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként, bünszövetségben, kereskedéssel elkövetett kábítószerkereskedelem büntetével vádolja, mely bűncselekmény 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A XII. rendű vádlott a terhére rótt bűncselekmények elkövetésekor fiatal felnőttkorú volt, a törvényszék a vádemelést követően a XII. rendű vádlottnak korábban a járásbíróóság 2018. március 7-én kelt és a XII. rendű vádlott vonatkozásában 2018. március 10. napján jogerős végzésével az akkori szabályok szerint házi őrizetként elrendelt, a büntetőeljárásról szóló, 2017. évi XC. törvény rendelkezései alapján bűnügyi felügyeletnek minősülő kényszerintézkedést bűnügyi felügyeletként fenntartotta a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján. A törvényszék megállapította, hogy a XII. rendű vádlottal szemben a letartóztatás Be. 277. § (4) bekezdésében foglalt többletfeltétele nem áll fenn, ebből következően a letartóztatás a vádlott jelenlétének biztosítására sem a bűncselekmény jellegére, sem a vádlott személyi és családi körülményeire, sem a vádlott és a büntetőeljárásban résztvevő vagy más személy viszonyára, esetleg a vádlott büntetőeljárás előtt és az eljárás során tanúsított magatartására figyelemmel sem volt szükséges.

A Kúria megállapította, hogy a XII. rendű vádlott esetében – figyelemmel az Imre Zsolt kontra Magyarország ítéletben kifejtett, jelen végzésben korábban hivatkozott követelményre – az elhúzódo fogvatartás csak akkor lehet indokolt, ha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek – az ártatlanság véelme ellenére – nagyobb súllyal esnek latba, mint az Egyezmény 5. cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabályok. A szökés, elrejtőzés megakadályozása olyan közérdek, amelyet a személyi szabadság elvonásával járó kényszerintézkedés fenntartása alapjául figyelembe lehet venni, ugyanakkor minél hosszabb ideig tart a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés, annál nyomatékosabb érdek szükséges annak további fenntartásához. A közérdek nyomatékos súlyát pedig nem elegendő önmagában a

szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény büntetési tételében megnyilvánuló fenyegetettség alapján megállapítani, azt a konkrét ügy körülményeivel kell összevetni. A Kúria megállapította, hogy az ítéletábra végzésében ugyan foglalkozott XII. rendű vádlott személyi körülményeiben bekövetkezett változásokkal, azokat azonban nem súlyuknak megfelelően értékelte, így tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a XII. rendű vádlott vonatkozásában fennálló egyéni körülmények és a vele szemben emelt vádban megjelölt bűncselekmény büntetési tételében megjelenő absztrakt fenyegetettség összevetéséből továbbra is alappal lehet arra következtetni, hogy a XII. rendű vádlott szabadlábra kerülése esetén megszökne, elrejtőzne, vagy magát az eljárás alól kivonná.

A Kúria rámutatott arra, a védő alappal hivatkozott a XII. rendű vádlott személyi körülményeiben bekövetkezett lényeges változásokra. A XII. rendű vádlott a kényszerintézkedés elrendelését követően, annak hatálya alatt több iskolarendszerű képzésben vett részt, szakképzettséget szerzett, melyet munkájában hasznosít. A XII. rendű vádlott szakmájához kapcsolódóan szakmai versenyen is részt vett, emellett igazolt rendszeres véradó. A védő által csatolt munkahelyi jellemzésre alapján 2019. december óta folyamatosan főállású munkaviszonyban dolgozik. A személyi körülményeiben bekövetkezett változásokat a folyamatban lévő büntetőeljárásban eljáró törvényszék is figyelembe vette, az ehhez kapcsolódó bűnügyi felügyelet szabályait enyhítő részleges feloldásokat engedélyezte. A több mint három éve személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt álló vádlott esetében ezen személyi körülmények mellett a terhére rótt bűncselekmény büntetési tételére tekintettel – figyelemmel a bűnösség esetleges megállapítása esetén figyelembe vehető elkövetéskori fiatal felnőttkorára, előéletére, valamint megváltozott életvitelére, illetőleg a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésben töltött idő beszámítására – nem feltételezhető kellő alappal az, hogy a XII. rendű vádlott vonatkozásában a Be. 277. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában megjelölt ok jelenleg is fennállna; abban az esetben pedig, ha a kényszerintézkedés elrendelésének, illetve fenntartásának alapjául szolgáló ok megszűnik, a kényszerintézkedést meg kell szüntetni.

Bpkf.I.417/2021/2.

A letartóztatást továbbra is fenntartó végzés - helyes indokai alapján történő - helybenhagyása az I. rendű vádlott vonatkozásában.

Az I. rendű vádlott esetében az ítéletábra végzésének felülbírálata során az volt vizsgálandó, hogy a letartóztatás további fenntartása tényszerű alapon áll-e, észszerűen alátámasztott-e, az abból vont következtetés okszerű-e, továbbá a kényszerintézkedés alkalmazása célszerű-e (EBH 2009.2025.).

Az ítéletábra törvényesen állapította meg, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés alkalmazásának Be. 276. § (1) bekezdésében írt általános feltételei fennállnak, mivel az ügyészség I. rendű vádlottal szemben szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt emelt vádat és a bírósági eljárás folyamatban van. Az elsőfokú bíróság a soronkívüliség szabályának betartásával folytatja az eljárást. Az ezt megelőző utolsó tárgyalási határnap 2021. március 2. volt, míg a következő határnap 2021. május 4., 6. és 7. napjára van kitűzve.

A vádlottal szemben a vád tárgyává tett bűncselekmények tárgyi súlya kiemelkedő, magas büntetési tétellel fenyegetett. A Btk. szabályozása alapján – a halmazati büntetési tételre tekintettel – öt évtől huszonöt évig terjedő szabadságvesztés kiszabásának [Btk. 36. §, Btk. 81. § (1) és (2) bekezdés] a lehetősége is fennáll.

Mindezek alapján az I. rendű vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítása esetén hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabására kerülhet sor. A szökés, elrejtőzés veszélye kapcsán a vád tárgyává tett cselekmény törvényi fenyegetettsége alapvető jelentőségű, de nem kizárólagosan figyelembeveendő. A bűnösség megállapítása esetén várható szabadságvesztés tartama, az azzal járó hátrány olyan körülmény, ami a vádlottak döntéseire – személyi körülményeitől függően eltérő súllyal – nyilvánvalóan hatással van. A kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmények esetében a várható jelentősebb tartamú szabadságvesztés nagyobb nyomatékkal hat az esetleges szökés vagy elrejtőzés irányába, de – nem vitathatóan – a vádlottak személyi, vagyoni körülményeinek kihatása van erre.

E körülmények vizsgálata alapján kell következtetést vonni arra, hogy a konkrét esetben a személyes

szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedést megalapozó veszély fennáll-e, és annak kiküszöbölése érdekében milyen fokú szabadságkorlátozást eredményező kényszerintézkedés alkalmazása szükséges és arányos.

A vádlottal szemben vád tárgyává tett bűncselekmények kiemelkedő törvényi fenyegetettsége a szökés, elrejtőzés veszélyét jelentős nyomatékkal felveti. A vádlottak személyi körülményeiben változás a kényszerintézkedés legutóbbi felülvizsgálata óta nem történt. Az ítéletábra az iratokkal összhangban rögzítette, hogy az I. rendű terhelt letartóztatásakor élettársi kapcsolatban él, jövedelemmel és vagyonnal rendelkezik, ami rendezett életvezetést mutat. E tényekből helyesen vont következtetést arra az ítéletábra, hogy az I. rendű vádlott vonatkozásában nem tárható fel olyan hangsúlyos kötődés, ami érdemben az elérhetlenné válását kizárná. Ugyanakkor a foglalkozása, valamint a korábbi külföldi munkavállalása e veszély lehetőségét erősíti.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága több határozatában, így az EJEB 2003.53129/99. számú ítéletében is kifejtette, hogy „[...] az előzetes letartóztatás ésszerű tartama nem ítéhető meg elvontan. Azt, hogy a vádlott előzetes letartóztatásának fenntartása ésszerű-e, minden esetben az ügy speciális vonásainak a fényében kell megítélni. Az elhúzódó fogvatartás egy adott ügyben csak akkor lehet indokolt, hogyha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek - az ártatlanság védelme ellenére - nagyobb súllyal esnek latba, mint az Egyezmény 5. cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabály” (Imre Zsolt kontra Magyarország EJEB 2003.53129/99. ítélet 41.).

Mindezek tükrében a vád tárgyát képező bűncselekmények kiemelkedő törvényi fenyegetettsége már önmagában megalapozza a szökés, elrejtőzés veszélyét, az ilyen mérvű fenyegetettség mellett az I. rendű vádlott személyi körülményei csökkentik, azonban nem zárják ki (EBH 2014.B.1.).

A fentiek alapján az ítéletábra helytállóan jutott arra a megállapításra, hogy az I. rendű vádlott esetében a Be. 276. § (1) bekezdés a) pont ab) pontjában meghatározott szökés és elrejtőzés veszélye továbbra is fennáll.

Az ítéletábra a Be. 271. § (2) bekezdésében írt szabályozás alapján vizsgálta, hogy a szükségesség, arányosság és fokozatosság elvének szem előtt tartásával enyhébb korlátozással járó kényszerintézkedés elrendelésével a kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél biztosítható-e. Ez alapján helyesen jutott arra a következtetésre, hogy I. rendű vádlott esetében a Be. 277. § (4) bekezdés a) és c) pontjára tekintettel enyhébb kényszerintézkedés alkalmazására nincs törvényes lehetőség.

Közigazgatási ügyszak

Kfv.IV.35.022/2021/4.; Kfv.IV.35.060/2021/5.

Az Alkotmánybíróság által megállapított Alaptörvénybe ütköző jogalkotói mulasztás pótlására a jogalkalmazónak nincs lehetősége.

A Kúriának elsősorban arról kellett döntenie, hogy a felperes a kiegészítő egyházi támogatás igénylése szempontjából a 6/2013. (III. 1.) számú AB határozatra (a továbbiakban: AB határozat) alapján bevett egyháznak, illetve egyházi jogi személynek tekintendő-e.

A 2019. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 41. § (2) bekezdése szerint a bevett egyházat és annak első egyházi jogi személyét az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló törvény szerinti kiegészítő támogatás illeti meg, ha a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 4. § (1) bekezdés m) pont mb) alpontja, illetve a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvtv.) 5. § s) pont sb) alpontja szerint szociális, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi közfeladatot ellátó intézményt tart fenn.

Az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 6. § (1) bekezdése értelmében a bevett egyház további támogatásra (a továbbiakban: kiegészítő támogatás) jogosult, amelynek alapja a közszolgáltatásokban részesülők azon döntése, ahogyan az egyházi intézmények közszolgáltatásait igénybe veszik.

A „bevett egyház” fogalmának meghatározását az 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) 9/G.

§ (1) bekezdése tartalmazza, eszerint az az állammal a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött bejegyzett egyház. A bevett egyházakat a melléklet tartalmazza (Ehtv. 9/G. § (7) bekezdés). Egyházi jogi személynek a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház, továbbá azok belső egyházi jogi személye minősül (Ehtv. 10. §). A Kvtv. 41. § (2) bekezdésében felhívott Szocvtv. 4. § mb) pontja és a Gyvtv. 5. § sb) alpontja hasonlóan definiálja az egyházi fenntartó fogalmát, eszerint annak minősül a bevett egyház, annak belső egyházi jogi személye, továbbá az olyan nyilvántartásba vett egyház, bejegyzett egyház és azok belső egyházi jogi személye, amely az Ehtv. 9/D. § (5) bekezdése, illetve 9/F. § (1) bekezdése szerinti, a szociális, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására is kiterjedő megállapodással rendelkezik. Az irányadó speciális jogszabályi rendelkezések szerint azonban, az Ehtv.-nek az ügyet érintő módosítását, azaz 2019. április 15-ét követően is, az egyházi kiegészítő támogatásra a Kvtv. alapján feltétel nélkül továbbra is csak bevett egyház jogosult.

A törvény ugyanakkor továbbra is különbséget tesz a vallási közösségek, mint az Országgyűlés által elismert egyházak és mint vallási tevékenységet végző szervezetek között. E rendszerben, bár az utóbbi szervezetek is viselhetik elnevezésükben és tevékenységükre való utalás során az „egyház” megnevezést (Ehtv. 7. §.), csak az Országgyűlés által elismert egyházak tekinthetők bevett egyháznak (Ehtv. 6. §.). A 3310/2018. (X. 16.) AB határozat [47] bekezdése is rögzíti, hogy a felperes a törvény módosítását követően hatályos Ehtv. szerinti vallási közösségek semelyik típusába nem sorolható be. Az Alkotmánybíróság – a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatával egyezően – ismét megállapította a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását. A felperes érvelése szerint ezen AB határozatok folytán az egyházi jogállását nem veszítette el.

Az Alaptörvény és a jogszabályok változása nyilvánvalóan nem hagyható figyelmen kívül – a felperesi érvelés ellenében – a korábbi bírói döntések felhívhatóságára a joggyakorlat egysége megítélés szempontjából. A Kúria a Kfv.V.35.719/2016/5. és Kfv.I.35.004/2017/8. sz. határozataiban a hivatkozott AB határozat alkalmazhatóságát utóbb az Alkotmánybíróság korlátozta. Az AB-határozat meghozatalát követően az Alaptörvénynek az ügy megítélését illetően releváns rendelkezései ugyanis módosultak. A 3310/2018. (X. 16.) AB határozat és a 3047/2019. (III. 14.) AB határozat (a továbbiakban: Abh. 2019.) foglalkozik is ennek kapcsán az AB-határozatok erga omnes hatályával. Eszerint figyelembe kell venni az Alaptörvény változását is (Abh 2019. [21]), azaz jelen esetben azt, hogy az AB határozat (2013) után hatályba lépett az Alaptörvény negyedik módosítása, amely már sarkalatos törvényi elismeréshez kötötte az egyházi státuszt. Majd pedig – 2013. október 1-jén – hatályba lépett az Alaptörvény ötödik módosítása is, amely a sarkalatos törvényben elismert egyházakat bevett egyházzá nevezte át. Ha tehát az Alkotmánybíróság határozatának meghozatalát követően az Alaptörvény releváns rendelkezése módosul, akkor a bírói döntés nem alapítható kizárólag a korábbi AB-határozattal való ellentétre, mivel a jogalkalmazónak figyelemmel kell lennie az Alaptörvény változására is (Abh 2019., [22]) annak hatálya alatt. Ez az érvelés nyilvánvalóan nem hagyható figyelmen kívül – a felperesi érvelés ellenében – a korábbi bírói döntések felhívhatóságát illetően a joggyakorlat egysége megítélés szempontjából.

A felperes a jogosultsági időszakban ugyanakkor továbbra sem szerepelt a bevett egyházak Ehtv. 16. és 17. §-i szerinti miniszteri nyilvántartásában. A Kúria az ezzel kapcsolatos eljárás lefolytatása és ennek nyomán döntés meghozatalának hiánya miatt ismételten maga is megállapítja, hogy a jogalkotói mulasztás pótlására a jogalkalmazónak nincs lehetősége.

A megállapított alaptörvény-ellenességre tekintettel keletkezett igények érvényesítésére ugyanakkor más eljárások rendelkezésre állhatnak, mint ahogyan ez az Emberi Jogok Európai Bíróságának a felperes által a 2015. és 2016. támogatási évekre vonatkozóan kezdeményezett, Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség kontra Magyarország (54977/12) ügyben 2017. április 25-én meghozott ítéletéből (ECLI:CE:ECHR:2017:0425JUD005497712), valamint ezt megelőzően az érdemi jogsértést a felperesre vonatkozóan is megállapító Magyar Keresztény Mennonita Egyház és társai kontra Magyarország (70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 és 56581/12) ügyben 2014. április 8-án meghozott ítéletéből (ECLI:CE:ECHR:2014:0408JUD007094511) kiderül.

Kfv.IV.35.077/2021/5.

A Kvtv. 40. § (1) bekezdése b) pontja szerinti működési támogatásra való jogosultság szempontjából bevett egyháznak, illetve egyházi jogi személynek csak az Ehtv. 16. és 17. §-i szerint nyilvántartásba vett szervezetek minősülnek.

A 2017. évi C. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 40. § (1) bekezdés b) pontja értelmében: "Az Országgyűlés a köznevelési feladat ellátására működési támogatást állapít meg a nemzetiségi önkormányzat vagy az egyházi jogi személy által fenntartott nevelési-oktatási intézményekben ellátott, továbbá a pedagógiai szakszolgálati intézményekben gyógypedagógiai tanácsadásban, korai fejlesztésben, oktatásban és gondozásban, valamint a fejlesztő nevelésben részt vevő gyermekekre, tanulókra tekintettel a nemzetiségi önkormányzat és a bevett egyház részére a 7. melléklet II. pontja szerint."

A fenti jogszabályhely alapján működési támogatásra kizárólag a nemzetiségi önkormányzat és a bevett egyház jogosult. Az igény előterjesztésének időpontjában, 2018. október 31. napján hatályos Ehtv. 6. § (1) bekezdése szerint vallási közösség az Országgyűlés által elismert egyház és a vallási tevékenységet végző szervezet. Az Országgyűlés által elismert egyház bevett egyház. Az Ehtv. 16. § (1) bekezdése alapján a miniszter az e törvénynek az adott bevett egyház felvételére vonatkozó módosítása hatálybalépését követő 30 napon belül a bevett egyházat nyilvántartásba veszi.

A 6/2013.(III.1.) AB határozatát (a továbbiakban: AB határozat) által érintett szervezetek egyházi jogi személyként (egyházi fenntartóként) való elismerése kérdését a Kúria már több döntésében (Kfv.IV.35.352/2015/5., Kfv.III.35.367/2014/5., Kfv.II.37.893/2015/2., Kfv.IV.35.285/2015/5., Kfv.IV.35.305/2017/3.) elemezte. Legutóbb a Kfv.IV.35.310/2020/5. szám alatti ítéletében, melyben a korábbi ítéletekkel egyezően azt állapította meg, hogy a felperes helytállóan hivatkozott az AB határozat indoklásában foglaltakra, miszerint az AB határozat alapján a 8/2012. (II. 29.) OGY határozatban megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, ezért egyesületté történő átalakulásuk nem volt kikényszeríthető. Az akkor hatályos és alkalmazandó jog szerint mindazonáltal csak az Országgyűlés által elismert egyházak voltak bevett egyházaknak tekinthetők [2011. évi CCVI. tv. (a továbbiakban: Ehtv.) 6. §].

E döntésében a Kúria állást foglalt annak kérdésében is, hogy megalapozott-e az a jogi érv, hogy az AB határozat mindenkire kötelező erővel, vagyis erga omnes hatállyal mondta ki, hogy a felperes egyházi jogállását nem veszítette el és a határozat értelmében mindaddig megfelel e követelménynek, amíg a bevett egyházi elismerés iránti kérelmét nem utasítják el. Megállapította, hogy "az Alkotmánybíróság határozatának meghozatalát követően az Alaptörvénynek az ügy megítélését illetően releváns rendelkezései azonban módosultak. A 3310/2018. (X. 16.) AB határozat és a 3047/2019. (III. 14.) AB határozat (a továbbiakban: Abh. 2019.) foglalkozik is ennek kapcsán az AB-határozatok erga omnes hatályával. Eszerint figyelembe kell venni az Alaptörvény változását is (Abh 2019., [21]), azaz jelen esetben azt, hogy az Abh. után hatályba lépett az Alaptörvény negyedik módosítása, amely már sarkalatos törvényi elismeréshez kötötte az egyházi státuszt. Majd pedig – 2013. október 1-jén – hatályba lépett az Alaptörvény ötödik módosítása is, amely a sarkalatos törvényben elismert egyházakat bevett egyházzá nevezte át. Ha tehát az Alkotmánybíróság határozatának meghozatalát követően az Alaptörvény releváns rendelkezése módosul, akkor a bírói döntés nem alapítható kizárólag a korábbi AB határozattal való ellentétre, mivel a jogalkalmazónak figyelemmel kell lennie az Alaptörvény változására is (Abh 2019., [22]) annak hatálya alatt." A Kúria ezen döntésében azt is kiemelte, hogy "a megállapított alaptörvény-ellenességre tekintettel keletkezett igények érvényesítésére más eljárások rendelkezésre állhatnak, mint ahogyan ez az Emberi Jogok Európai Bíróságának a felperes által a 2015. és 2016. támogatási évekre vonatkozóan kezdeményezett, Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség kontra Magyarország (54977/12) ügyben meghozott ítéletéből is kiderül." (Indokolás [41]-[43])

Mindezek alapján a felperes működési támogatásra való jogosultsága szempontjából nincs jogi relevanciája azon hivatkozásának, hogy jogerősen soha nem alakult át egyesületté, hiszen egyházi jogállása csupán az AB határozatból nem vezethető le, és az azt követően hatályos új szabályozás szerint is nyilvántartásba vételi eljárás szükséges az egyházi jogállás elismeréséhez (Kfv. III.37.515/2015/6., Kfv.IV.35.305/2017/3.).

Az AB határozatban foglaltak ellenére az Ehtv. 6. §-a és a Kvtv. 40. § (1) bekezdése b) pontja alkalmazása szempontjából bevett egyháznak, illetve egyházi jogi személynek csak az Ehtv. 16. és 17. §-i szerint nyilvántartásba vett szervezetek minősülnek. Ezt támasztja alá az Ehtv. 2019. április 15. napjától hatályos 7. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét vizsgáló 3194/2020. (VI. 11.) AB határozat is, mely egyfelől rögzíti, hogy az Ehtv. rendszerében a bevett egyház a vallási közösségek egyetlen kategóriája, amelyről nem bíróság, hanem az Országgyűlés dönt, másfelől a bevett egyház és a többi vallási közösség megkülönböztetése közvetlenül az Alaptörvényen alapul. ([29] [41])

Az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése alapján az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyháznak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

Tény, hogy a felperes a mai napig nem szerepel az Ehtv. bevett egyházakat rögzítő mellékletében, ezért az alperes a kérelem elbírálása során nem hagyhatta figyelmen kívül a Kvtv. és az Ehtv. kötelező előírásait, a rendezetlen jogi státuszú felperes támogatásra való jogosultságát nem állapíthatta meg. Ennek kapcsán megalapozottan érvelt az alperes felülvizsgálati kérelmében azzal, hogy felperes bevett egyházi státuszt az AB határozattal azért nem nyerhette vissza, mert azzal sohasem rendelkezett, hiszen a 2012. január 1-jén elveszített egyházi jogállását nem az Ehtv. alapján vették nyilvántartásba.

A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Kfv.V.35.719/2016/5. és Kfv.I.35.004/2017/8. számú ítéletek a felperes, mint kedvezményezett javára történő 1%-os felajánlásokat érvénytelenné nyilvánító adóhatósági határozatok kérdésben születtek. A perbelitől eltérő tényállású ügyekben a felperes az AB határozat alapján technikai szám "visszaadását" kérte az adóhatóságtól 2013 márciusában, mely eljárást az adóhatóság 2013. április 23-án felfüggesztette egyben felhívta a felperest, hogy kezdeményezze egyházi jogállásának elismerését az Országgyűlésnél. A Kúria a hivatkozott döntésekben mindössze azt állapította meg, hogy a felperes jogállásával kapcsolatos függő jogi helyzet fennállásáig a technikai szám hiánya miatt az adózási nyilatkozat érvénytelensége sem állapítható meg, mert magának a technikai számnak a hiányát is a jogállás kérdése eredményezi. Erdemi megállapításokat arra nézve egyik döntés sem tartalmazott, hogy felperes jogosult-e a kedvezményezetti státuszra, időben miként alakulna felperes egyházi státusza, illetve bevett egyháznak minősülne-e. Tehát e döntések sem támasztják alá azt a felperesi hivatkozást, hogy az AB határozat alapján visszamenőleges hatállyal bevett egyháznak minősül, valamint a Kúria előzőekben ismertetett ítélkezési gyakorlata az 2011. évi CLI. törvény 39. § (1) bekezdésének alkalmazásával összefüggésben ne lenne egységes.

Kfv.IV.37.080/2021/6.

A mérlegelési jogkörben megvalósított közigazgatási cselekmény jogszerűsége körében a közigazgatási szerv mérlegelése szempontjainak és azok döntés érdeméhez képest való okszerűségének a közigazgatási határozatból megállapíthatónak kell lenniük. Versenyügyben kivételesen a hatóság előírhatja, hogy az iratbetekintés csak az ügyfelet képviselő ügyvéd vagy az ügyfél által megbízott szakértő személy útján gyakorolható. A korlátozás mibenléte azonban tételesen, a korlátozás tartalmi elemei okszerűségére is kiterjedő módon indokolandó.

A Kúriának abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a törvényszék ítélete jogszerű-e abban a tekintetben, hogy az alperes a törvényes rendelkezéseknek megfelelően engedélyezte-e kizárólag a felperes jogi képviselője részére a harmadik fél üzleti titkát tartalmazó iratba történő iratbetekintést.

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az iratbetekintési jog a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa, mely a közigazgatási szerv jogszerű működésének egyik törvényi garanciája és emellett az ügyfelek hatósági eljárásban való hatékony részvételének lehetőségét alapozza meg [3223/2008. (VII.2.) AB határozat [37] bekezdés]. A 3311/2018. (X. 16.) AB határozat [27] bekezdése pedig általánosságban rögzíti, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt az iratokat megismerje, és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják. Az iratbetekintési joghoz kapcsolódóan az egyes hatósági eljárásokban ütközik egymással a jogorvoslathoz/védekezéshez való

jog (jellemzően az ellenérdekű ügyfél minél teljesebb körű iratmegismerési jogához kapcsolódóan), másrészt a magán-, illetve üzleti titok védelméhez való jog (Kúria Kfv.II.37.731/2019/12. Kfv.II.37.751/2019/12. számú ügyek). A Kúria Kfv.III.37.720/2019/10. számú döntésében rögzítette, hogy az üzleti titokhoz való jog védelme csak valamely más védendő érdek érvényesülése érdekében korlátozható a szükséges és arányos mértékben, amiről a hatóságnak a döntés indokolásában számot kell

Az Európai Unió Bíróságának versenyfelügyeleti eljárásokra vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlata szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartása minden olyan eljárásban, amely szankció, különösen bírság kiszabásához vezethet, az uniós jog alapelvét képezi, amelyet ezen eljárások során biztosítani kell [85/76. sz. Hoffmann-La Roche ügyben 1979. február 13-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:1979:36) 9. pont; C-176/99. P. sz. ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2003:524) 19. pont]. Az iratbetekintés ennél fogva a védelemhez való jog biztosítására vonatkozó eljárási garanciák közé tartozik [T-212/98–T-214/98. sz. Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (ECLI:EU:T:2003:245) 334. pont; T-357/06. sz. Koninklijke kontra Bizottság ügyben 2012. szeptember 27-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:2012:488) 158. pont] és magában foglalja az érintett vállalkozás lehetőségét a vizsgálati iratok között található valamennyi olyan dokumentum vizsgálatára, amely hasznos lehet a védelem szempontjából [C-199/99. P. sz. Corus UK kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2003:531) 125. pont; T-30/91. sz. Solvay kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:1995:115) 81. pont]. Analógiaként felhívható továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata is, ami megerősíti, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás elve alapján csak olyan a védekezéshez való jogot korlátozó intézkedések megengedettek, amelyek feltétlenül szükségesek egy másik (természetes vagy jogi) személy alapvető jogainak védelme vagy fontos közérdek védelme érdekében [Jasper kontra Egyesült Királyság (27052/95) ügyben 2000. február 16-án hozott ítélet (ECLI:CE:ECHR:2000:0216JUD002705295), 51. pont; Van Wesenbeeck kontra Belgium (67496/10 és 52936/12) ügyben 2017. május 23-án hozott ítélet (ECLI:CE:ECHR:2017:0523JUD006749610) 68. pont]. E követelmény adott esetben való érvényesülése nyilvánvalóan a hatósági döntés indokolása megalapozottságának függvénye.

Kpkf.V.39.564/2021/2.

A keresetlevél elkészítés miatti visszautasítása jogszerű volt, mert adóügyben elektronikus úton megvalósuló párhuzamos kézbesítés esetén a jogszabály az első visszaigazolás időpontjához köti a kézbesítés joghatásának beálltát.

A jogorvoslathoz való jog és a tisztességes eljáráshoz való jog körében az Alaptörvény, az az Európai Unió Alapjogi Chartája és az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján előadott felperesi okfejtés, valamint a 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 1. §-a szerinti törvényesség elve sérelmére alapított felperesi hivatkozás ugyancsak nem támasztja alá az elsőfokú bíróság végzésének jogszabálysértő voltát. A felperes által hivatkozott alapelvi szintű követelmények sérelme nem áll fenn, ugyanis a per tárgyát képező adóhatározat tekintetében mind a jogorvoslathoz való jog, mind a tisztességes eljáráshoz való jog biztosított. A jogorvoslati jog törvényekben szabályozott rendben gyakorolható, amely jelen esetben az Air. 79. § (4) bekezdése szerinti kézbesítés folytán az Air. 79. § (5) bekezdés a) pontjában szabályozott kézbesítési idő, valamint a 2017. évi I. törvény 39. § (1) bekezdésében meghatározott keresetindítási határidő figyelembevételével történhet jogszerűen. Az elsőfokú bíróság a végzés meghozatala során e jogszabályi rendelkezések alapján vizsgálta a keresetindítási határidő betartását és helytállóan állapította meg az elkészítettségét. Elektronikus úton megvalósuló párhuzamos kézbesítés esetén a jogalkotó egyértelműen az első visszaigazolás időpontjához köti a kézbesítés joghatásának a beálltát, ami nem a jogorvoslati jog gyakorlásának korlátja, hanem törvényi feltétele, mivel a kézbesítés joghatásának beálltával nyílik meg a keresetindítási határidő.

Kpk.V.40.006/2021/3.

Kizárás iránti kérelem elutasítása.

A II. rendű felperes a felülvizsgálati kérelem elbírálására kijelölt tanács kizárását a függetlenség, a tárgyilagosság és a pártatlanság hiánya miatt kérte, ezáltal a kérelmét tartalma szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban) Kp. 10. § (1) bekezdésének h) pontjában foglalt okra alapította.

A Kp. 10. § (1) bekezdésének h) pontja alapján a per elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt az, akitől az ügy tárgyilagossága megítélése egyéb okból nem várható. A Kúria hangsúlyozza, hogy azt, hogy a bírótól valamely ügy tárgyilagossága megítélése elfogultság miatt nem várható el - a következetes gyakorlat szerint - akkor lehet megállapítani, ha vannak olyan okok, amelyekből az elfogultságra észszerűen és tárgyilagossággal szemlélettel is következtetni lehet. Az igazságszolgáltatás alapelveiből, rendjéből következően az egyes ügyeket, perbeli jogvitákat az arra illetékes bíróságnak kell elbírálnia és az ügyet attól elvonni csak alapos okból, kivételes esetben lehetséges. Ezt tükrözi a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 8. § (1) bekezdésében foglalt törvényes bíróhoz való jog is.

A II. rendű felperes által a prejudikáció és a más ügyekben hozott döntések alapján kifejtett érvek vonatkozásában a Kúria kiemelte: nem kizáró ok, ha az adott bírák a fél más ügyében már eljártak, akkor sem, ha a félre nézve kedvezőtlen döntés született. A Kp. 10. § (1) bekezdésének h) pontjára, valamint a II. rendű felperes által hivatkozott, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére és az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk 1. pontjára utalva a Kúria rámutatott arra, hogy a rendelkezésre álló iratokból az igazságszolgáltatás pártatlanságához fűződő fontos érdeket sértő, illetve elfogultságra utaló körülményeket nem észlelt, és nem talált megállapíthatónak olyan okot sem, amely indokolhatná az eljárásra egyébként kijelölt tanács helyett más kúriai tanács kijelölését.

A Kúria hangsúlyozta, hogy a kizárási ok vizsgálatánál mindig a konkrét ügy körülményeiből kell kiindulni. Amennyiben a fél jelent be elfogultságra alapított okot, valószínűsítene kell, hogy az adott per szempontjából miért nem várható - álláspontja szerint - annak tárgyilagossága megítélése a bírótól, a bíróság tanácsától, miből következtet arra, hogy a konkrét jogvita érdemi eldöntésére is kiható ok áll fenn. A kizárás iránti kérelemben hivatkozott más ügyekben hozott döntések nem szolgálhatnak kizárási ok alapjaként. A következetes gyakorlat szerint nem kizárási ok, ha az adott bíróság a fél más ügyében már eljár, és akkor nem a félnek kedvező döntést hozott. A II. rendű felperes által hivatkozott további okok kapcsán pedig a Kúria arra mutat rá, hogy a felek nyilatkozatainak tartalmi megítélése, az AB határozatokban foglaltaknak a felülvizsgálati eljárás alapját képező ügy tényállásával való összevetése a felülvizsgálati eljárásban még nem történt meg, ugyanis a felülvizsgálati eljárás - éppen az Alkotmánybíróság eljárására figyelemmel - fel volt függesztve, ezt követően az eljárás folytatása során a kitűzött tárgyalás hatánapját megelőzően benyújtott írásbeli nyilatkozatokban a II. rendű felperes kizárási iránti kérelmet terjesztett elő. Mindezek alapján az állapítható meg, hogy a prejudikáció, a pártatlanság, a II. rendű felperes nyilatkozatainak tartalmi figyelembevételének hiánya, valamint az alperesi nyilatkozatoknak megfelelő eljárás, ezáltal a tisztességes eljárás sérelme körében tett felperesi hivatkozások pusztán a II. rendű felperes előzetesen megnyilvánuló szubjektív értékítéletét fejezik ki, azonban azokat a felülvizsgálati eljárás iratai nem támasztják alá, így kizárás alapjául nem szolgálhatnak.

A kizárás iránti kérelmet csak olyan bíróval, illetve bírósággal szemben lehet előterjeszteni, amely előtt az ügy aktuálisan folyamatban van, ezért a Kúria a kizárás iránti kérelmet kizárólag ezen tanács vonatkozásában vizsgálta (BDT2004. 1082.).

Kpkf.VI.40.086/2021/3.

A felperes nem támasztotta alá azt, hogy ténylegesen az alperesi határozat végrehajtása indítana el olyan negatív irányú visszafordíthatatlan változásokat az anyagi helyzetében, hogy az eredeti állapot helyreállítására esetleges pernyertessége esetén sem lenne lehetőség, így számára a kért azonnali jogvédelem nem volt biztosítható.

A felperes az ismételt kérelmében azt is hangoztatta, hogy felszámolás alá kerülése esetén sérülne a védekezéshez, illetve a hatékony jogorvoslathoz fűződő joga. A Kúria a korábbi végzésében rámutatott, hogy a felperes a felszámolás alá kerülésének veszélyét sem tudta alátámasztani, de ezen túl is érvelése pusztá feltételezéseken alapul, ekként pedig azonnali jogvédelem alapjául nem szolgálhat. A felperes az ismételt kérelmében arra hivatkozott, hogy az alperes a fizetése képtelenségének megállapítását és felszámolásának elrendelését kérte. Az alperes ugyanakkor a fellebbezésre tett észrevételében közölte, hogy a törvényszék a felperes ellen indított felszámolási eljárásban a kérelem elbírálását a jelen peres eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztette, amely végzés ellen nem nyújtott be fellebbezést. Erre figyelemmel a felperes felszámolás alá kerülésének veszélye – a felperes hivatkozása ellenére – továbbra sem fenyeget közvetlenül, erre alapított érvelése pusztá feltételezéseken alapul. A felperes felszámolásának elrendelése iránti kérelemmel kapcsolatos eljárás felfüggesztése a felperes ezirányú hivatkozásait okafogyottá tette, e körben számára erősebb jogvédelem nem biztosítható. Az elsőfokú bíróság végzésének indokolásában nem szerepel, hogy a felperes feltételezett felszámolása esetén nem történhetne változás a perbeli képviselőtében, az azonban igen, hogy a feltételezett felszámolás alá kerülés esetén is lenne effektív lehetőség a felperes jogi képviselőre, amely esetre vélelmezni kell, hogy a jogi képviselő tisztességesen, hatékonyan, az ügyfél érdekeinek maximális figyelembevételével járna el, amely eljárás nem lehet a jogi képviselő díjazásának függvénye. Az elsőfokú bíróság emellett bemutatta, hogy a felszámolónak is érdekében áll a hatékony pervitel fenntartása, az e körben kifejtetteket a felperes semmivel sem cáfolta.

A felperes az alapjogi sérelmét a felszámolás alá kerülésével összefüggésben hivatkozta, amelynek a veszélye a fentebb kifejtettek szerint továbbra sem fenyeget közvetlenül. Mindazonáltal a felperes a fellebbezésében is csak állította az általa felhívott ítéletekkel fennálló párhuzamot, de részleteiben nem elemezte, így nem tudta kétségbe vonni azt az elsőfokú bírósági megállapítást, amely szerint ezek az ítéletek a felperes azonnali jogvédelem iránti kérelme tárgyában relevanciával nem bírnak. A fellebbezésben írtakkal összefüggésben rámutat a Kúria: a perbeli esetben szó sincs arról, hogy az alperesi határozatban szereplő összeg meg nem fizetése esetén a felperes előtt elzáródna a közigazgatási bírói út, a fizetési kötelezettség teljesítése nem feltétele a felperes jogorvoslati joga gyakorlásának.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.III.20.801/2020/6.

Azok a fogvatartottak, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeik 2017. január 1. után szűntek meg, az erre alapított igényeiket kizárólag a Bv.tv. 10/A. §-a szerinti kártalanítási eljárás keretében érvényesíthetik.

A felperes muszlim hitű, vallását gyakorló személy. 2007-től 2018. április 3-ig töltötte szabadságvesztés büntetését különböző büntetés-végrehajtási intézetekben, köztük 2011. április 4-től szabadulásáig – eltérő időtartamokban – a III-V. rendű alperesnél. Vallásának gyakorlásában az elhelyezési körülmények némiképp gátolták. A III. rendű alperesnél olyan zárkában helyezték el, ahol az egy főre jutó alapterület 0,8 m² és 3,6 m² között volt, a IV. rendű alperesnél 0,4 m² és 5,3 m² között, az V. rendű alperesnél 3 m² és 4,5 m² között. A felperes a bv. intézetekben a szűkös elhelyezési körülmények miatt kártérítési igénnyel nem élt, a III. és IV. rendű alperesnél azonban többször kérte, hogy muszlim társaival közösen imádkozva gyakorolhassa vallását. Ezt néhány alkalommal engedélyezték a számára. A IV. rendű alperesnél a ramadan időszakában napnyugta után is étkezhetett és – 2012. február 16. - 2013. augusztus 28. között – konyhai kisegítő munkakörben dolgozott; az étrenddel, illetőleg étkezési idővel kapcsolatos problémát nem jelzett. Mivel 2013. április 23-án a konyhán leforrázta a mellkasát, a kórházba szállították, ahol ellátták a sérüléseit, amelyek utóbb gyógyultak. Az V. rendű alperesnél sertéshúsmentes étrendje – igénylését követően – megoldott volt.

A felperes keresetében kérte megállapítani, hogy a III-V. rendű alperesek az elhelyezése során megsértették az emberi méltósághoz és a szabad vallásgyakorláshoz fűződő személyiségi jogát. Ezen felül a III. rendű alperest 5.208.000 forint, a IV. rendű alperest 11.006.000 forint, az V. rendű alperest

pedig 2.058.000 forint nem vagyoni kártérítés, illetve sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. A IV. rendű alperessel szembeni követeléséből 5.000.000 forintot a konyhai balesettel összefüggésben felmerült nem vagyoni kártérítésként érvényesített. Ez utóbbi igényét arra alapította, hogy a IV. rendű alperes nem tett meg mindent sérülésének megfelelő kezelése érdekében. A zárkaméreték alapterületével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy azok nem érték el a jogszabályban meghatározott minimális mértéket. Előadása szerint a III. rendű alperesnél a zárkában nem volt melegvíz, 60 emberre jutott egy csap, így a vallása által megkövetelt tiszta helyen való imádkozás lehetősége sem volt adott. Sérelmezte, hogy a IV. rendű alperes csupán öt alkalommal engedélyezte, hogy a lelkész szobájában a megfelelő alapterületen imádkozhasson, az V. rendű alperes pedig nem biztosította számára a vallásgyakorlás lehetőségét. Állította továbbá, hogy mindhárom bv. intézet megsértette a vallásgyakorláshoz fűződő jogát azzal, hogy nem tette lehetővé a ramadan 30 napos időtartamára az éjszakai ima olvasásához a világítást, míg a sertéshús-mentes étrendet a IV. és V. rendű alperes nem biztosította. Kiemelte, hogy bár a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 10/A. § (1) bekezdése kártalanítási lehetőséget teremtett a fogvatartottak számára az alapjogot sértő elhelyezési körülményekkel összefüggésben bekövetkező hátrányokért, ő mégis személyiségi jogai megsértésének megállapítását, nem vagyoni kártérítést, illetőleg sérelemdíjat igényel a polgári per keretei között.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a III-V. rendű alperesek megsértették a felperes emberi méltóságát, vallási és lelkiismereti szabadságát azzal, hogy fogvatartása alatt nem biztosították számára a megfelelő elhelyezési körülményeket, ezért vallási szokásainak gyakorlásában indokolatlanul akadályozták. A III. rendű alperest 5.208.000 forint, a IV. rendű alperest 5.978.000 forint, az V. rendű alperest pedig 592.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte a felperes részére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Álláspontja az volt, az elhelyezési körülmények nemcsak szükségük miatt minősülnek az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkébe és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 75. § (1) bekezdésébe ütközőnek, hanem mert a felperes hithű muzulmánként vallását egyik alperesnél sem tudta megfelelően gyakorolni. Azt, hogy imaszövegét nem tudta kiteríteni, megfordítani, mert keskeny volt a hely és ezért az ágyban kellett imádkoznia, a szabad vallásgyakorlás fogvatartással együttjáró, a szükségszerű mértéket meghaladó, indokolatlan korlátozásának tekintette, amely alapjogot sértett. Erre figyelemmel a felperes lelkiismereti és vallásszabadsághoz fűződő jogának a megsértését is megállapította. Az iratok alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes többször kérte a vallásgyakorlás biztosítását közös imádság formájában, de ezt egyik alperes sem biztosította számára rendszeresen, azt pedig különösen sérelmesnek ítélte, hogy egyénileg sem gyakorolhatta a vallását az előírt módon. Ugyanakkor a muzulmán vallás szerint megkívánt étrend nem megfelelő biztosítását – megítélése szerint – a felperes nem bizonyította.

A III-V. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Határozatának indokolásában a fellebbezési kérelmek alapján azt vizsgálta, hogy a felperes emberi méltósághoz és szabad vallásgyakorláshoz fűződő jogának megsértésével összefüggésben érdemi határozat hozható volt-e és ehhez képest az elsőfokú bíróság keresetnek helytadó ítélete megfelel-e az irányadó jogszabályoknak.

Arra a megállapításra jutott, hogy a felperes a III-V. rendű alperesekre vonatkozó keresetkiterjesztését 2017. január 4-én jelentette be, velük szemben szabályszerű keresetét 2017. június 30-án terjesztette elő, ezért követelését kizárólag a Bv.tv. 10/A. § (1) bekezdésében meghatározott módon, kártalanítási igényként érvényesítheti, hiszen kereseti kérelmének előterjesztésére a jogszabály hatályba lépése után került sor. Kifejtette, ezt nem befolyásolja a követeléssel érintett időszak korábbi lezárulása. Kiemelte, hogy a sérelem orvoslása miatt indított kártalanítási eljárásban minden esetben a kérelemben megjelölt teljes fogvatartási időszakot bírálja el a büntetőbíróság. Rámutatott, az igény azért sem vényesíthető polgári perben, mert azt a felperes a Bv.tv. 10/A. § (1) bekezdésében meghatározott ténybeli alapon kívánta érvényesíteni. Utalt arra is, hogy a kártalanítás intézményének bevezetése az alapvető jogokkal kapcsolatos sérelmek teljeskörű rendezését célozta, ezért összeegyeztethetetlen a jogbiztonság

követelményével, ha azonos ténybeli alapon előterjesztett igényekről két különböző eljárás folyhat. Majd arra a következtetésre jutott, hogy a kereseti kérelmek közül a felperes vallásgyakorláshoz fűződő jogának sérelme és az ezzel kapcsolatos követelés a kártérítési perben elbíráható, az az alapvető elhelyezési körülmények miatti sérelmeket meghaladó igényként értelmezhető. Álláspontjának kialakításánál abból indult ki, hogy az alperesek a büntetés végrehajtására vonatkozó feladatok ellátásával összefüggésben a felperes személyes szabadságát törvényi felhatalmazás alapján jogszerűen korlátozták. Arra a megállapításra jutott, hogy a felperes csupán állította, de nem bizonyította, hogy vallásgyakorlásában az alperesek akadályozták. Rámutatott, amikor a felperes a vallása gyakorlása érdekében kérelmet terjesztett elő, azt az alperesek elbírálták, többnyire pozitívan. Csupán egy alkalommal utasította el a IV. rendű alperes azt a kérelmét, hogy muszlim társaival egy zárkában kapjon elhelyezést. Megjegyezte, a büntetés-végrehajtás rendjét érinti a személyek egy zárkában való elhelyezése, amelynek biztonsági szempontjai elsőbbséget élveznek a felperes szabad vallásgyakorláshoz fűződő jogával szemben. Kiemelte azt is, hogy a III. és IV. rendű alperes többször engedélyezte számára a hittársaival való közös imádkozást, a vallásának megfelelő étkezést pedig valamennyi alperes biztosította a számára. Utalt arra is, hogy a Korán olvasását sem tiltották, a házirendben megszabott időkereteket azonban a felperes a fogvatartotti jogviszony alapján túrni volt köteles. Hangsúlyozta, hogy a perben beszerzett bizonyítékok alapján az imádság elvégzésének az imaszőnyeg nem feltétele. Azzal kapcsolatban, hogy az imaszőnyeg földre való leterítésének akadályozása miatt sérült a felperes a személyiségi joga, a másodfokú bíróság azt emelte ki, hogy erre nézve a felperes bizonyítékot nem ajánlott fel.

A jogerős ítélet ellen, annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévedett az alkalmazandó jogszabály tekintetében. E körben kifejtette, hogy a Bv.tv. 2017. január 1. napjától hatályos 10/A. §-ával és 10/B. §-ával bevezetett kártalanítási eljárás nem adhatott jogvédelmet a felperesnek a 2011. évtől érvényesíteni kívánt jogsértésekre, ezért azok személyiségi jogsértésen alapuló igényként polgári perben érvényesíthetők az alperesekkel szemben. Utalt arra is, hogy a hivatkozott módosítás hatálybalépésekor a III. rendű alperesnél volt fogvatartott, a többi alperesnél elszenvedett elhelyezési körülményei azonban akkorra már megszűntek, a 6 hónapos jogvesztő igényérvényesítési határidő is eltelt, ezért esetében a kártalanítás kizárt volt. Kiemelte a Bv.tv. 143. § (5) bekezdését, amelyből arra következtetett, hogy a szabadulását követően jogosult volt keresettel érvényesíteni a Ptk-ra alapított követelését az elévülési időn belül különös tekintettel arra, hogy a bv. szerv előtti közvetlen igényérvényesítés nem tekinthető a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslatnak. Hivatkozott a Bv.tv. 10. § (6) bekezdésére is, amely a bírósághoz fordulás jogát biztosítja a fogvatartott részére. A Bv.tv. 436. § (12) bekezdésére azzal összefüggésben utalt, hogy a polgári pert már korábban megindította.

Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelmek polgári perben való vizsgálhatósága kérdésében a Kúria egyetértett a jogerős ítéletben kifejtettekkel. A Bv.tv. 10/A. § (1) bekezdésének törvénybe iktatásával a jogalkotó az ilyen – a jogszabályban példálózó felsorolással nevesített – jogsértő elhelyezési körülményekből adódó sérelmek megfelelő kompenzálására sui generis jogintézményként vezette be a kártalanítást. A Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdéséből következően azon volt fogvatartottnak, akiknek a sérelmezett elhelyezési körülményei 2017. január 1-jén vagy azt követően szűntek meg, az ezekből eredő hátrányok kompenzálását célzó igényeik érvényesítésére kizárólag kártalanítás keretében van jogi lehetőségük a jogszabályban írt feltételek szerint. Ebből a szempontból – szemben a felülvizsgálati kérelem érvelésével – a felperes esetében nincs jelentősége annak, hogy több bv. intézetben volt fogva a szabadságvesztés büntetésének végrehajtása során, amelyek közül néhányból már a jogszabálymódosítás hatálybalépése előtt átszállították más intézetbe. Lényegi szerepe annak van, hogy fogvatartása folyamatos volt és az állított jogsértések is – hivatkozása szerint – mindvégig fennálltak, 30 napnál hosszabb időtartamban nem szakadtak meg (Bv.tv. 10/A. § (4) bekezdés, 436. § (1) bekezdés a) pontja). Azok azzal szűntek meg, hogy végül 2018 folyamán szabadult. A kártalanítás szabályai tehát nemcsak a 2017. január 1-je után megkezdődött jogsértés esetén irányadók, hiszen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények azzal nem szűnnek meg, ha a fogvatartottat másik bv. intézetbe szállítják át. Miután a kártalanítás kötelezettje az állam, közömbös, hogy a fogvatartott egy, vagy több bv. intézetben szenved el (BDT2018. 3850.). Ilyen esetben a kártalanítási eljárást a

szabadítást végző bv. intézet székhelye szerint illetékes törvényszék bv. bírója folytatja le (BH2020. 140.).

A Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek, vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt, vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni. E jogszabályhely Alaptörvény 28. cikkének megfelelő értelme az – figyelemmel a már hivatkozott rendelkezésekre is – hogy a 2016. december 31-ig meg nem szűnt hátrányos fogvatartási körülmények miatt kompenzáció kizárólag a büntetőbíróság hatáskörébe tartozó kártalanítási eljárás keretében érvényesíthető, az ilyen tényalapon előterjesztett követelésekre a polgári bíróságnak nincs hatásköre. A felperest tehát az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt sem kártérítés, sem sérelemdíj nem illeti meg (hasonlóan: BDT2020. 4147.).

Alaptalan a felperes hivatkozása a Bv.tv. 436. § (12) bekezdésére is, mivel az alperesi bv. intézetekkel szemben kereseti kérelmet csak a Bv.tv. kártalanítási eljárást bevezető módosításának hatálybalépése után, 2017. január 2-án kelt és a bírósághoz január 4-én érkezett beadványában terjesztett elő, amely időpontban már csak kártalanítási eljárás keretében érvényesíthette volna a követelését.

Mindebből ugyanakkor az is következik, hogy a Kúria az e körben kifejtett felperesi érveket, az elhelyezési körülményeken alapuló személyiségi jogsértéseket sem vizsgálhatta érdemben.

Gazdasági ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen határozat.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi, Tudományos és Dokumentációs Főosztálya

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Csöke Andrea, Dr. Kovács András, Dr. Molnár Gábor, Dr. Osztovits András

Munkatárs: Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.